DIE NUWE STEM VIR 'N NUWE SUID-AFRIKA

VRYE Weekblad

15 Junie 1989 Tel: (011) 836-2151 Prys: R1,20 (R1,06 + 14c AVB)

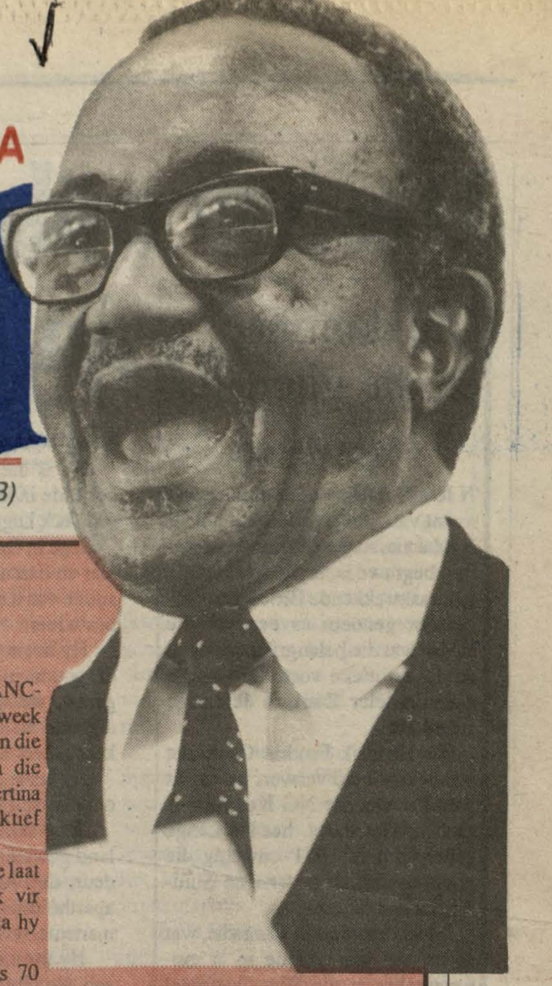

Inperkings kortwiek Natal-vrede

Elsabé Wessels

DIE verskerpte optrede deur die minister van Wet en Orde teen swart politieke leiers wat sleutelrolle in politieke bemiddeling speel, kan die sensitiewe vredesonderhandelinge in Natal verongeluk.

Dit is die mening van swart en wit politieke leiers op die vooraand van kritieke ontmoetings tussen die United Democratic Front (UDF) en Cosatu en Inkatha om die kringloop van geweld weens aanvalle en vergelding in Natal te beëindig. Vorige pogings het misluk en geweld in die gebied duur voort. Meer as 1 200 mense is al in die geweldpleging dood.

Dit is die derde keer in minder as 'n jaar dat die regering, net wanneer die partye in konflik op die drumpel van 'n deurbraak is, met optrede teen prominente bemiddelaars ingryp en sodoende die vredesgesprekke in die wiele ry.

Die bekende Natalse leier en beskermheer van die UDF, Archie Gumede, en die UDF-tesourier, Azhur Cachalia, 'n prokureur wat nóú betrokke is by regsaksies in dié gebied, is vandeesweek onder gedeeltelike huisarres geplaas. Die 75-jarige Gumede en Cachalia is sedert verlede jaar ingeperk. Die UDF is in terme van die noodmaatreëls aan bande gelê.

Dit het gister bekend geword dat daar landwyd op politieke leiers en aktiviste toegeslaan is. Die ANC-leier Govan Mbeki, wat verlede week 'n besoek aan Nelson Mandela in die Victor Verster-gevangenis, en die beskermvrou van die UDF, Albertina Sisulu, is ook vandeesweek effektief onder huisarres geplaas.

Die optrede het die vermoede laat ontstaan dat die regering ook vir Nelson Mandela gaan inperk na hy vrygelaat is.

Volgens Cosatu is minstens 70

Na bladsy 2

● Vrae om vierde lid van Broederstroom-sel

Die vermiste kameraad

Jacques Pauw

DIE vierde en vermiste lid van die Broederstroomse ANC-sel was vandeesweek in die "veilige sorg" van die staat terwyl sy drie kamerade in die Pretoriase Streekshof weens terrorisme skuldig bevind is.

Hugh Lugg het van hoogs-opgeleide guerrilla na polisie-informant en staatsgetuie verander nadat hy sy drie makkers verraai het. In sekere ANC-kringe word nou geglo dat hy van die begin af 'n Suid-Afrikaanse spioen was.

Intussen het 'n ongewone ooreenkoms tussen die staat en die verdediging oor die lot van die drie beskuldigdes bekend geword. Na lang onderhandelings het die staat ingestem om die beskuldigdes se pleidooi van onskuld op tien aanklagte van terrorisme en die onwettige besit van wapens en plofstof te aanvaar. Geen getuienis oor die oortredings is gelei nie.

Dit lyk nou asof Lugg se verraad die ANC se militêre planne in Suid-Afrika erg kon geskaad het. Al vyf die oorspronklike lede van die sel is glo noukeurig uitgesoek vir die sending en net die uitvoerende komiteelede van die ANC het van die sel se bestaan geweet.

Damian de Lange, 31, Ian Robertson, 36, en Susan Donelly, 24, het vandeesweek skuld op tien aanklagte van terrorisme erken. Die twee mans is op nóg 'n aanklag van terrorisme skuldig bevind, terwyl De Lange op twee aanklagte van brandstigting en een van poging tot brandstigting skuldig bevind is.

Vier lede van die Broederstroom-sel is om dagbreek op 8 Mei verlede jaar in hegtenis geneem nadat die polisie deur 'n informant van hulle bestaan in kennis gestel is. Dié informant blyk nou Lugg te wees.

Die vyfde lid van die sel, Paul Annegarn, het enkele dae voor die klopjag landuit gevlug. Hy is hierna glo lank in ANC-kampe aangehou omdat vermoed is dat hy ook 'n spioen mag wees.

Vandeesweek het Hugh Lugg nie saam met sy makkers in die hof verskyn nie. Die prokureur vir die verdediging, Peter Harris, het gesê dat Lugg in die polisie se sorg is. Die staat het aan hom gesê dat Lugg staatsgetuie is.

Lugg se naam het nêrens op die klagstaat voorgekom nie en daar is geen aanduiding in die beskrywing van die terreurdade dat hy enigsins daarby betrokke was nie. Tog is sy naam deur die polisie van die begin af aan die sel en hul terreurdade gekoppel.

De Lange, Robertson en Donelly se vinnige skuldigbevinding Maandagoggend het groot verbasing uitgelok en die hofsaak van baie van sy verwagte kleur ontneem. So byvoorbeeld is getuienis ooit aangebied oor waar en by wie die sel al die wapens gekry het nie.

Harris het gesê dat die ooreenkoms met die staat na lang onderhandelings bereik is. "Ons kon nie veel anders doen as om skuldig te pleit nie. Daar was oorweldigende getuienis teen hulle. Die staat het Lugg gehad," het hy gesê.

Die bereidwilligheid van die staat om die beskuldigdes se pleit van onskuld op sekere klagtes te aanvaar, draai rondom sy onwilligheid om hom as getuie te roep, verneem Vrye Weekblad. Dit sou die verdediging geleentheid gee om hom as getuie te kruisondervra. Harris wou nie hierop kommentaar lewer nie.

Dit is onbekend waar Lugg hom nou bevind. Teen druktyd het die polisie nog nie kommentaar gelewer oor waar hy is of wat van hom gaan word nie.

Ná die inhegtenisname van die sel was daar koerantberigte dat 'n lid die sel na 'n liefdesdriehoek tussen homself, De Lange en Donelly sou verraai het. Hy sou glo sy makkers tydens een van sy drafsessies by die polisie by Pelindaba verklap het.

In ANC-kringe word nou vermoed dat hy van die begin af 'n spioen was. Hulle wys daarop dat dit onwaarskynlik was dat 'n lid wat so goed opgelei en toegewyd was, verraad sou pleeg nadat hy reeds by al die terreurdade betrokke was.

Die staat se sensitiwiteit rondom Lugg kan daaruit spruit dat hy moontlik wel 'n spioen was en tog aan die sel se gewelddadige aktiwiteite deelgeneem het. Wie is Hugh Lugg?

Na bladsy 2

'Die Jirre het ons hier gegooi' - Bl 10 en 11

Vroue hamer aan kerkdeure - 9

Eerste rondte aan Matie-studente - 3

Die vermiste kameraad in staatshande

Die dominee en die guerrilla

Elsabé Wessels

'N JONG Afrikaanse dominee wat sowat vier jaar gelede soos 'n held in Johannesburg se Alexandra-township begrawe is, is die week in die opspraakwekkende Broederstroom-verhoor genoem as een van die mense wat die belangrikste invloed op die politieke vorming van die guerrilla-leier Damian de Lange gehad het.

Ds Hendrik Frikkie Conradie, wat bekendheid verwerf het as wit prediker van die NG Kerk in Afrika in Alexandra, het De Lange gehelp om in 1981 onwettig die grens tussen Botswana en Suid-Afrika oor te steek.

Mede-leraars van Conradie, wat sowat ses jaar gelede in 'n motorongeluk in die Wes-Transvaal dood is, het hom dié week beskryf as 'n "dapper man wat vir die waarheid geleef het."

Conradie, wat sy teologiese opleiding in Nederland ontvang het voordat hy in die NGKA gelegitimeer is, het met sy dood geskiedenis gemaak toe hy die eerste blanke was om in 'n tuisgemaakte kis in Alexandra se begrafplaas aan die Jukskeirivier begrawe te word.

Sowat 3 000 mense het die begrafnis bygewoon wat deur Aartsbiskop Desmond Tutu en dr Allan Boesak toegespreek is.

In 'n verklaring wat vandeesweek by die Pretoriase streekshof ingedien is, sê De Lange dat hy Conradie deur die ANC-guerrilla Marion Sparg ontmoet het.

Sparg dien tans tronkstraf weens terrorisme uit.

De Lange sê Conradie het saam met Sparg en ander ANC-lede steun vir die ANC uitgespreek.

Vanaf bladsy 1

Hy is die 31-jarige seun van 'n bekende in kunskringe in Oos-Londen, Jack Lugg. Hy het aan die Queens College in Oos-Kaapland gematrikuleer en daarna kuns aan die Universiteite van Kaapstad en Stellenbosch bestudeer.

Hy het in dié jare vakansietye op die goudmyne gewerk en gepolitiseer geraak weens die haglike omstandighede waarin die swart mynwerkers geleef het.

Hy het in 1979 Brittanje toe gevlug om diensplig te ontwyk.

Aanvanklik is hy toegang tot die land geweier, maar na bemiddeling deur die Arbeidersparty en anti-apartheidsorganisasies het hy permanente verblyf gekry.

Hy het met 'n beurs van die ANC aan die Goldsmith School of Art - een van die voorstes in Europa - en die Universiteit van Londen gestudeer waar hy 'n honneursgraad en onderwysdiploma verwerf het.

Hy is hierna na Lusaka waar hy militêre opleiding ondergaan het en uiteindelik deel van die Broederstroom-sel geword het. Hy was die "sielkundige motiveerder" van die groep.

Hy het homself in Suid-Afrika as 'n grafiese kunstenaar, Richard Stacey, voorgedoen wat vir sy verloofde se koms na Suid-Afrika gewag het. Hy is blond en bebaard.

De Lange, leier van die sel, is na sy inhegtenisname beskryf is as 'n "totaal wanaangepaste mens met 'n wrok teen die gemeenskap".

Vandeesweek is hy beskryf as iemand wat wou verhoed dat burgerlikes seerkry.

Hy het aanvanklik as groentekweker en kombuishulp by die ANC gewerk.

Hy het hom in Februarie 1982 by die ANC aangesluit en kort hierna militêre opleiding ondergaan.

Later het hy as joernalis gehelp om 'n ANC-tydskrif uit te gee en het as onderwyser in Tanzanië gewerk.

Robertson het ná sy aansluiting by die ANC in 1977 onder meer in die oudio-visuele afdeling van 'n internasionale organisasie in Londen gewerk en het opleiding in Rusland en Angola ontvang.

Robertson se ouma was 'n stigterslid van die Black Sash, terwyl sy oom, prof Eddie Roux, 'n lid van die Kommunistiese Party was.

Donelly, 'n Swazilandse burger, is 'n opgeleide onderwyseres wat onderrig aan die Swazi National High School gegee het. In die tydperk was daar verkeie militêre aanslae op ANC-teikens uit Suid-Afrika. Sy het haar in 1987 by die ANC in Maputo aangesluit.

Die drie beskuldigdes het vandeesweek elke dag die hof met gebalde vuis en die Amandla-kreet binnegekom.

Die drie het selfversekerd en ontspanne gelyk terwyl hulle vriendelik vir familie en vriende gewaai het.

Die terrorisme-klagtes waarop hulle skuldig bevind is, hou onder meer verband met hul opleiding in die buiteland, insypeling in Suid-Afrika, die ontvangs van wapens, die sabotasie van 'n kragmas, die sabotasie van 'n radio-maspaal, verkenning van militêre instellings en 'n bom wat naby 'n bus ontplof het.

Van die wapens wat in hul besit gevind is, was onder meer 'n Sam7 grond-tot-lugmissiel, ses pistole, agtien handgranate, agt kleefmyne, twee 60 mm-mortierbuise met 40 mortiere, 'n masjiengeweer, tweerigtingradio's, detoneerders, plofstof en ammunisie.

* Landdros WJ van den Berg is die voorsittende beampte, Frans Roets kla aan en adv David Soggott tree namens die beskuldigdes op.

Peter Gastrow

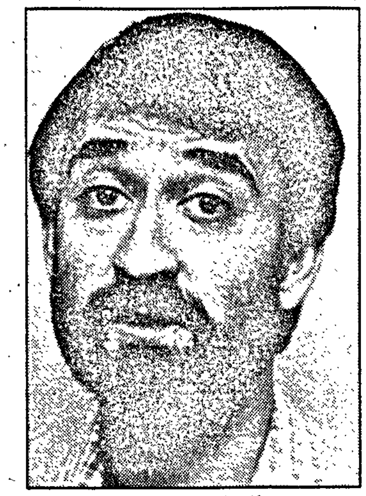

Azhar Cachalia

Vrede gekortwiek

Van Bladsy 1

aktiviste nou weer in aanhouding. Die meeste is voormalige aangehoudenes wat ná die onlangse eetstaking vrygelaat en toe ingeperk is.

Murphy Morobe, die publisiteitsekretaris van die UDF wat saam met Cosatu-leier Jay Naidoo die vredesafvaardiging na Inkatha lei, het gister die verdere opskorting van Gumede se vryheid betreur: "Gumede, wat alom beskou word as 'n vaderfiguur, speel 'n sleutelrol in die vredesproses. Sy leierskap en advies is nodig.

"Ek kan net hieruit aflei dat die regering nie ernstig is met hul uitsprake dat hulle met erkende swart leiers wil praat nie. Dit lyk asof Vlok daarop uit is om kontak tussen ons en Inkatha in die wiele te ry," sê Morobe.

Die Demokratiese Party se LP vir Durban-Sentraal, Peter Gastrow, sê die inperkings toon "'n definitiewe patroon van optrede deur die staat wat verskillende kere al toegepas is wanneer vredesonderhandelinge moontlik gelyk het."

Volgens Gastrow is twee prominente bemiddelaars in November 1987 skielik aangehou net toe dit moontlik gelyk het om leiers van die twee vyandige faksies bymekaar te bring. Versoeke van die DP in opdrag van die betrokke partye aan Adrian Vlok in Augustus 1988 dat inperkings teen senior leiers opgehef word om onderhandelinge aan te help, is ook deur Vlok van die hand gewys, het Gastrow gesê.

"Ons glo dat vorige samesprekings onderbreek is weens die aanhouding van leiersfigure en deurdat die nasionale leierskap van die UDF en Inkatha nie teenwoordig was nie. Voortgesette optrede teen senior UDF- en Cosatu-leiers sal die vredespogings verongeluk."

Gastrow het Gumede uitgesonder as 'n "persoon wat deur vriend en vyand beskou word as 'n man wat op eie risiko probeer het om vredespogings aan die gang te kry."

Wynand Malan, medeleier van die DP, het ook die regering se optrede gister gekritiseer. Hy het Gumede en Cachalia uitgesonder as "mense wat daarop ingestel is om konflik deur onderhandeling aan te spreek".

Malan het Vlok se posisie skerp bevraagteken. "Die keuse van kandidate vir inperking val vreemd op. My enigste logiese afleiding is dat dié mense se positiewe rol as bemiddelaars deur die regering as 'n bedreiging beskou word. Die verskerpte inperkings is duidelik sonder enige konsultasie geneem. Dit word toegepas op mense wat konflik kan beperk en verminder.

Volgens Gumede se inperkingsbevel mag hy van agtuur saans tot vyfuur soggens nie sy huis verlaat nie. Hy word ook verbied om deel te neem aan die bedrywighede van die United Democratic Front en die Release Mandela Campaign. Hy mag geen onderhoude aan die pers toestaan, enige vergadering van tien of meer persone bywoon of deelneem aan die verspreiding van enige inligting nie. Dieselfde geld Cachalia.

Leiersfigure het gesê dat die plasing van aktiviste onder huisarres hulle lewens in gevaar stel omdat hulle daardeur maklike teikens vir vigilante-groepe gemaak word.

In kritiek teen die hernuwing van die noodtoestand wat verlede week afgekondig is, het die algemene sekretaris van Cosatu, Jay Naidoo, dié week gesê die inperking van meer as 500 aktiviste is besig om gemeenskappe in tronke te omskep. Die drakoniese maatreëls word tans nie net hernieu nie, maar ook verskerp.

Die streeksekretaris van Cosatu in die Noord-Transvaal, Donsie Khumalo, 39, is dié week op borgtog van R5 000 vrygelaat nadat hy op 1 Junie in hegtenis geneem is weens die beweerde oortredings van sy inperkingsbevel. Khumalo het getuig dat hy en vyf ander aktiviste op 29 Maart vanjaar in die Britse ambassade gaan skuiling soek het. Hy het die ambassade verlaat nadat hulle die versekering van die minister van Buitelandse Sake, Pik Botha, gekry het dat hulle nie vervolg sal word nie. Khumalo is op 1 Junie in aanhouding geneem weens die beweerde oortreding van sy inperkingsbevel.

Borde kos verbyster polisie

Vuyo Bikitsha en Nosipho Kulati

LEDE van die Ciskeise polisie wat na die Fort Hare-kampus ontbied is om studente uiteen te jaag, was verbaas om te sien dat die studente met borde vol kos "gewapen" was.

Die studente het besluit om 'n optog na die administrasiegebou te hou om onder meer oor die swak voorbereiding en gehalte van die kos te kla.

Toe die optog naby die administrasiegebou kom, het die polisie traanrook tussen die skare gegooi. Die studente het in die koshuise geskuil.

Die bevelvoerder, maj Nkomana, het later oor 'n luidspreker met die groep gepraat. Hy het gesê die polisie het by die rektor, prof JA Lambrecht gehoor dat die studente met klippe en ysters bewapen was.

Die voorlopige studenteraad het die rektor later ontmoet. Hulle beweer hy was arrogant en het geweier om met hulle oor die voorval te praat. Hulle sê dit bevestig die rektor se miskenning van studente-menings.

Na bewering het een van die administrasie se afgevaardigdes aan die studente gesê dat die rektor gewoond is om "meer beter studenterade" te onderhandel.

Volgens die studenteraad het die studente hulle eise al in die eerste kwartaal aan die owerhede bekend gemaak.

Die eise is:

* 'n Koskoepon-stelsel en beter kos.
* Die owerhede moet eers studente raadpleeg voordat hulle beurse aan die borge terug besorg.
* Ordentlike behuising vir vrouestudente.

Dit is die tweede keer in veertig dae dat klasse onderbreek word.

Klasse is net na Meidag onderbreek toe studente 'n ondersteuningsdiens vir die mense van Namibia gehou het na 'n Meidag-herdenkingsdiens.

Die universiteit se administrasie wou nie kommentaar lewer nie, maar het gesê die situasie is nou weer "normaal". - ANA

IDASA PRETORIA

bied aan

'n besprekingsaand oor

VERSET IN PRETORIA

Kom luister na Pretorianers se persoonlike verhale van verset teen apartheid en van die regering se strategie om die verset te onderdruk.

DATUM: Woensdag 21 Junie

PLEK: St Albans Katedraal Kerksaal, Schoemanstraat 237, Pretoria

TYD: 19:30

Reg van toegang voorbehou

Suid-Afrika kry al meer immigrante

65 MENSE het in April vanjaar na Suid-Afrika geïmmigreer vergeleke met emigrasieverlies van 206 mense in April verlede jaar.

Volgens die Sentrale Statistiekdiens het 46 professionele, semi-professionele en tegnies-opgeleide mense in die tydperk van Januarie tot April vanjaar na Suid-Afrika geïmmigreer vergeleke met 'n verlies van 62 mense in dieselfde tydperk verlede jaar.

Vanaf Januarie tot April vanjaar het 28,4 persent van die emigrante na Australië geëmigreer en 20,7 persent na Brittanje.

In dieselfde tydperk het buitelandse besoekers na Suid-Afrika met 13,6 persent gestyg vergeleke met dieselfde tydperk verlede jaar.

34,5 persent van die besoekers was van Zimbabwe, 10,5 persent van Brittanje, 8,6 persent van Swaziland en 6,5 persent van Wes-Duitsland.

Van die 19 148 Europese besoekers aan Suid-Afrika gedurende die tydperk van Januarie tot April was 39,5 persent van Brittanje, 24,7 persent van Wes-Duitsland, terwyl 75 persent van die besoekers van die Amerikas in die VSA woon. - Sapa

Alle politieke kommentaar in hierdie uitgawe van Vrye Weekblad is deur Max du Preez, en opskrifte deur Ryk Hattingh. Albei is van Breëstraat 153, Newtown, Johannesburg.

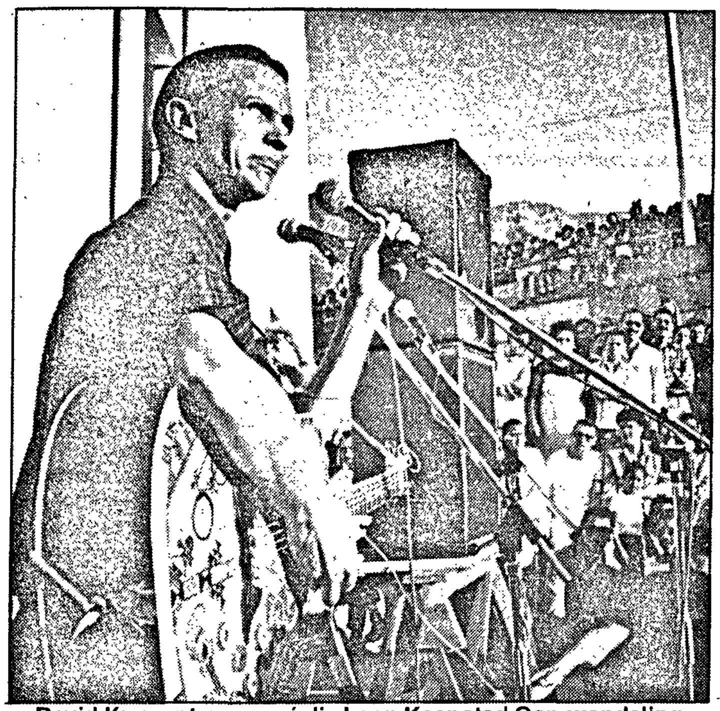

David Kramer tree op ná die Loop Kaapstad Oop-wandeling verlede Sondag.
Foto: Eric Miller - Afrapix

Eerste rondte aan Matie-studente

Anton Steenkamp

LESLEE DURR, Nusas-voorsitter op Stellenbosch wie se skorsing Dinsdag teruggetrek is, se prokureurs sal waarskynlik voortgaan om 'n interdik teen die universiteit aan te vra wat nie net die dissiplinêre maatreëls nie, maar ook die reël teen protesoptogte waarop dit gegrond is, ongeldig verklaar.

Alle dissiplinêre maatreëls wat deur die Universiteitsraad se tugkomitee teen Durr en teen Nusas en die Black Students Organisation (BSOS) geneem is, is Dinsdag teruggetrek om die geleentheid te skep vir 'n herverhoor.

'n Woordvoerder van die "demokratiese studente" het die owerhede se herbesinning as 'n oorwinning beskryf. "Die universiteitsowerhede het hierdeur by implikasie toegegee dat die verrigtinge van die tugkomitee onregverdig en ongeldig was."

Durr se prokureur het gister aan Vrye Weekblad gesê hulle aanvaar nie die geldigheid van die reël wat protesoptogte op die kampus verbied nie.

Die stappe teen Durr, Nusas en BSOS is geneem na aanleiding van hul betrokkenheid by 'n protesoptog vir die oopstelling van koshuise vir alle rasse.

Durr se prokureurs oorweeg dit nou om hulle òf by die nuwe verhoor neer te lê, met voorbehoud van hul regte oor die protesreël, òf voort te gaan met 'n interdik om die skorsings én die reël ter syde te stel.

Die universiteit se prokureurs het in antwoord op briewe van Durr se prokureurs gesê die herverhoor sal geskied deur persone wat nie betrokke was by die vorige verhoor nie, en Durr sal die geleentheid kry om regsverteenwoordiging te hê.

Volgens Durr se prokureurs het die tugkomitee buite hul magte opgetree toe hulle Durr geskors en Nusas en BSOS tydelik verbied het, en was dit 'n onregverdige verhoor.

Die prokureurs was gister in konsultasie met hul advokaat, Jeremy Gauntlett, SC, om oor verdere optrede te besluit.

Intussen het die meeste van die studente wat op 18 Mei aan die protesoptog vir oop koshuise deelgeneem het, dié week waarskuwingsbriewe van die universiteit se registrateur ontvang. Afskrifte is aan hul ouers gestuur.

In die brief word die studente in kennis gestel dat die tugkomitee bevind het dat hulle aan die protesoptog deelgeneem het, "ooreenkomstig inligting wat tot die beskikking van die tugkomitee is (onder andere foto- en videomateriaal)", dat dit 'n oortreding van 'n verbod van die Universiteitsraad is, en dat 'n verdere oortreding kan lei tot summiere skorsing as student.

De Vries het by navraag gesê die foto's is deur universiteitspersoneel geneem. Hy het nooit probeer uitvind wie die persoon was wat die videomateriaal aan hom verskaf het nie.

Twee Afrikaanssprekende kameramanne wat verlede Saterdag besig was om video-opnames van die teenwoordiges te maak toe De Vries 'n afvaardiging van die studente ontmoet het, het by navraag gesê hulle doen vryskutwerk.

Hulle het geen perskaarte gehad nie.

Dieselfde twee het glo vroeër gesê hulle werk vir die SAUK, maar die SAUK ontken dat dié persone beeldmateriaal aan hulle lewer.

Saterdagmiddag het 'n afvaardiging van die Aksie Teen Rassisme 'n petisie, onderteken deur 1 531 studente, dosente en werkers, by Westbrooke aan die Staatspresident, PW Botha, afgelewer waarin hy versoek word om onmiddellik aan alle universiteite die mag te verleen om self hul koshuise vir alle rasse oop te stel.

Afskrifte van die petisie is Dinsdag na die kantore van FW de Klerk, Piet Clase en Gerrit Viljoen gestuur.

Die universiteitshuis waarin Durr saam met vier ander studente woon, is Vrydag- en Saterdagnag met klippe en bottels bestook.

'n Klip wat deur 'n kamervenster gegooi is, het 'n briefie daarby gehad waarop staan: "Ons het julle nie hier nodig nie.

"Dit is net die begin."

Die volgende aand is 'n koeldrankbottel deur die badkamervenster gegooi.

Hulle ontvang die hele week al dreigoproepe. Een persoon het aan Durr gesê: "Oppas as jy sonder beskerming op die kampus of die dorp verskyn."

Versetveldtog om stede oop te kry

Anton Steenkamp en AFP

'n VERSETVELDTOG teen aparte woongebiedwette begin volgende week in Johannesburg.

Sowat 15 organisasies, insluitende wit parlementslede en sakemanne, sal kragte saamspan in die veldtog, en 150 vooraanstaande lede van die wit gemeenskap is genooi om twee nagte saam met die "onwettige inwoners" van Johannesburg deur te bring.

Omtrent 2 000 Kapenaars het verlede Sondag deelgeneem aan 'n "Loop Kaapstad Oop"-wandeling van die Baxter-teater in Rondebosch tot by Distrik Ses.

Onder die mense wat geloop het vir 'n stad sonder groepsgebiede en ander rasse-grense, was die Springbok-krieketspeler Peter Kirsten, die waarnemende burgemeester van Kaapstad, Gordon Olivier, Black Sash-voorsitter Mary Burton, DP-parlementslede Tian van der Merwe en Ken Andrew, en die voorsitter van die Kaapse Balieraad, adv Henri Viljoen SC.

In Distrik Ses het David Kramer, wat saam met sy negejarige dogtertjie geloop het, en die Genuines opgetree.

Toe Kramer gevra is of hy moeg is, het hy gesê: "Ja, vir apartheid."

Die "uitstappie" is gesamentlik aangebied deur die Demokratiese Party, Nusas, die Kaapse Demokrate, die Black Sash en Jews for Justice.

Die Johannesburgse veldtog vir 'n oop stad begin op 22 Junie.

Die doel van die veldtog is die afskaffing van woonbuurt-apartheid, en die oopstelling van Johannesburg se ontspannings-, opvoedkundige en gesondheidgeriewe wat tans vir swartmense gesluit is, sê die organiseerder, Cas Coovadia van Actstop.

Die taktieke in die veldtog sluit pogings in om swart kinders by "slegs blanke" skole in te skryf, swartmense by "slegs blanke" hospitale toegelaat te kry en die eis van toegang tot "slegs blanke" sport- en ander geriewe.

Die organiseerders het 150 vooraanstaande Suid-Afrikaners, insluitende sakemense, koerantmense en geleerdes, genooi om twee dae deur te bring saam met mense wat onwettig in wit buurte woon. Vyftig het reeds ingestem.

'n Geraamde 60 000 swartmense woon nou in die middestad van Johannesburg, en hulle maak 70 persent van die bevolking in die wolkekrabber-gebiede uit.

Hoewel die mense in die stad bly, het hulle nie toegang tot die stad se geriewe nie.

Dit sluit die regeringskole, swembaddens en onderbenutte "slegs blankes"-hospitale in.

Die inwoners kan nie hul regte deur die hof afdwing nie, omdat hul bedreig word deur uitsetting deur die owerhede.

Vorige versetkampanjes is al verbied voor die begindatum. Coovadia sê egter dat hy nie dink die regering kan die veldtog verbied nie, omdat dit die steun van baie vooraanstaande mense geniet.

Die polisie het in April 'n klopjag uitgevoer op die eerste vergadering van die Veldtog vir Oop Stede, beslag gelê op dokumente en die deelnemers beskuldig dat hulle die openbare orde bedreig.

Man dood ná sokkermoles

'N MAN is Sondag tydens 'n sokkerwedstryd in Pietermaritzburg doodgeskiet toe geweld uitgebreek het ná 'n seuntjie met die bal weggehardloop het.

Die amptelike "onrusverslag" lui soos volg: "By Imbali het 'n groep swartes onwettig byeengekom. Die polisie het rubberkoeëls gebruik om hulle uiteen te jaag. 'n Swartman is noodlottig gewond."

Volgens Sapa het die geweld by die sokkerstadion in Imbali uitgebreek ná die bal oor 'n sinkmuur geskop is. 'n Seuntjie het die bal opgetel en daarmee weggehardloop. Nog 'n bal is te voorskyn gebring en die wedstryd het voortgegaan.

Aan die einde van die wedstryd het 'n jeugdige op die veld gedraf en ook met die bal weggehardloop.

'n Sokker-amptenaar het 'n vuurwapen uitgehaal, in die straat afgehardloop en in die lug geskiet om die jeugdige skrik te maak.

'n Skare het buite die stadion vergader.

Toe die polisie daaropdaag, het 'n man in die skare 'n vuurwapen uitgehaal en op die polisie geskiet. Die polisiemanne het agter hom aangejaag en hom noodlottig gewond.

Die polisie het die voorval bevestig. - AFP

Krisis by hospitaal duur voort

Elsabé Wessels

DIE toenemende personeelkrisis by die JG Strijdom-hospitaal in Johannesburg is steeds onveranderd, het 'n hospitaalbron gister gesê.

Die adjunk-minister van Gesondheid, dr Michael Veldman, het nog nie aangedui wanneer die regering oor die toekoms van JG Strijdom sal besluit nie.

Veldman kon nie vir kommentaar opgespoor word nie.

Die dekaan van die mediese fakulteit aan die Universiteit van die Witwatersrand, prof Clive Rosendorf, sê die regering se verklaring van die JG Strijdom tot 'n "eie sake"-hospitaal sal beslis lei tot 'n inkorting van mediese dienste en die moontlik sluiting van sekere eenhede.

Personeel sal nie meer bereid wees om langer by die hospitaal te werk nie omdat dit ingevolge 'n kabinetsbesluit sy akademiese status verloor het.

Die uittredende superintendent van hospitaal, dr Antoinette van der Merwe, het dié week ontken dat sekere eenhede by die hospitaal moontlik gesluit sal word.

"Hoewel daar verdere bedankings en oorplasings van geneeshere was, is daar geen sprake daarvan dat afdelings gesluit sal word nie.

"Samesprekings is steeds aan die gang en daar sal wel 'n diens verskaf word, al is dit op 'n deeltydse grondslag. Ek kan u die versekering gee dat ek alles in my vermoë sal doen om die diens voort te sit. Daar is tans geen plan om enige eenhede te sluit nie."

Langenhoven sê nee vir Die Stem

Charles Leonard

DIE STEM bevoordeel net 'n sekere gedeelte van die bevolking, en met apartheid wat nog op baie strande geld, kan 'n bruinman mos nie gaan staan en sing: "uit die diepte van ons see" nie, sê Langenhoven.

Dis nou Henry, nie CJ nie.

By die Anglikaanse Sinode wat onlangs in Durban gehou is, het Henry Langenhoven gesê dié volkslied is uitgedien.

"In Die Stem word verwys na die 'kreun van ossewa'. Dit gaan oor die Voortrekkers wat slegs die Afrikaners verteenwoordig," sê Langenhoven. "'n Volkslied moet die hele bevolking verteenwoordig.

"Waar gesing word oor die 'blou van onse hemel' en die 'diepte van ons see', praat mens van God se skepping, wat daar is vir die gebruik van alle mense.

"Met iets soos strandapartheid, mag mense soos ek nie al die strande en die see gebruik nie. Jy kan dít mos dan nie in die volkslied sing nie."

Hy meen die nasionale volkslied moet tot seëning van al die land se mense wees en die hele nasie moet dit met trots kan sing.

"Die belangrikste eienskap wat 'n volkslied moet hê, is dat dit God se seën oor 'n land moet vra. Dit moet ook dien om versoening tussen die mense te bring.

"As Suid-Afrika die dag vry is, sal ek met trots wil kan sê: ons vir jou Suid-Afrika. Met apartheid wat nog bestaan, is dit onmoontlik."

Langenhoven was 'n afgevaardigde van die Kaapse Bisdom by die Sinode, waar besluit is dat die sing van Die Stem op byeenkomste van die Anglikaanse Kerk ontmoedig moet word. Dié besluit het 'n groot debat onder veral Afrikaanse kerkleiers ontketen. Engelssprekende en swart kerkleiers beskou dié lied as "'n seksionele Afrikaner-volkslied".

Nkosi Sikelel 'i Afrika word deur baie Suid-Afrikaners as die werklike volkslied gesien.

"Moontlik is ek en CJ verlangs familie," het die 53-jarige onderwyser aan Vrye Weekblad gesê.

"Daar is nie baie Langenhovens in die land nie en my oupagrootjie is oorspronklik van Holland."

Holiday Inn

OPERATION HUNGER
FR 01 100443 000 5

Holiday Inn

GOUDSTORMLOOP

KOOP U MEEGEVOEL SERTIFIKAAT *NOU!* (R10)

6

EN INDIEN U SO VOEL, SKAKEL IN BY DIE GOUDSTORMLOOP

15de MAART 1989 — 1ste JULIE 1989

EERSTE PRYS: **1 MILJOEN RAND**

EN HONDERDE KONTANT PRYSE

2de Prys R100,000
3de Prys R50,000
4de Prys R10,000

12 Pryse R5000
100 Pryse R1000
100 Pryse R500

***Belangrik:** 30% van totale kaartjie verkope indien die doelwit nie bereik word nie.

STUUR U DONASIE AAN OPERASIE HONGER, POSBUS 31547, BRAAMFONTEIN 2017.
STUUR ASSEBLIEF NET GEKRUISDE TJEKS OF POSORDERS, OF VUL DIE KREDIETKAARTAFDELING IN OP HIERDIE VORM.

VOORLETTERS
VAN
ADRES
POSKODE
TELNR:
KODE

OM DEEL TE NEEM AAN GOUDSTORMLOOP 6 ANTWOORD DIE VRAE ONDER MET 'N KRUISIE.

1. IN WATTER STAD IS OPERASIE HONGER SE HOOFKANTOOR?
JOHANNESBURG | STEELPOORT | HARRISMITH

2. AAN WATTER OSEAAN IS OOS LONDON GELEË?
STILLE | INDIESE | ATLANTIESE

3. KWASHIORKOR IS DIE GEVOLG VAN
VLOOIEBYTE | SONSTEEK | HONGER

OPERATION HUNGER
FR 01 100443 000 5

MERK ASSEBLIEF MET 'N KRUISIE (X) IN BLOKKIE OF U AAN DIE TREKKING VIR GOUDSTORMLOOP 6 WIL DEELNEEM OF NIE. JA NEE

DEBITEER ASSEBLIEF MY VISA/MASTERCHARGE/AMERICAN EXPRESS-KREDIETKAARTE TOT DIE WAARDE VAN R..........

STUUR MY ASSEBLIEF ___ SORGSERTIFIKATE TEEN R10,00 ELK
STUUR MY ASSEBLIEF ___ BOEKIES VAN 10 SERTIFIKATE R90,00 PER BOEKIE.

HANDTEKENING:.......... VERVALDATUM:..........

Brill Bros. K G

Reël Zaïre 'n spitsberaad vir Pretoria?

Max du Preez

DAAR word druk bespiegel in diplomatieke kringe dat 'n beraad met Suid-Afrika dalk die inhoud is van die "spesiale geskrewe boodskap" wat Zaïre se minister van Buitelandse Sake, Nguza Karl-i-Bond, dié week aan president Robert Mugabe van Zimbabwe en president Kenneth Kaunda van Zambië oorhandig het.

Karl-i-Bond het verlede week met die Suid-Afrikaanse regering beraadslaag. Voor sy vertrek na Lusaka was hy vol lof vir die veranderinge in Suid-Afrika en het hy sy land se kontak met Pretoria verdedig.

Met sy aankoms in Harare het hy volgens die nuusagentskap Ziana gesê: "Ek is deur my president, Mobutu Sese Seko, gestuur om die spesiale en baie belangrike boodskap aan julle president Robert Mugabe te kom oorhandig."

Hy wou egter nie die inhoud van die boodskap bekend maak nie. Hy het net bygevoeg dat hy die boodskap ook aan die staatshoofde van Mosambiek, Tanzanië, Angola en Principe en Sao Tome gaan oorhandig.

Dit is bekend dat die Suid-Afrikaanse minister van Buitelandse Sake, Pik Botha, al maande lank hard daaraan werk om 'n spitsberaad van Suider-Afrikaanse state te reël waaraan Suid-Afrika sal meedoen.

Sy planne het, volgens amptenare in sy departement, 'n hupstoot gekry met die ontmoetings met Mobutu en sy kollegas tydens die onderhandelinge oor Namibia verlede jaar.

Daar word nou ook bespiegel dat die beraad gekoppel word aan die "nuwe administrasie" wat ná 6 September onder FW de Klerk gevorm gaan word, aan die moontlike vrylating van die ANC-leier Nelson Mandela, en aan die onafhanklikwording van Namibia.

Kaunda het in die laaste paar weke meer as een keer daarop gesinspeel dat hy bereid sal wees om met Pretoria te onderhandel as dié toelaat dat Namibia onafhanklik word.

Volgens die nuusagentskap AFP het Kaunda vandeesweek na onafhanklikheid vir Namibia verwys as 'n "droom wat bewaarheid word" en bygevoeg dat "lande in die streek en ander Statebondslande ná onafhanklikheid gretig sal wees om met Suid-Afrika oor apartheid te praat en saam te werk vir versoening, dialoog en onderhandelinge."

'Mense moet hang om plek te maak in dodeselle'

Jacques Pauw

DIE toename in teregstellings in Suid-Afrika is te wyte aan die veertien mense wat die doodstraf in die Upington 25-verhoor gekry het. Mense wat toe in die dodeselle gesit het, moes plek maak vir die nuwe inkomelinge.

Só sê 'n woordvoerder van Regslui vir Menseregte, Shucks Sefanyetso, wat kommentaar gelewer het op die vyftien mense wat binne dertien dae in die Sentrale Gevangenis in Pretoria tereggestel is. Dit is 'n dramatiese toename ná 21 teregstellings gedurende die eerste 104 dae van vanjaar.

Die dodeselle is besig om veels te klein te word, sê Sefanyetso. Die gevangenisowerhede is besig om die dodeselle uit te brei. Maar tot tyd en wyl die nuwe selle gereed is, sal mense moet hang om plek te maak vir ander.

Intussen het dit bekend geword dat ondanks wye publisiteit en kritiek teen die groot hoeveelheid teregstellings in Suid-Afrika, die meerderheid mense van alle rasse steeds ten gunste van die doodstraf is. Daarby is talle ten gunste van die strenger toepassing daarvan.

'n Navorser van die Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing (RGN), dr Keith Smith, het landwye navorsing onder die vier hoofbevolkingsgroepe oor die houdings jeens die doodstraf gedoen.

Die steekproef is gedoen ná onder meer biskop Desmond Tutu se pleidooi vir die afskaffing van die doodstraf.

Smith het onder meer bevind dat talle witmense in die huidige klimaat hul houding verhard het en nou meer ten gunste van die doodstraf is as in die afgelope twintig jaar.

Die meeste respondente was ten gunste van die behoud daarvan omdat hulle glo dit dien as afskrikking - ondanks wêreldwye navorsing wat bewys het dat dit hoegenaamd nie die geval is nie.

Volgens Smith glo 74 persent swartmense, 70 persent witmense en 63 persent bruinmense en Indiërs dat misdaad sal toeneem as die doodstraf afgeskaf word.

Byna die helfte van die swartmense, vyftig persent blankes en bruinmense en 52 persent Indiërs glo dat die doodstraf meer gereeld toegepas moet word.

Sefanyetso sê sekere gevangenes is nou vir korter tydperke in die dodeselle voor hul tereggestel word.

So byvoorbeeld is Jacob Ndaba verlede week tereggestel skaars 'n jaar nadat hy ter dood veroordeel is. Dit is uiters vreemd vir 'n veroordeelde om so vinnig tereggestel te word.

"Die laaste vrou is twee jaar gelede tereggestel. Kort na die Upington-verhoor is Sandra Smith tereggestel. Dit lyk vir ons na meer as bloot toeval, veral omdat 'n vrou met die Upington-verhoor die doodstraf gekry het en daar plek vir haar gemaak moes word.

"Daar is gevalle van mense wat gehang word voor hul aansoek tot appèl aangeteken het.

"Ons het verlede week 'n geval gehad van 'n prokureur wat geklaag het omdat hy net 'n dag voor die teregstelling daarvan in kennis gestel is. Dit is byna onmoontlik om op so kort kennisgewing petisies voor te berei.

"Die sewe mense wat verlede week binne twee dae gehang is, het ons oneindige probleme besorg. 'n Mens sukkel om so baie sake tegelyk te hanteer," sê Sefanyetso.

Verskerpte aanslag teen pers in Suid- en Wes-Kaapland

Charles Leonard

SAAMSTAAN, die Suid-Kaaplandse gemeenskapskoerant, was dié week weer die slagoffer van die staat se aanslag teen die pers in Suid-Afrika.

Die beslaglegging op eksemplare van dié koerant volg op polisie-optrede by die koerant van die Westelike Provinsie Raad van Kerke, Crisis News, waar 1 500 kopieë van die Mei-uitgawe gekonfiskeer is.

Die polisie beweer dat 'n artikel op die voorblad van die jongste uitgawe van Saamstaan drie artikels van die Strafproseswet oortree. Die artikel het gehandel oor die straf wat drie polisiemanne opgelê is na die dood van Andile Kobe van George. Derek Jackson van Saamstaan sê die kommentaar van verskeie organisasies is daarin weergegee.

Byna die hele oplaag van 22 000 was reeds versprei en die polisie kon slegs beslag lê op 374 eksemplare.

Saamstaan was al dikwels in sy vyf jaar lange bestaan die slagoffer van staatsoptrede:

In 1985 is een uitgawe ongewens verklaar. Verlede jaar is Jackson en nog 'n redaksielid, Reginald Oliphant, vir 'n tyd lank ingeperk.

Die koerant is ook ingevolge die noodmaatreëls deur die minister van Binnelandse Sake, Stoffel Botha, gewaarsku. Verskeie onsuksesvolle pogings is aangewend om die koerant te konfiskeer.

Saamstaan was ook die slagoffer van vigilante-optrede deurdat hulle drie keer probeer het om Saamstaan se kantore af te brand.

Verlede jaar het dié koerant die Pringle-toekenning vir uitmuntende joernalistiek verower.

Crisis News se kantore is op 1 Junie deur lede van die veiligheidspolisie besoek, en nadat hulle die kantore deursoek het, is 1 500 eksemplare van dié koerant gekonfiskeer.

'n Woordvoerder van Crisis News - met 'n oplaag van 40 000 - het aan Vrye Weekblad gesê dat dit nie eerste maal is dat beslag gelê is op hul koerant nie. In die verlede het hul posintekenare, soos ook met die jongste uitgawe, nie hul eksemplare ontvang nie. Dit, nadat die koerant reeds aan hulle gepos is.

In 'n verklaring het die Wes-Kaaplandse tak van die Red die Pers-veldtog gesê dat dié beslagleggings vrese wek van 'n nuwe veldtog teen die pers.

Sakemense moet regering druk - Morobe

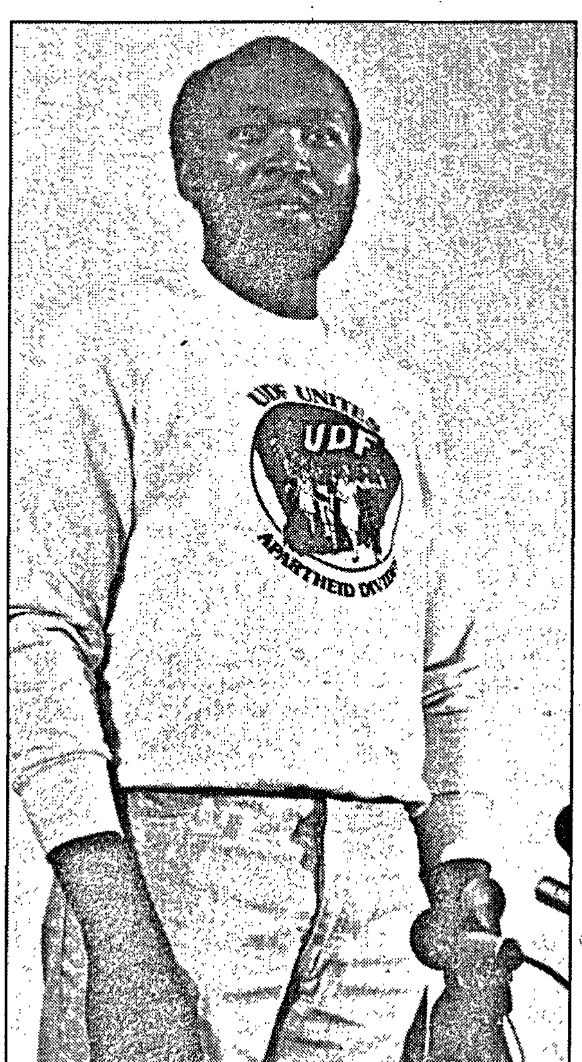

Murphy Morobe - voormalige publisiteit-sekretaris van die UDF *Foto: Steve Hilton-Barber - Afrapix*

Anton Steenkamp

DIE sakegemeenskap moet bereid wees om druk op die regering te plaas vir verandering, het Murphy Morobe, voormalige publisiteitsekretaris van die UDF, verlede week aan 'n groep sakemanne by 'n seminaar in Johannesburg gesê.

Sakemanne moet verder beweeg as paternalistiese lippediens en hul invloed gebruik om kwessies soos onderwys, die Groepsgebiedewet, aanhouding sonder verhoor, die noodtoestand en persbeperkings aan te spreek, het Morobe gesê.

Apartheid is die ergste vyand van die Suid-Afrikaanse politieke ekonomie, en 'n sielkundige transformasie is noodsaaklik.

Vakbonde moet erken en aangemoedig word - dit is beter om met georganiseerde werkers as met ongeorganiseerde werkers te onderhandel, volgens Morobe.

Op 'n praktiese vlak beteken dit ook dat sakeleiers met die opleiding van werkers moet help.

Hulle moet aktief deelneem aan die veldtog om weg te doen met kleur as 'n kriterium vir indiensneming, bevordering en vergoeding.

Daar is 'n dringende noodsaaklikheid vir verandering in ons geliefde land, het Morobe gesê. Die land is besig om teen 'n snelweg van ekonomiese, politieke en sosiale chaos af te jaag.

Die Nasionale Party weet wat hulle moet doen om dit te verhoed - maar het hulle die moed om dit te doen? het Morobe gevra.

Vir hom is die vraag nie meer of nie-gewelddadige verandering moontlik is nie, maar tot hoe 'n mate geweld beperk kan word.

Dit hang grootliks daarvan af of mense enigiets kan doen om die proses van transformasie aktief aan te help.

Die onsekerheid en gebrek aan vertroue in die sakegemeenskap is volgens Morobe veral te wyte aan die rasse-oorheersing van die politieke en ekonomiese instrumente in Suid-Afrika.

Die meeste Suid-Afrikaners probeer nog loskom van wat hulle ervaar as 'n sameswering van die sakegemeenskap en die apartheidsregering in hul onderdrukking.

Tot baie onlangs was dit onmoontlik om 'n sakevennootskap met swartmense te sluit. Nou nog mag swartes nie handel dryf in sekere ras-gedefinieerde gebiede nie.

Swartmense moes lank veg vir die erkenning van vakbonde, en kry nog steeds met baie vyandigheid teen selfstandige vakbonde te doen.

Die sosiale omstandighede en tweedeklas-onderwys waaraan hulle al die jare onderwerp is, dra by tot dié siening van die sakegemeenskap.

Die ekonomiese probleme wat Suid-Afrika tans ondervind, is toe te skryf aan apartheid, volgens Morobe.

Die regering het belowe om sy eie uitgawes te besnoei om inflasie te probeer bekamp. Dié belofte is kort daarna verbreek toe staatsamptenare se salarisse verhoog is. "Ons het te doen met 'n oneerlike regering," het Morobe gesê.

The U.S. Information Service

is seeking a switchboard operator/receptionist, available to work from 8 to 5, Mondays to Fridays. High school education and fluency in English are required, any second or third languages would be helpful. Typing and familiarity with standard office equipment preferred.
The successful applicant must enjoy dealing with the public (both in person and by phone), be flexible and able to work under pressure.

Contact the administrative assistant at (011) 29 3451, for an application form.

JODAC

16 Junie

Ons huldig Nasionale Jeugdag.

Soos 1 Mei behoort dit 'n openbare vakansiedag te wees

Boere vra verbod op onkruid-doders

Anton Steenkamp

NATALSE boere gaan in 'n aansoek teen 22 groot chemiese maatskappye vra dat alle hormoon-onkruiddoders verbied word totdat bewys kan word dat die gebruik daarvan veilig is.

Nadat van die boere verliese aan hul oeste gelei het, wat hulle aan die invloed van hormoon-onkruiddoders toeskryf, het die Natalse Varsprodukte-kwekersvereniging en twee boere, Roger Evans en Manfred Wild, 'n aansoek teen die maatskappye gebring. Dit sal op 30 Junie voor die Natalse Hooggeregshof in Pietermaritzburg dien.

Intussen is die gebruik van dié onkruiddoders, wat na bewering maklik versprei word en tot vervormings en groeibelemmering van plante kan lei, reeds verbied in die Tala-vallei in Natal.

Van die groot maatskappye wat gedagvaar word, is Ciba-Geigy, Bayer, Agricura en Sentrachem. Die boere beweer dat hulle verliese van meer as R3 miljoen gely het.

Evans kon dié week nie kommentaar lewer op die verloop van die saak nie, aangesien dit sub judice is.

Navorsers aan die Universiteit van die Witwatersrand se Instituut vir Ontwikkelingstudies sê die onkruiddoder ter sprake - 2,4D - het meer as 20 jaar gelede al die oeste op 'n plaas op die noordkus van Natal uitgewis.

Charles en John James het op die plaas Canelands, naby Verulam, geboer toe 2,4D in 1966 op 'n naburige suikerplantasie gesproei is. Hul tamatie-, papaja-, mango- en pynappeloeste is daardeur vernietig.

Die eienaars van die suikerplantasie het buite die hof geskik om aan die boere skadevergoeding te betaal.

Volgens boere in die Tala-vallei naby Camperdown het oeste in dié gebied gefloreer totdat die sproei van hormoon-onkruiddoders 'n paar jaar gelede van naburige suikerplantasies oor hul landerye uitgesak het. Hulle beweer dit het vervormings tot gevolg gehad en verhoed dat die groente normaalweg groei.

Dis nie net groente en ander plante wat deur 2,4D bedreig word nie - die gifstof is ook vir mense gevaarlik.

Navorsers in Swede en die VSA het bevind dat boere wat 2,4D gebruik agt keer meer vatbaar is vir drie soorte kanker as mense wat nie met die gifstof in aanraking kom nie.

The Weekly Mail doesn't cut corners to uncover the realities behind a changing South Africa.

WHAT'S STOPPING YOU ?

☐ Please send me a free copy of The Weekly Mail.
☐ I enclose my 6-month / 12-month subscription of R ______

Name: ______

Address: ______

Code: ______ Telephone: ______

Subscriptions	6 months	12 months
Home deliveries in Johannesburg, Pretoria, Cape Town, Durban, P.E. & Grahamstown.	R39	R74
Postal deliveries in South Africa, the homelands and Namibia.	R39	R74
Airmail to Zimbabwe.	R46	R82
Airmail to Botswana, Swaziland, Lesotho, Zambia, and Mozambique.	R105	R195
Airmail to United Kingdom.	R130 (£33)	R235 (£60)
Airmail to U.S.A., Europe, Australia and elsewhere overseas.	R165 (US$66)	R295 (US$120)

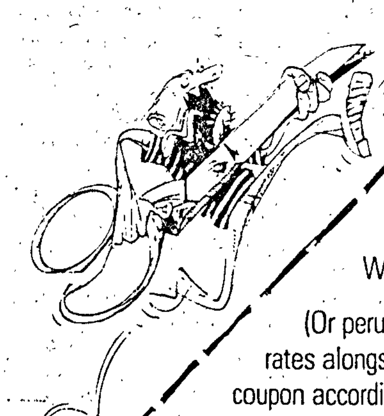

All you have to do is send off this coupon, and a free copy of The Weekly Mail is yours.

(Or peruse the subscription rates alongside, complete this coupon accordingly and be sure to post off to The Weekly Mail, P.O. Box 260425, Excom, 2023.)

And you too can see South Africa from a more realistic angle.

The paper for a changing South Africa.

HUNT LASCARIS T

Udusa beloof R20 000 vir inligting oor Webster

'N BELONING van meer as R20 000 is deur hoofsaaklik personeellede van die Universiteit van Witwatersrand beskikbaar gestel vir enige inligting wat sal lei tot die inhegtenisname en veroordeling van David Webster se moordenaars.

Die algehele beloning is nou byna R50 000. Die beloning is deel van 'n veldtog van die Union of Democratic University Staff Associations (Udusa) wat poog om die moontlikheid dat die moordenaars gevang word, te verhoog. Daar word verwag dat meer universiteitspersoneellede van ander universiteite hulle tot die beloning sal verbind.

Ongeveer 60 Suid-Afrikaners is onder soortgelyke omstandighede vermoor. Volgens die polisierekord lyk dit onwaarskynlik dat die moordenaars gevang sal word. Dit is reeds ses weke sedert die sluipmoord op Webster en daar is tot dusver nog geen positiewe leidrade nie.

'n Verbintenis tot die beloning is 'n poging om mense te lok vir inligting wat sal lei tot die inhegtenisname en veroordeling van David Webster se moordenaars. Die verbintenis dien ook as simbool van die ontsteltenis oor die moord op Webster. Die insameling van verbintenisse word voortgesit en lede van die publiek en maatskappye is welkom om hulle deel by te dra. Verbintenisvorms kan verkry word deur te skryf aan die Eretesourier, UDUSA, Wits 2050, of deur (011) 716 2864 te skakel.

‘Vrye spraak binne akademiese raamwerk’

Prof Mike de Vries

Prof Mike de Vries is sedert 1979 rektor van die Universiteit van Stellenbosch, en is pas weer aangewys vir nog 'n termyn van vyf jaar. Hy is ook die voorsitter van die Tugkomitee wat Nusas-voorsitter Leslee Durr geskors en die aktiwiteite van die studenteverenigings Nusas en die Black Students Organisation (BSOS) tydelik opgeskort het oor hul aandeel in 'n protesoptog vir die oopstelling van koshuise vir alle rasse. Protesoptogte op die kampus is in 1985 in 'n Raadsbesluit verbied. ANTON STEENKAMP het op Stellenbosch met De Vries gesels.

WAAROM het die tugkomitee teen Leslee Durr opgetree en nie teen ander mense wat in die protesoptog betrokke was, soos Johan de Lange, die BSOS-voorsitter, of Theo Adams, die primarius van Goldfields, nie?

Waar die saak nou in die hande van die regsverteenwoordigers is, beskou ek dit as sub judice en kan ek ongelukkig geen kommentaar lewer oor enigiets wat die tugkomitee betref nie.

Watter kriteria sal toegepas word om te beslis of Nusas en BSOS ná vier maande weer toegelaat sal word om as studente-verenigings te registreer?

Normaalweg berus dit by die Studenteraad.

Is u persoonlik ten gunste van die oopstelling van koshuise vir alle rasse?

Ja, maar dit is nie 'n besluit wat in my hande rus nie. Die Universiteitsraad self moet daaroor besluit, en dan moet ons die nodige goedkeuring kry, soos ons wel gekry het in die geval van die twee koshuise op Tygerberg.

Hoe vorder u onderhandelinge met die regering hieroor? Is dit moontlik dat hulle die Presidentsraad se aanbeveling (dat universiteite self oor behuising op die kampus kan besluit) sal aanvaar?

Daar is lopende onderhandelinge aan die gang oor 'n redelike lang tydperk en die gesprek is in dié stadium waar ek nou eers saam met die voorsitter van die Universiteitsraad, dr DP ("Dik Dawid") de Villiers, sal moet terugrapporteer aan die Raad op 23 Junie. Die Raad moet dan 'n beginselbesluit neem.

U het gesê die kwessie rus nie in u hande nie. Volksraadslid Jan van Eck sê juis dat u die mag het om iets omtrent oopstelling te doen.

Dit is nie korrek nie. Dis beslis nie in my hande alleen nie. Dis selfs nie in die hande van die Universiteitsraad as sulks nie. Dit sou beteken dat jy huidige wetgewing eenvoudig moet oortree.

En sal u bereid wees om dit te doen, soos tans op ander Engelse kampusse die geval is?

Ek dink ons sou verkies om dit nie te doen nie. Dit was nog altyd ons styl om deur onderhandelinge dinge deur te voer.

En as die onderhandelinge onsuksesvol is?

Dit is waaroor ons nou juis in indringende gesprek met die Universiteitsraad moet tree.

Het die Raad finale seggenskap oor kampusaangeleenthede?

Die Universiteitswet bepaal dat die Universiteitsraad die geboue en terrein van die universiteit beheer.

Wat op die kampus gebeur, weerspieël tot 'n mate wat in die res van die land aan die gang is in protes teen die Groepsgebiedewet. Het politieke gebeure in breë landsopset 'n groot invloed op wat op die kampus gebeur, en omgekeerd?

Dit is iets wat 'n mens moet verwag. Gebeure in die breë landsopset het wel 'n invloed op denke en gesprekke en moontlike gebeure op 'n universiteitskampus. Jy sit nie hier in 'n ivoortoring waar jy totaal geïsoleerd kan wees nie.

Die kritiek op universiteite, en spesifiek op Stellenbosch, is dikwels juis dat dit as 'n ivoortoring beskou word waar kwessies in die land, byvoorbeeld dat ons pas 'n vierde noodtoestand binnegegaan het, nie gereflekteer word nie.

In 'n baie groot mate hou studente en dosente hulle besig met die beoefening van hul wetenskap en daardeur is hulle miskien nie altyd so betrokke by ander dinge wat nie spesifiek op hul vakgebied betrekking het nie. In 'n sekere sin is dit waar. As jy na Stellenbosch se geskiedenis kyk en veral na die laaste paar jaar, is daar egter ook geweldig baie debatte rondom landsgebeure. Hier is 'n baie lewendige debat onder studente en onder dosente. U weet self hier tree sprekers op van oor die hele breë spektrum van die politiek in Suid-Afrika, en studente word blootgestel aan die verskillende denkrigtings. Ek beskou dit as gesond.

Is dit nie 'n onderdrukking van spraakvryheid om vreedsame protesoptogte te verbied nie?

Ek dink dis 'n onregverdige aantyging. Deur vergaderings te hou, selfs protesvergaderings, waar gedagtes ten volle uitgespreek kan word, en dit dan deur middel van mosies of hoe ook al deur die regte kanale aan die universiteit te oorhandig, kan spraakvryheid uitgeleef word. Daar het ons geen beperking nie.

Wat van die verbod op die ECC op die kampus in 1986?

Dit was 'n verbod op die gebruik van die universiteitsgeriewe. Hulle kon steeds lede werf, individueel met ander mense gesels en dies meer. Wat wel 'n argument is, is dat dit 'n inperking was van vrye assosiasie as vereniging. Die groot ding is egter, dit was 'n kampanje, dit was nie 'n vereniging as sulks nie. Ek sou die AWB onder dieselfde kam skeer.

Op watter gronde is die verbod op protesoptogte in 1985 ingestel?

Een rede is dat dit ontwrigtend kan wees vir die akademiese program op die kampus. Die tweede rede is dat dit nie pas binne die omgewing van die universiteitsatmosfeer om op so 'n wyse jou gevoelens weer te gee nie. Jy kan dit binne die akademiese raamwerk, by wyse van gesprek, mosies, briefwisseling, al die bestaande gesprekskanale oordra. Derdens lei so iets tot teenreaksies wat ook onaangename insidente kan veroorsaak.

U was self betrokke in die 1985-optog, toe ek moes keer dat 'n groep koshuisstudente die studente in die optog gaan invlieg. Nou het dit weer amper hand-uit geruk. Ons het ook opgetree teen die studente wat ons kon identifiseer wat betrokke was by 'n eiergooiery.

Daar word vrae gevra oor waar u die video- en fotomateriaal gekry het waarop mense wat aan die optog deelgeneem het, geïdentifiseer is.

Die foto's is deur ons eie mense geneem. Dit was eintlik genoeg om 99 persent van die studente te identifiseer.

En die videomateriaal?

Die video is aan my verskaf van 'n bron af wat ek nooit eers vasgestel het van waar hy kom nie - hier was so baie video-kameras. Ek het net een keer daarna gekyk, maar dit was eintlik nie nodig nie.

Daar is ook aantygings gemaak dat inligting by u uitgekom het wat nooit in die breë vergaderings genoem is nie, maar net in 'n klein groepie van ses tot agt mense bespreek is - byvoorbeeld die moontlikheid van 'n akademiese boikot.

Ek kry inligting uit verskillende bronne sonder dat ek daarvoor vra. Dié inligting het ek gekry, skynbaar via studente. Aan wie hulle dit presies toe oorgedra het, dit weet ek nie. Een van hulle het waarskynlik na buite gepraat. Laat ek een ding duidelik maak: Ek het geen spioene wat vir my werk nie. Maar baie ander mense op die kampus het hul oor op die grond, beter as ek, en hulle laat weet my van dinge wat hulle dink ek behoort te weet.

Is daar op die oomblik tweespalt op die kampus oor die onlangse gebeure?

Daar is redelike sterk polarisasie. Daar is sterk gevoelens teen die gebeure van die laaste tyd. Op die oomblik gaan lê die dinge egter tot 'n groot mate, want die eksamen is in volle swang.

Het die sowat 660 swart studente op die kampus enige invloed gehad op ander studente se politieke sienswyses?

Ek weet nie, dis iets wat ek moeilik kan antwoord. Wat 'n mens probeer, is om op 'n kampus begrip en verdraagsaamheid te kweek vir verskillende standpunte, verskil van mekaar op 'n wyse soos dit by 'n akademiese inrigting pas, by wyse van woord en debat. Ek wil graag vrye kommunikasie sien tussen alle studente, van alle verskillende oortuigings. Dis 'n slypproses.

In Suid-Afrika is dit belangrik dat ons vrese oorkom, en daarin kan die universiteit 'n rol speel.

Sommige studente meen dat u bereid is om in debat te tree en oop is vir 'n kwessie soos oop koshuise, maar dat u onder druk is van regeringskant en regeringsbeleid voorop stel.

Jy opereer binne bestaande wette. Jy kan ook chaos skep as jy buite dié wette begin opereer. As jy met dinge wat in wetgewing staan, nie saamstem nie, kan jy sekerlik jou stem laat hoor, maar dit beteken nie jy gaan die wet verbreek nie.

Is daar enige moontlikheid dat die verbod op protesoptogte afgeskaf kan word?

Ek gaan die Raad vra om net weer te kyk na die besluit van 1985. Dit beteken nie dat ek sê die verbod op protesoptogte moet afgeskaf word nie, maar dat jy moontlik kan kyk na ander vorms van protes. Daaroor sal die Raad moet besluit. Ek is oop vir 'n gesprek daaroor.

‘Protes 'n fundamentele reg’

Leslee Durr

Anton Steenkamp

STEUN vir Nusas op Stellenbosch het skerp toegeneem sedert 1985, toe die plaaslike tak gestig is, sê Leslee Durr.

Hulle het begin met 'n bietjie meer as 'n honderd lede. Vandag reken sy op die aktiewe steun van 1 500 studente.

Dié 21-jarige filosofiestudent, afkomstig van 'n plaas buite die Paarl en op haar dag hoofmeisie van La Rochelle, is gesteld daarop dat Nusas nie bestaan uit 'n "handjievol radikale" nie, maar uit gewone mense wat bekommerd is oor die land se toekoms en die voorkoms van rassisme op die kampus.

Wat van die kritiek dat Nusas "anti-alles" is en niks positief doen nie?

"Dis 'n afgesaagde argument wat gebruik word omdat daar niks anders teen ons te sê is nie," sê Durr. "Ons staan juis vir 'n ideaal - 'n nie-rassige, demokratiese Suid-Afrika."

Sy vertel van die positiewe projekte waarmee Nusas op Stellenbosch besig is - studente wat Saterdae opoffer om vir skoolkinders in Kaya Mandi, die township buite Stellenbosch, ekstra klasse te gee, 'n leerskema saam met die Stellenbosch Youth Congress (Steyco), hulp en advies aan haweloses.

"Ons het juis dié Saterdag, op Kinderdag, 'n gesamentlike projek met BSOS en die AME-kerk vir die kinders. Ons gaan vir hulle stories vertel en vermaak om Kinderdag te vier, en al die laerskole op Stellenbosch is uitgenooi."

Ook die swart studente in BSOS werk nou saam met Nusas. Rassisme op die kampus, soos dit onder meer tot uiting kom in aparte koshuise, het 'n regstreekse invloed op hulle, wat tot groter bewuswording onder ander studente lei, sê sy.

Het die ANC-besoek van 'n groep Maties vroeër vanjaar en die verbod op die Voëlvry-konsert enige invloed gehad op die protes teen rassisme en vir oop koshuise?

"Nie direk nie, maar die studente het wel moeg geraak vir administrasie se houding om studente soos kinders te behandel. Mike de Vries tree soos almal se pa op."

Durr verwys ook na seksisme op die kampus, en die feit dat daar aan ouers briewe geskryf is om oor die inkomtye vir vrouekoshuise te besluit. "Die studente is siek en sat vir die paternalistiese houding van die universiteitsowerhede."

Is 'n protesoptog die regte manier om griewe te lug?

"Daar word al jare lank probeer om deur die sogenaamde regte kanale koshuise oopgestel te kry," sê Durr. "Mike de Vries het hom al tien jaar gelede daartoe verbind, en niks het verander nie. 'n Protesoptog was die laaste vorm van vreedsame protes. Vreedsame protes is 'n fundamentele reg."

Nusas-Stellenbosch het ook kontak met demokratiese organisasies op ander Afrikaanse kampusse, maar hulle het dikwels probleme om 'n politieke tuiste te vind, sê Durr. Op verskeie van dié kampusse word Nusas nie toegelaat om takke te stig nie.

Is dit waar dat Idasa 'n groot invloed op Afrikaanse kampusse het?

"Dis ongeldig. Studente kan vir hulself dink. Dit geld nie eens finansiële hulp nie. Nusas-Stellenbosch het nog nooit 'n sent van Idasa ontvang nie."

Shell ondersteun die reg van alle mense om te woon waar hulle wil

Ons werk om nou 'n verskil te maak.

Vroue hamer teen die kerk se deure

Elsabé Wessels

"'n Vrou is 'n mismaakte man" - Thomas Aquinas.

"Vrou, jy is die ingang van die duiwel" - Tertullius.

"Onder al die wreedaardige gediertes is daar geen so skadelik soos die vrou nie" - Johannes Chrysostan.

"Vroue is 'n sieklike donkie, 'n aaklige lintwurm, die voorpos van die hel. Sy verdien dus om nie net deur God nie, maar ook deur die vaders veroordeel te word" - Augustinus.

MET dié opmerkings het die ou kerkvaders die grondslag gelê vir sowat 2 000 jaar se diskriminasie teen vroue in die Christendom.

Die vroeë kerkvaders moet egter oppas. 'n Nuwe generasie van teoloë is besig om seksisme bloot te lê in 'n poging om die kerk te stroop van gykte vooroordele.

Vroulike teoloë wêreldwyd staan in die voorste ry van dié bevrydingsaksie. In Suid-A...ka is die Iersgebore teoloog, dr Marié-Henry Keane, 'n kragtige woordvoerder vir die uitroei van diskriminasie teen vroue in die kerk en die ontwikkeling van 'n feministiese teologie.

Keane, 'n Rooms-Katolieke suster in die Dominikaanse Orde en lektor aan die Universiteit van Suid-Afrika, is hewig gekant teen voortgesette diskriminasie - hetsy op grond van ras of geslag - in Suid-Afrika.

"Die Suid-Afrikaanse gemeenskap is reeds so verskeur. Ons ervaar diskriminasie op soveel vlakke. Ons het nie diskriminasie in die kerk ook nodig nie," sê Keane.

"Die kerk behoort 'n middel tot bevryding vir alle mense te wees. Vroue behoort 'n gelyke stem in die besluitneming en die algemene bestuur van kerksake te hê."

Sy beklemtoon egter dat dit glad nie so maklik is om amper 2 000 jaar se patriargale onderdrukking tot niet te maak nie.

Dit is duidelik dat daar 'n opdraande pad voorlê voordat vroue as gelykes in die hiërargie van die kerk aanvaar sal word.

Soek 'n mens na die oorsprong van die vrou se minderwaardige rol in die kerk, weifel Keane nie om die skuld voor die deur van die vroeë kerkvaders te lê nie. Haar getuienis laat 'n mens regop sit.

Bogenoemde aanhalings is maar enkele uit omvattende uitsprake waarin die gryse selibate vaders hul vooroordele oor die waarde van die vrou uitgespreek het.

En dit lyk vandag nog of die kerk hulle deur die kerkvaders en nie deur die Bybel laat lei nie, sê Keane.

"Die kerkvaders het beslis nie die sleutel tot hul denke by Jesus gekry nie. Volgens Nuwe Testamentiese bronne het Jesus geen negatiewe uitspraak oor vroue gemaak nie. Inteendeel, dit spreek duidelik uit Matheus 23:7-12 dat die gemeenskap van Christene vry was van onderdrukking," sê Keane.

Jesus het duidelik nie teen vroue gediskrimineer nie, maar sy volgelinge het gou werk daarvan gemaak - soos bostaande uitings van die vroeë kerkvaders getuig.

Volgens die geskrifte van die ou kerkvaders was vroue moreel swak, kwaadstokers en die bron van alle euwel.

Keane skryf dié kerkvaders se growwe beskouings van vroue toe aan vrees.

"Hulle was bang vir die seksuele mag wat vroue oor hul gehad het. Vroue is as "skandelik" en as "verleidsters" beskou.

"Vroue is egter nie bereid om hulself langer by dié stereotipes van 'n patriargale stelsel neer te lê nie."

Keane is veral teleurgesteld dat die jongste poging van die Anglikaanse Kerk om vroue gelyke regte in die kerk te gee, verongeluk het.

Veral vanuit swart geledere is daar sterk teenkanting om tradisionele kulturele redes uitgespreek. Die standpunt was dat swart mans nie 'n vrou in 'n gesagsposisie in die kerk sal aanvaar nie.

Keane verwerp die vooroordeel en beklemtoon die rol wat swart vroue in die onafhanklike swart kerke in Suid-Afrika speel.

"In dié opsig is swart vroue wit vroue ver vooruit. Swart vroue in die onafhanklike kerke is geëmansipeerd, selfversekerd en toegewyd.

"Hulle vervul geen minderwaardige rol nie. Hul tree op as stigters, sieketroosters en profete. Hulle bedien ook die nagmaal en doop lidmate.

"Die onafhanklike kerke het dus die teendeel bewys. Daar is 'n uitdrukking wat sê: African women know no chief."

Keane glo daar moet eerder gekyk word na wat vroue kan bydra tot die bediening.

"Daar is meer vroue as mans in die wêreld. Vroue is ook by verre in die meerderheid in Chisten-gemeenskappe. Die bydrae wat hul kan lewer, is dieselfde as wat mans kan bied.

"Die teenwoordigheid van vroue kan die ideale grondslag lê vir gelykheid en interafhanklikheid. Die twee kan mekaar komplimenteer," sê Keane.

"Wanneer vroue en mans daarvan weerhou word om in mekaar se lewens as gelykes deel te neem, raak dit die hele gemeenskap. Die Bybel is vol van voorbeelde van die belangrike rol wat vroue gespeel het.

"Die belangrikste woorde wat die Christen-kerk ooit gehoor gehoor het, is deur 'n vrou gespreek: "Hy het opgestaan."

"Tog is haar woorde in twyfel getrek," sê Keane.

Dieselfde wantroue heers vandag nog. Volgens Keane probeer die Rooms-Katolieke Kerk die "omstrede" saak ignoreer, terwyl daar plaaslik diep verskille in die Anglikaanse Kerk oor die saak heers. Buiten die Hervormde Kerk het die Afrikaanse kerke ook die kwessie op die langebaan gestel.

"Dit sal net jammer wees as die kerkhiërargie op die ou end weens praktiese nood en nie weens oortuiging nie sy deure oopmaak vir vroue in die bediening," sê Keane.

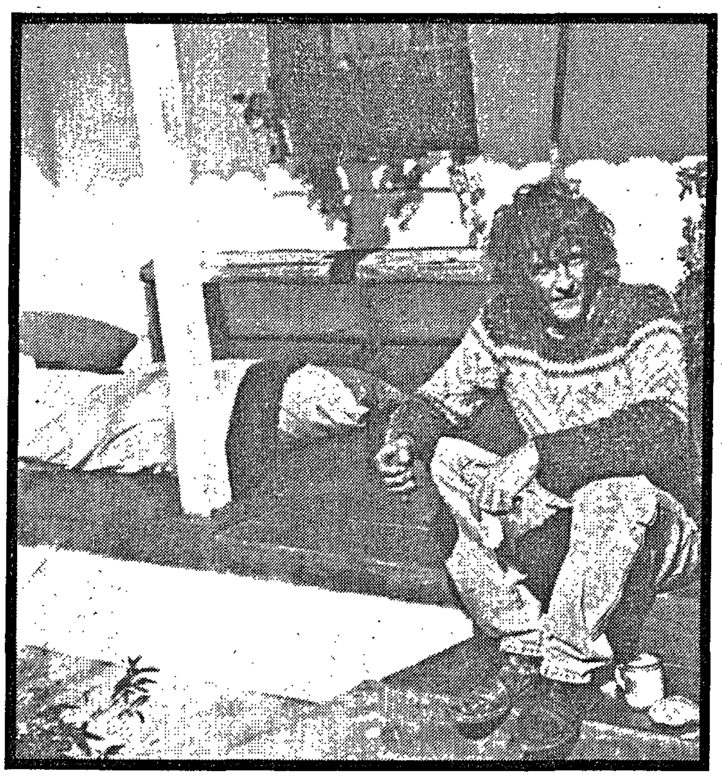

Hardy Botha op sy stoep op Non Pareille in Dal Josafat.

Kunstenaarsmekka!

Anton Steenkamp

DIE eerste uitstalling van die Dal Josafat-kunsstigting vind Saterdag plaas in dié historiese vallei buite die Paarl.

Die stigting wil 'n nie-rassige kunstenaarsgemeenskap vestig op twee plase in die Dal Josafatvallei wat van die Raad vir Nasionale Gedenkwaardighede gehuur word.

Die skilder Hardy Botha en van die ander kunstenaars wat reeds daar woon, is besig met die restourasie van die historiese ou geboue op die plaas. Ses geboue wat reeds gerestoureer is, word as woonhuise en ateljees gebruik.

Op die oomblik woon vier ander kunstenaars op die plaas saam met Hardy. Die skilders Kate Gottgens en Andrew Olivier, beeldhouer Barend de Wet en keramiekkunstenaar Clementina van der Walt stal almal Saterdag hul werke uit.

Die "pa" van die konsep, Jan Visser, stal ook Saterdag uit saam met Hannetjie de Klerk, wat saam met hom op die plaas gebly het, en medeskilders Jan Vermeiren en Timo Smuts, wat binnekort intrek.

Op die buurplaas staan die eerste Afrikaanse skool in Suid-Afrika, waar Oom Lokomotief van die eerste Afrikaanse gediggies geskryf het. Maar die Kunsstigting gaan nie net Afrikaans wees nie, en ook nie net wit nie.

"Een van ons doelstellings is juis om van die mense in Mbekweni, net hier oor die bult, te help met kunsopleiding," vertel Hardy Botha terwyl ons op die stoep sit en uitkyk oor die vallei en wyn drink.

"Hier het ons 'n stukkie paradys, maar baie van die Paarliete weet skaars van die township voor hul agterdeur. Die ouens in die township is baie gretig."

Hulle beplan onder andere 'n grafiese werkswinkel en 'n bronsgietery vir die onderrigprogram.

Die kunstenaars sal almal tydelik op die plaas bly om daar te werk en uit te stal, en ander kunstenaars van oor die hele land sal met hulle roteer.

Die kunstenaars betaal maandeliks 'n klein bedraggie vir huur, hoewel al die opstalle op die twee plase Goede Rust en Non Pareille vir die volgende tien jaar van die RNG teen omtrent R22 000 per jaar gehuur word.

Behalwe vir die restourasie van die geboue, is die Stigting ook verantwoordelik vir die welsyn van die werkers op die plase. Hulle is reeds besig om ook die werkershuise te restoureer.

Ons stap 'n draai op die plaas en Trudie de Ridder vertel opgewonde wat hulle alles beplan. "Hier's die ou koeistal.

"Dit gaan ons omskep in 'n taverna waar mense kan eet en drink en ons musiek- en toneelopvoerings kan aanbied.

"So lekker informeel." Die krippe word omskep in bankies.

In die hoofopstal op Non Pareille, klaar gerestoureer, hang reeds van die werke.

Hier gaan 'n permanente versameling van die werke van elke kunstenaar - gemaak tydens hul verblyf op die plaas - gehuisves word.

Liebermann Pottery

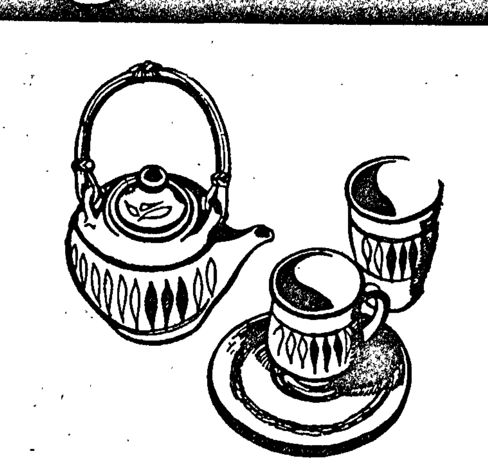

BESONDERSE EETGEREI

EETSTELLE, KERRIESTELLE, TEE- EN KOFFIESTELLE, BORDE, OONDSKOTTELS, SOPBAKKE, ENS IN VYF PRAGTIGE KLEURE

Veilig vir oond, mikrogolf en opwasmasjien.

Beskikbaar by meer as 300 winkels landwyd.

VIR NAVRAE, BEL (011) 786-1050

VIR JOU NAASTE WINKEL

'Die Jirre het ons seker maar hier gegooi'

Vergete mense tussen granietrotse en blomme

Hulle is Suid-Afrika se vergete mense, die bruin gemeenskappe in die Kleurlingreservate weerskante van die N7-hoofweg tussen Kaapstad en Namibia. Dis 'n afgesonderde wêreld van stofpaale, granietberge en "Geen Toegang"-kennisgewingborde. Dit is hier waar wit bywoners en agterbankers in 1950 slagoffers van die Wet op Bevolkingsregistrasie geword het. JACQUES PAUW doen verslag. PAUL GRENDON van Afrapix het die foto's geneem.

Aanbidding in die kerkie op Kammieskroon in die Leliefontein-reservaat.

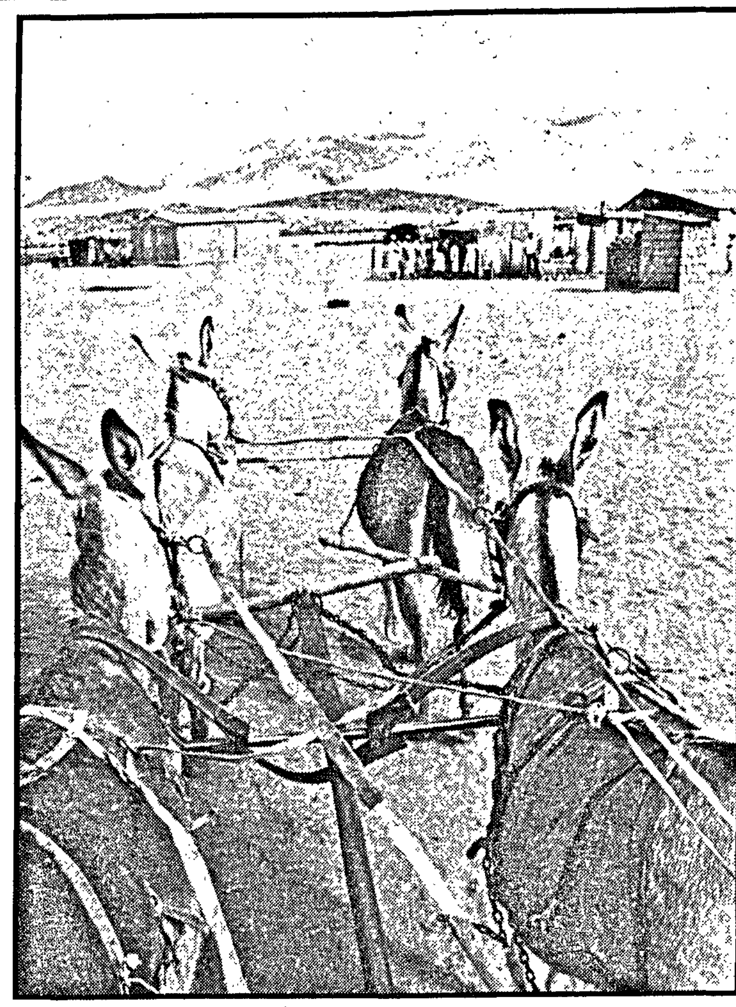

2. 'n Donkiekar met water in Kammassies in die Leliefontein-reservaat. Daar is al 'n jarelange dispuut met die owerhede oor die water aan die gang. Die inwoners beweer dit is ondrinkbaar en het ophou waterbelasting betaal.

"APARTHEID maak dat ons soos klitse hier bly vassit."

Sophia Cloete, kind op die heup, sigaret in die mond en doek om die kop het op haar geroeste voorhekkie geleun en bygevoeg: "Een van my seuns woon in 'n wit suburb saam met 'n wit lady."

'n Opgeskote kind met roesbruin hare en 'n vuil geblomde rokkie het aan Sophia se rokspante vasgeklou. Agter haar het 'n paar blêrende bokke gestaan. Haar werf was vol rommel en haar moddersteenhuisie se pleister het plek-plek begin afval.

Al die huisies lyk dieselfde. Hier en daar het 'n struik en selfs 'n blom gesukkel om deur die barre grond te breek. Kinders het bokke met klippe in die strate bestook.

Die nedersetting word deur berge omring; swartgebrande granietrotse wat die een op die ander lê. In die valleie daaragter is daar nie 'n teken van enige groenigheid nie.

Ons is in Eksteenfontein êrens in die Richtersveld, daardie afgeleë en barre stuk woestynland ingedruk in die noordwestelike hoek van Suid-Afrika.

Eksteenfontein is ook die tuiste van die Wit Bosluisbasters, 'n groep "witmense" geklassifiseer as "Kleurlinge" wat sedert 1949 die Richtersveld bewoon.

Dit is 'n verhaal wat laat in die negentiende eeu op plase in Namakwaland begin het en 'n halwe eeu later in 'n Kleurlingreservaat geëindig het. Dit is 'n verhaal van bywoners en grondeienaars, van voorbankers en agterbankers... en van die Wet op Bevolkingsregistrasie wat broer van broer vervreem het.

Die Bosluisbasters was oorspronklik wit bywoners op wit plase in Namakwaland, Boesmanland en die Groot-Karoo. Die verhaal begin in die 1990's op Vanrhynsdorp op die grens tussen Namakwaland en die Koue Bokkeveld.

Die kerk op die dorp was verdeel tussen die voorbankers en die agterbankers, ofte wel landeienaars en bywoners. Hoewel die bywoners 'n geringe mate van verbastering getoon het, was die verdeling in daardie stadium suiwer tussen ryk en arm.

Die verdeling het met die Tweede Vryheidsoorlog verder vergroot toe die landeienaars die Boere-Republieke ondersteun het, terwyl die bywoners tevrede was onder Britse beheer.

Die agterbankers is in Vanrhynsdorp uit die kerk geskop. Op die plaas "Bosluis" in die Calvinia-distrik is 'n aparte kerk vir hulle opgerig. Die lede van dié nuwe gemeente was wyd oor Namakwaland versprei en het net een of twee keer per jaar vir nagmaal saamgetrek.

Soutryers

Omdat hulle vee besit het, maar nie grond nie, het hulle behoefte vir weiding algaande groter geword. Gedurende die depressie het baie op die paaie gaan werk of sogenaamde "soutryers" geword. Hulle was deel van die armblankes.

Teen die jare veertig, en met die gevolge van die depressie iets van die verlede, het die Bosluisbasters se posisie wanhopig begin word. Kroongrond het verdwyn, boere wou nie meer bywoners op hul grond hê nie en die omheining van plase het hul nomadiese bestaan onmoontlik gemaak.

Hulle het in 1949 toestemming ontvang om in die Richtersveld te gaan woon. Baie het die uitnodiging aanvaar en hul matjieshuise op 'n plek met die naam Eksteenfontein gaan oprig.

Omdat dit 'n Kleurlingreservaat was, is hulle in 1950 saam met die res van die inwoners van die Richterveld as Kleurlinge geklassifiseer.

Die Bosluisbasters wat nie Richtersveld toe getrek het nie, is byna almal as blank geklassifiseer en het in die wit gemeenskappe van Namakwaland ingetrou.

Vir baie jare hierna het "wit" kind vir "bruin" ouer en "wit" broer vir "bruin" suster weggekruip uit vrees dat lede van die wit gemeenskap sou uitvind van familiebande in die Richtersveld.

Blommeprag

Die Richtersveld is net een van die Kleurlingreservate in Noordwes-Kaapland. Daar is nog Leliefontein, Steinkopf, Pella, Concordia en Kommagas. Hulle lê aan weerskante van die N7-hoofweg tussen Kaapstad en Namibia waar duisende besoekers elke jaar kom kyk hoe die vaal veld in 'n blommeprag verander.

Die reservate dateer so ver terug as 1854 toe sir George Cathcart, die destydse goewerneur van die Kaap, "okkupasieregte" aan "klein Nama-Hottentotte en inboorling-basters" toegestaan het.

Vir dekades hierna was die nomadiese trekkers met hul donkiekarre, matjieshuise en troppe bokke 'n bekende gesig in Noordwes-Kaapland. Hulle kon van weiding na weiding binne reservate trek sonder enige heinings wat hul gekeer het.

Tot en met 1985.

Die regering het kommunale grond in "ekonomiese eenhede" ingedeel en aan individue toegeken. Baie van hulle het nie 'n benul van boerdery gehad nie, maar het 'n familielid op die bestuurskomitee gehad of iemand met invloed geken.

Leliefontein is in 47 kampe ingedeel. Steinkopf, 'n gebied wat uit 298 000 hektaar bestaan, is in 43 kampe verdeel. Sowat die helfte is aan individue gegee, en die res aan altesaam 640 boere om gemeenskaplik te benut. Dit was 'n groot fout. Die plase wat aan individue behoort het, was in die somerreënvalgebied, en die gemeenskaplike plase in die winterreënvalgebied.

Kriminele oortreding

Boere wat tradisioneel met hul vee tussen die twee reënvalgebiede getrek het, kon dit nie meer doen nie. Skielik was dit 'n kriminele oortreding.

Die mense van Leliefontein en Steinkopf het briewe geskryf aan die Arbeidersparty, staatsdepartemente, bestuursrade en die regering. Toe alles misluk het, is hulle Hooggeregshof toe. En hulle het gewen.

In Mei 1985 is hulle kommunale regte in die reservate herstel en individuele grondbesit beëindig.

Maar net 'n maand later is nuwe regulasies in die Staatskoerant afgekondig. Niemand mag vee in Leliefontein aanhou sonder toestemming van die bestuursraad nie. 'n Maandelikse "weiheffing" van twintig sent vir kleinvee en R2 vir grootvee is gehef.

"'n Kleurlinggebied in oorstemming met Wet 24 van 1963. Die binnegaan sonder toestemming is streng verbode" sê die kennisgewingbord by die afdraaipad na die Richtersveld.

Onmeetbaarheid

Die onmeetbaarheid en die verskriklike stilte, is die eerste wat jou in die Richtersveld opval.

Dis 'n maanlandskap van vaal vlaktes en halfmensbome, afgewissel deur bruin koppies waarop rotsblokke opgestapel lê. En dan is daar die Helsberge, 'n swart granietslang wat deur die Richtersveld kronkel.

En dan skielik is Lekkersing daar, allerweë beskou as die hoofstad van die Richtersveld. Dit lyk nes Eksteenfontein; dieselfde gehuggies met hul ongeverfde sinkdakke waarop die hittegolwe dans.

Hier en daar is 'n matjieshuis wat 'n trekboer op die sand en klippe opgeslaan het.

Daar is geen straatligte nie, emmertoilette en hope afval wat aan die buitewyke brand.

Eksteenfontein is sowat veertig kilometer verder die Richtersveld in. Dit is hier waar Sophia Cloete en drie van haar vyf kinders woon.

Haar tweekamerhuisie is warm en vlieë draai om bokvleis wat in 'n skottel in die kombuisie lê. Die oofblyfsels van vanoggend se bies - 'n papagtige ontbytmelk wat van bokmelk gemaak word, staan eenkant in geel bakkies.

"My man was eers 'n bokherder. Maar nou lê hy hier anderkant in sy graf. Ons is baie weduwees hier. Ons het ook eers met 'n donkiekar en sowat 200 bokke getrek.

"Die Richtersveld lyk maar so droog, maar ook hier kom mens kortkort die Jirre se hand teë. Glo dit of nie, maar daar's watervalle in daai Helsberge.

"My oudste, Jantjie, is nog 'n trekker. Ek sien hom so een, twee keer elke paar maande wanneer hy hierlangs kom. Toe ek laas gehoor het, het my ander kind, Ben, 'n wit lady in Springbok gevat. Hy het wit uitgekom, jy sien. Selfs blonde hare. Ons sien hom nie meer nie.

"Daar's nêrens anders vir ons om te woon nie. Springbok? ja, ek was al daar.

"Ek ken Aggenys ôk, want my sussie se man werk daar. Ek weet waar's Upington, maar dis verby my wêreld.

"Die Jirre het ons seker maar hier gegooi. Oorlede Joseph het vir my vertel ons was eintlik wit. Maar ons kan nou mos nooit weer hier uit nie. Die kinders se velle is nou te donker vir die wit suburbs.

"Dié dat ek sê apartheid maak dat ons soos klitse hier bly vassit."

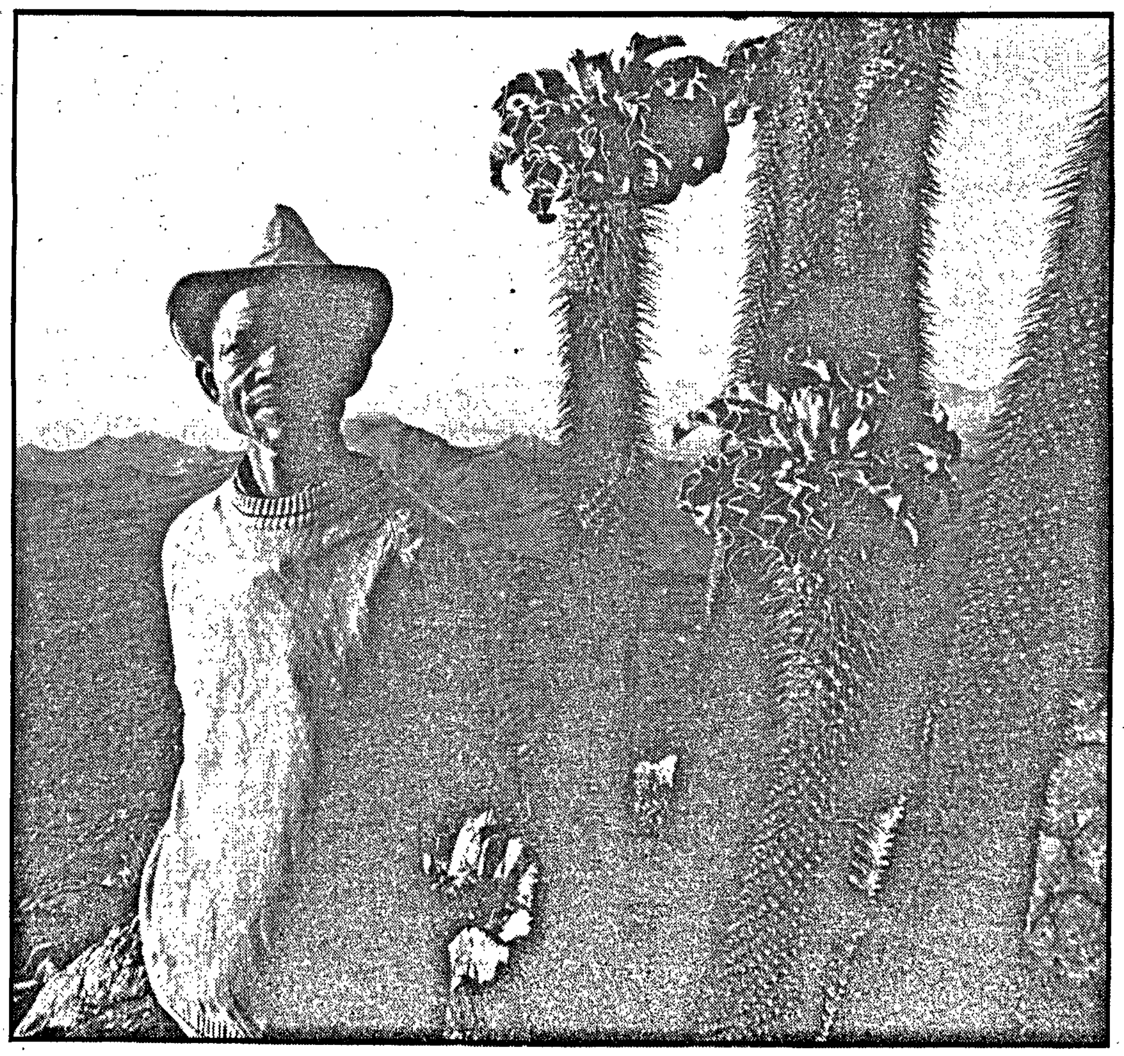

Trekker Joseph Dameron by 'n halfmensboom in die Helsberge in die Richtersveld. Die gebied is nou as 'n natuurreservaat geproklameer.

Aletta Joseph met twee van die familie se bokke met die Helsberge in die agtergrond.

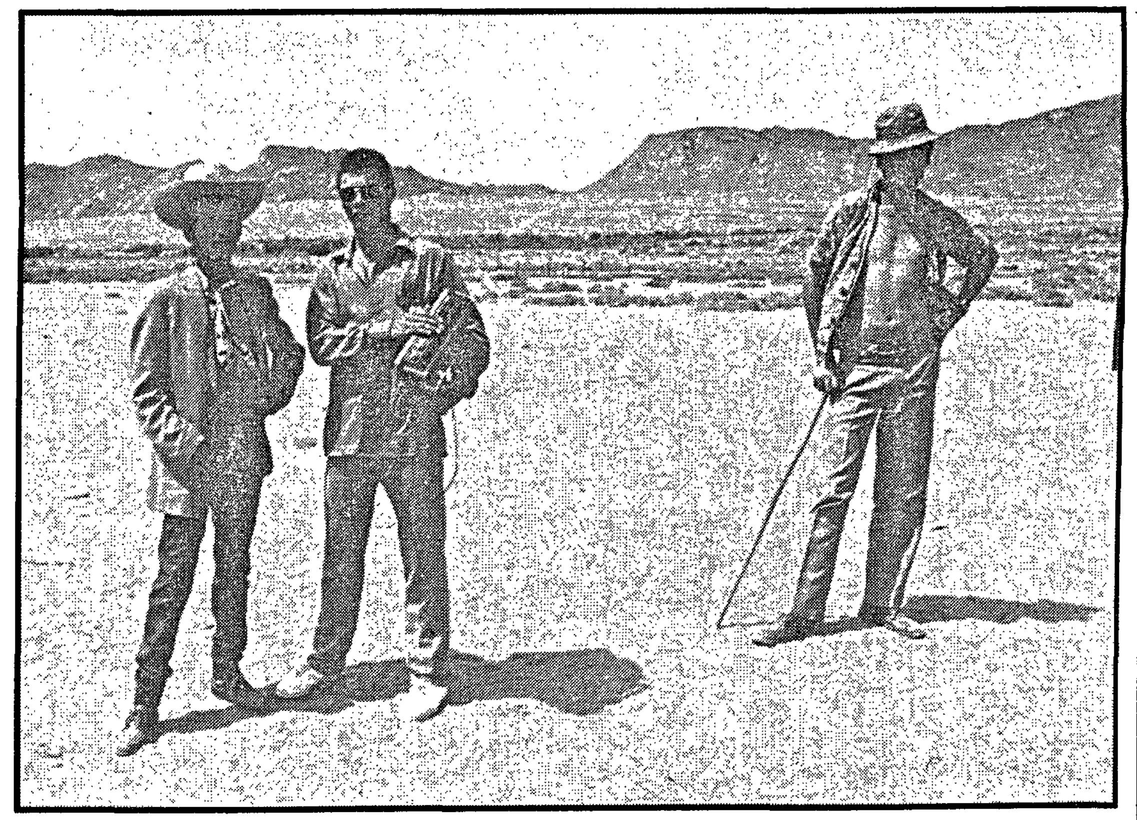

"Ons hang maar net hier rond," was die antwoord van die drie werkloses in Kammassies in die Leliefontein-reservaat toe hulle gevra is hoe hulle hul tyd spandeer.

En dit is Lekkersing, hoofstad van die Richtersveld. Die meisie op die foto is besig om 'n matjieshuis - die tradisionele trekhuis - te bou.

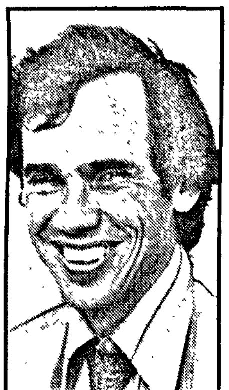

Geselsies oor koffie maak plek vir koeëls

Lospraatjies deur Fanie Olivier

VANJAAR se verkiesingsveldtog is nog nat agter die ore, maar ek voorspel dit gaan 'n lang, bitter winter wees wat voorlê. Teer en veer lyk na baie mense se voorland, en mense wat lospraatjies maak, sal maar moet ligloop vorentoe.

Die eerste tekens sien ek nou die dag toe 'n lekker koffie-en-gesèls-maat plegtig op kantoor kom versoek: "Asseblief - kom ons kom ooreen om in die toekoms nie politiek te praat nie."

So gesê, so gedaan. Maar ek moet sê dat ek baie spyt daaroor was toe die uitslag van die munisipale tussenverkiesing in Linden in Johannesburg kom. Dit was so of die koue daardie volgende oggend soos swartryp op my kollega se gesig kom sit het!

Politiek in hierdie kontrei is 'n ernstige saak, én bedrywig. Alles lééf hier. Die AWB vergader in die laerskoolsaal en dreig om die revolusie op die sypaadjie te ontmoet en voor sy verbod kom 'n nuuskierige handvol luister na die BBB se onverbloemde rassisme.

(Dié steek toevallig weer kop uit in die posbus onder die dekmantel van WIT-RAS WAARHEID WEN, die WW. "Gaan daar lig op vir u Witman? Begin u te sien hoe diabolies hierdie mooiklinkende planne van `menseregte' en `vrye vestigingsgebiede' is! Die outeurs hiervan is in hedendaagse taal `redelike mense'. In verstaanbare Afrikaans beteken dit platweg verraaiers en kafferboeties! SATANS UIT DIE HEL!")

Hoe alive and well and living in Levubu dié mentaliteit is, voel ek nou die aand weer aan die lyf (amper!) by 'n KP-vergadering. Na die rustige Bybelsgefundeerde volkere-toespraak van 'n Potchefstroomse professor, raak ons aan die praat oor koffie. (Vooraf, soos hier die gebruik is, 'n wonderlike vleisbraai.)

Eers bedank ek die professor vir sy mooi Afrikaans, al is ek die vyand. Ons praat so 'n bietjie oor Afrikaans in 'n swart meerderheidstaat, en ons verskil - soos dit hoort!

As ek wil loop, vra een of ek nie so 'n bietjie wil gesels nie. Sulke dinge het hulle waarskynlik nog nooit persoonlik gehoor nie en die kans om 'n liberalis van aangesig tot aangesig te sien, is so onwaarskynlik as dat Naas Botha vir die dorpspan sal uitdraf.

Nou word daar dop gemaak, en 'n mens moet seker weet... Die gesprek verskuif na die gebruiklike "Het jy kinders?" en dan "Sal jy dat hulle met 'n .... trou?"

Die gesprek se bakens verskuif. Die redelike kroegman word verdring deur 'n sterk boer met haat in sy oë. As ek glimlag oor 'n opmerking van hom, antwoord hy: "Ek moer jou, hoor!"

"Nee wag nou, man. Ons praat lekker," kap die kroegman teë en begin praat oor die verkiesing. Oor wie waar stem, en hoekom.

En weer: hoekom is ek by hierdie vergadering? Weer lê ek uit oor die demokrasie soos ek dit verstaan en hoe waardevol menings van almal is. Dat ek glo 'n mens altyd redelik kan en moet gesels, veral met diegene van wie jy die meeste verskil.

Hiervandaan loop die gesprek afdraand by die vriend met die oë. Praat met die ANC, mag nie, want hulle is in naam reeds die ANtiChris en heul met valse Christene soos Tutu, Boesak en Heyns.

"Jy is my en my volk se vyand," besluit die vriend. "As ons weer stem, stem ons met koeëls. En vir jou bêre ek 'n patroon in my sak."

Dis toe dat 'n vrou intree en sê: "Meneer, ek dink jy moet nou maar loop. Asseblief."

Nou nog meen ek dis die verstandigste opmerking wat ek daardie aand gehoor het...

Met die eerste oogopslag lyk die skets hieronder na 'n wit vaas (Of sien u 'n silhoeët van twee gesigte?)

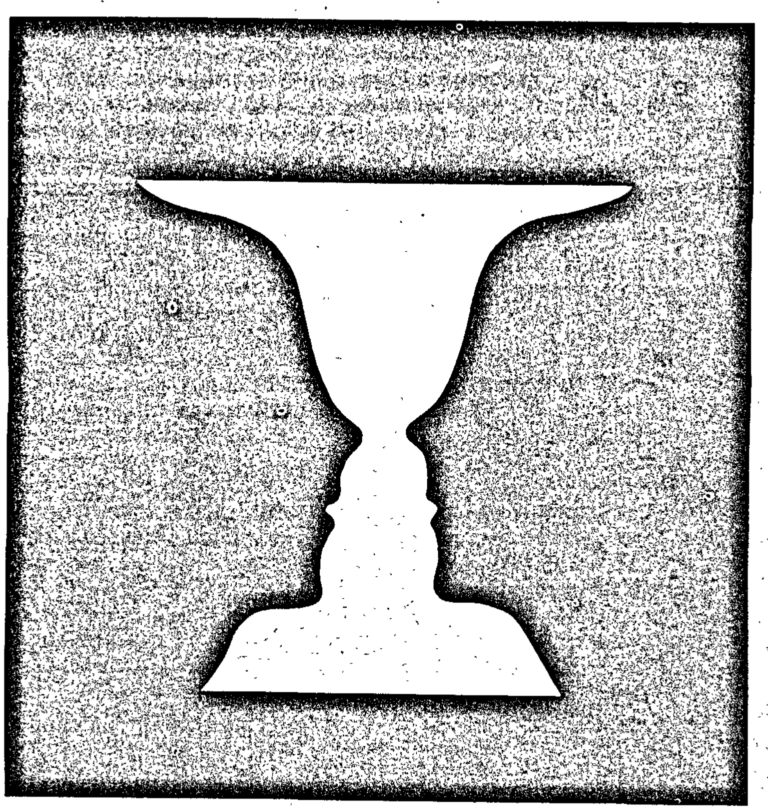

Dis presies die punt: ons sien dinge nie altyd uit dieselfde perspektief nie.

Ook nie wat die toekoms van ons land betref nie.

Ons by Anglo American glo die enigste manier waarop hierdie verskille oorkom sal kan word, is om met mekaar te praat: as gelykes.

Van aangesig tot aangesig.

AAC
ANGLO AMERICAN CORPORATION
OF SOUTH AFRICA LIMITED

HUNT LASCARIS TBWA 88110132

Jameson's
95A COMMISSIONER ST.

Vry, Sat & Son — Wire to the Floor

Dins, Woens & Don — Peto

Tel: 836-6002/838-1769

Só praat 'n jong leeu

Vir die swart jeug van Suid-Afrika het 16 Junie die Nasionale Dag van die Jeug geword. In dié onderhoud praat Peter Mokaba, voorsitter van die verbode SA Youth Congress, oor dié emosionele herdenking en gee 'n insiggewende blik op die denke en strategieë van jong aktiviste in die townships. Mokaba is onlangs uit aanhouding vrygelaat. Die onderhoudvoerder is 'n verslaggewer van New Nation.

Peter Mokaba, voorsitter van die verbode SA Youth Congress

HOE belangrik is 16 Junie vir Suid-Afrika?

Dertien jaar gelede het die hele onderdrukte gemeenskap in opstand gekom teen die regime. Derduisende mense is afgemaai omdat hulle hul vryheid geëis het.

Maar die politieke bewussyn van die mense is vir altyd gevorm deur die gebeure wat op 16 Junie 1976 begin het.

Vandag is 16 Junie bekend as Nasionale Dag van die Jeug vanweë die heldhaftige opofferings van die jongmense daardie dag. En vandag is die jeug sterker as ooit met 'n beter ontwikkelde politieke bewussyn.

Die jeug het 'n sleutelmag in die stryd geword, in die gemeenskap en in die vakbonde.

Wat is jou boodskap aan die jeug op 16 Junie?

Ons moet hulde bring aan ons gevalle helde deur die enigste wapen wat ons het, te slyp. Dit is organisasie.

Die noodtoestand het probeer om ons oneffektief te maak, en ons het terugslae gehad. Maar ons moet elke plaaslike tak weer op die been bring en ons organisasies uitbou. Ons moet bewustelik sterk aktiviste en leiers vorm ter voorbereiding van die komende gevegte.

Die jeug het reeds begin hergroepeer in kleiner eenhede wat vinniger kan beweeg. Die proses moet voortgaan, maar dit moenie die demokratiese metodes van organisasies, wat noodsaaklik is vir die gesonde voortbestaan van die organisasies, versmoor nie.

In hoeverre het die noodtoestand en die Staatsveiligheidsraad se gesamentlike bestuurstelsel (GBS) daarin geslaag om weerstand teen apartheid te breek?

Die noodtoestand en die Gesamentlike Bestuurssentra het misluk omdat hulle geen steun kry van die onderdrukte en uitgebuite mense nie.

Hoewel die noodtoestand daarin geslaag het om sekere vorms van ontevredenheid te verwyder, is die ontevredenheid self nie verwyder nie. Hulle het nie daarin geslaag om die politieke bewussyn van die massas, wat in die stryd ontwikkel is, weg te neem nie. Hulle sal dit ook nooit regkry nie.

Selfs onder die noodtoestand is die plaaslike raad in Soweto, wat deur die staat ingestel is, gedwing om die mag van die gemeenskap te erken wat geweier het om huur te betaal en gedwing om te onderhandel met hul verteenwoordigers, die Soweto People's Delegation (SPD).

Selfs vandag nog hou die SPD vergaderings om kwessies in Soweto te bespreek, en die regering kan dit nie keer nie.

Die staatsveiligheidsraad se bestuurstelsel is 'n stelsel wat uit krisis gebore is. Soos die krisis verdiep, sal die stelsel sink.

Die GBS het uit die Staatsveiligheidsraad ontwikkel, wat in 1972 gestig is. Toe PW Botha die bewind in 1978 oorgeneem het, is dit verhef van 'n adviesliggaam tot die liggaam wat die werklike mag in die land het; die ware regering van die land.

In die laaste tien jaar van die Botha-era was die staat se denke gegrond op die aanname dat Suid-Afrika deur 'n "totale aanslag" bedreig is.

Net langs ons het Mosambiek oor sosialisme gepraat. Die stryd het van die Kunene na die Zambezi verskuif, toe tot teen die Limpopo met die vryheid van Angola, Mosambiek en Zimbabwe.

Terselfdertyd het 'n nuwe koalisie van klasse-alliansies in die wit gemeenskap ontstaan. Party van hulle wat die kleinburgerstand van 1948 was, het nou voluit kapitaliste geword. Onder die oorheersing van Afrikaner-monopolie-kapitaal kon die Nasionale Party (NP) nie langer die belange van alle Afrikaners dien nie.

Dit het gelei tot skeuring in die Afrikanerdom en die stigting van die Konserwatiewe Party (KP), wat ondersteun word deur wit boere en die wit werkersklas.

Daar is ook verskille binne die regering self oor wat volgende gedoen moet word. Botha se vordering van minister van Verdediging tot eerste minister tot president, het die konflik tussen die militêre establishment en die ander veiligheidstrukture verskerp. Dit was in der waarheid 'n vorm van militêre staatsgreep.

Die Boere het ook in 1976 die ergste opstande beleef, en in die tydperk daarna is meer internasionale aandag op Suid-Afrika gevestig.

Die sport- en kultuurboikotte is strenger toegepas, en in 1978 het die Verenigde Volke Resolusie 435 aanvaar wat die weg vir vryheid vir Namibia gebaan het.

Al die gebeure lê agter die idee van 'n "totale aanslag", en die opkoms van 'n nuwe blok in die regering, die "sekurokrate", wat meer op spiere as verstand staatmaak.

Dit was in 'n poging om die krisis te beheer dat die GBS-strategie ontwikkel is en die strategie van hervorming, gekoppel met groter onderdrukking, die lig gesien het.

Die hele GBS-strategie was sonder 'n stewige politieke basis. Die strategie het erken dat apartheid geen toekoms het nie, maar het ook besef dat die aftakeling van apartheid die einde van wit bevoorregting sou beteken en die hoop van die onderdruktes sou laat opvlam.

Dit het beteken dat groter sekuriteit nodig was om wit voorregte te beskerm terwyl die hervormingsprogram in posisie geplaas word.

Op die basis van Malan se 80/20 persent-ontleding, was hervorming 'n poging om die mense te kalmeer, nie om hulle probleme op te los nie.

Dit doel was om die aspirasies van die onderdruktes te frustreer en 'n valse indruk van verandering te skep.

Die hervormingsprogram móés egter sukkel en misluk, omdat die enigste maatstaf om te oordeel of vryheid en demokrasie regtig bereik is, die manier is waarop die mense elke dag leef, wat nie deur hervorming verbeter is nie.

Deel van die GBS se kalmeringsprogram was die instelling van die driekamerstelsel, wat presies die teenoorgestelde uitwerking gehad het omdat dit die verwagte konflik tussen die onderdruktes en die magshebbers laat ontvlam het.

Die strategiese inisiatief het verskuif na die onderdrukte massa, en hulle het organisasies begin bou wat plaaslike griewe gekoppel het aan nasionale eise, en in besonder aan hul gebrek aan politieke mag.

Die nuwe gees van weerstand onder die onderdruktes, wat uitdrukking gekry het in die geboorte van die United Democratic Front (UDF), het die probleme van die staat met die implementering van sy kalmeringsprogram vererger, en gelei tot groter geweld deur die staat.

Die Gesamentlike Bestuurskomitees (GBK's) - plaaslike takke van die GBS - kon nie ingestel word totdat die staat beheer oor die situasie herwin het nie.

Die staat het toe 'n gedeeltelike noodtoestand ingestel, wat misluk het en gelei het tot die instelling van 'n landwye noodtoestand.

Maar soos ek reeds uitgewys het, die noodtoestand het misluk.

Dit het inderdaad die staat se krisis vererger deur die geweld wat inherent in al die strukture aanwesig is, bloot te stel. Dit sluit die regbank in, wat onder al groter druk van die staat gekom het.

In wie se hande is die strategiese inisiatief op die oomblik?

Hoewel die strategiese inisiatief nie ten volle in die hande van die breë demokratiese beweging is nie, is dit ook nie in die regering se hande nie.

Die materiële toestande maak dit ook onmoontlik vir die staat om die inisiatief te herwin.

Die staat is swak op alle fronte, nasionaal en internasionaal, en op alle fronte het die staat misluk om die kollig van die demokratiese beweging weg te neem.

Hoewel die demokratiese beweging ook swakhede het, beteken swakhede aan ons kant nie krag vir die regime nie.

Wat is die verhouding tussen politieke sentra en die konsolidasie van die demokratiese beweging?

Die konsep van politieke sentra vereis dat ons ons plaaslike probleme koppel aan die politieke gryp van mag en politieke bewussyn vestig in alle mense, nie net in lede van die demokratiese beweging nie.

Die bewussyn van die mense moet van brood-en-botter-kwessies uitgebrei word na 'n nasionale bevrydingsbewussyn, waaraan alle griewe gekoppel is.

Werkers, veral diegene wat in Cosatu georganiseer is, het nou sentraal betrokke geraak by die uitbou van politieke sentra in die townships. 'n Organiese, eenvormige benadering op grondvlak begin nou ontwikkel.

Politieke interaksie is nie meer beperk tot die leiers van Cosatu en die UDF-affiliate nie.

Die jeug, werkers, vroue en burgerverenigings verenig in die townships, en plaaslike komitees word nou die plaaslike owerhede.

Alle dele van die demokratiese beweging is besig om in die hitte van die stryd te verenig en plaaslike sentra van die beweging te vorm, onder leiding van die Cosatu-UDF-alliansie.

Die krag van die demokratiese beweging soos dit in hierdie plaaslike sentra verteenwoordig word, moet gemeet word aan hul vermoë om in te gryp en te alle tye leiding te gee.

Dit is die werklike politieke uitwerking, en nie die blote meganiese byeenbring van dele van die demokratiese beweging nie, wat die krag van politieke sentra bepaal.

Wat is jou siening oor die kwessie van alliansies?

Alliansies word gegrond op minimum konsensus, wat wissel van terrein tot terrein en kwessie tot kwessie.

Die minimum vereiste vir die demokratiese beweging vir optrede in 'n verenigde front is eerlike weerstand teen apartheid-kolonialisme.

Die belangrike uitdaging waarvoor die demokratiese beweging nou staan, is om die verenigde front uit te brei in 'n anti-apartheid-koalisie.

Ons begin sien hoe die NP geleidelik verswak soos wat meer en meer groepe wegbreek van apartheid. Dit is 'n regstreekse gevolg van die stryd wat deur die massa gevoer word.

Ons moet dié groepe by ons stryd betrek terwyl ons terselfdertyd kontak maak met moontlike ondersteuners van apartheid sodat ons die regime daardie steun kan ontsê.

Identiteitskrisis begin by 'n Vrystaatse toilet

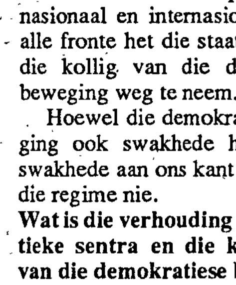

MAKLIKER GESÊ

Annemarie van Wyk

EK is 'n Afrikaner.

In André Letoit se Suidpunt Jazz begin die hoofkarakter, Timo Bezuidenhout, histeries te lag as hy ontdek hy is 'n Afrikaner.

Ek weet nie waarom hy so lag nie, want ek weet nie wat dit nou eintlik beteken om 'n Afrikaner te wees nie.

Die woord Afrikaner - wat Eugene en sy trawante so rondgooi - het vir my 'n onduidelike betekenis want ek dra nie 'n swastika op my lapel of stem Nasionaal nie.

Toe ek klein was, een Desembervakansie op pad see toe, het ons by 'n klein dorpie stil gehou om 'n draai te loop. Bokant die een toilet het daar gestaan "Europeans" en bokant die ander "Non whites". Ek het nie geweet watter een om te gebruik nie want ek was nóg European nóg non-white. Dit is waar my identiteitskrisis oor my Afrikanerskap begin het - by 'n toilet in die Vrystaat.

Wat beteken dit om 'n Afrikaner te wees? Wat bepaal jou Afrikanerskap?

Sekerlik die feit dat jy in Afrika bly en Afrikaans praat.

Maar is Afrikaans nie maar net 'n Europese bastertaal met 'n paar lekker op die lippe Afrika-woorde soos eina en aikona nie?

Ek is geskool, soos baie ander, op Europese musiek, Europese letterkunde, Europese kos en Europese gewoontes.

Ek weet meer van Shakespeare as Sepamla. Meer van Pink Floyd as Amampondo. Op TV klets hul aand na aand in Amerikaans en oor die radio is daar advertensies vir sjokolade met 'n Switserse smaak.

Tog het ek nog nooit sneeu gesi nie en is 'n White Christmas vi 'n deuntjie van Bing Crosby. L fraai koekies in die patisserie sters van Parys is vir my vreemd c. ek eet eerder pap.

Maar dit maak nie van my 'n inwoner van Afrika met al sy gewoontes, musiek en lewenswyses nie.

Ek weet maar min van die kultuur en geskiedenis van die kontinent. Op skool het ek net geleer van die Groot Trek en die Groot Trek en die Groot Trek tot dit naderhand die Groot Drag geword het.

Ek kan nie Zoeloe praat nie, maar weet 'n mens sê nie fokspas vir faux pas nie.

So vreemd soos wat ek in Londen of Amsterdam voel, so vreemd voel ek in Boksburg of Carletonville.

Hillbrow is nie my huis nie en ek was nog nooit in Soweto nie.

My huis is in die suburbs en ek het lank laas die reuk van grond geruik. Om om 'n oop vuur in die Bosveld te sit met die gelag van hiënas in die verte is 'n verlore droom.

Tog sê die winterreuk van gebrande blare en die geroep van hadedas in die namiddag vir my dis my huis. Hier leef ek en hier sal ek doodgaan. Daar is vir my geen ander heenkome nie.

Ek is 'n basterkind van Afrika.

Vrye Weekblad

16 Junie

DIE 16e Junie is 'n emosionele dag - 'n dag wat die polarisasie in ons gemeenskap simboliseer.

Vir die grootste deel van swart Suid-Afrika is dit 'n dag waarop die bloedige gebeure van 1976 herdenk word - en die begin van 'n nuwe era van weerstand teen apartheid en wit onderdrukking.

Vir baie blankes is dit 'n dag wat vrees simboliseer - vrees vir swart geweld en oorheersing.

Ons glo die geskiedenis sal inderdaad leer dat 16 Junie 'n keerpunt was; 'n soort waterskeiding in die weerstandspolitiek.

Maar dit is tyd dat die vrees-element wat aan die dag kleef, verdwyn.

Wit en swart Suid-Afrikaners moet begin om mekaar se simbole en helde te aanvaar en te respekteer.

Uit watter perspektief 'n mens ook al kyk na die jongmense wat op 16 Junie 1976 en in die opstande in die townships daarna gesterf het, die feit bly staan dat hulle dit uit 'n vryheidsdrang gedoen het en nie vir eie gewin nie.

Wat is werklik die verskil tussen dié jongmense en die studente op Tiananmenplein?

Ons glo 16 Junie behoort nou tot 'n openbare vakansiedag verklaar word as die Dag van die Jeug.

Dit is die soort simboliese daad wat tot versoening sal lei. Sonder versoening kan daar nie 'n nuwe, vrye en vreedsame Suid-Afrika wees nie.

Vrede in Natal

Die inperking van die Natalse UDF-leier Archie Gumede is 'n siniese, onverantwoordelike daad aan die kant van die regering.

Gumede was al sterk onder skoot uit radikale kringe weens sy "gematigheid" en bereidwilligheid om kompromieë aan te gaan.

Hy is ook 'n sleutelfiguur in die moeilike onderhandelinge tussen die UDF en Inkatha om die slepende geweldpleging in die Pietermaritzburg-gebied te beëindig. Dié onderhandelinge het juis die laaste paar dae op dreef begin kom.

Is Gumede se inperking die optrede van 'n regering wat vrede soek en die waarde van 'n menselewe hoog ag?

So sê hulle . . .

"Mense lag vir my as ek sê ek is 'n Afrikaner. Maar ek dink en droom in Afrikaans. Ek is in dieselfde kerk as die Afrikaner en die Duitser wat in een groep ingedeel is." - Reggie Diergaardt, bruin leier van die Arbeidersparty en voorsitter van die UDF in Namibia

"Dit was na aan 'n demonstrasie, maar nie werklik 'n demonstrasie nie." - Prof Mike de Vries oor die plakkaatprotes teen die Voëlvry-verbod op Stellenbosch

"What is truly tragic is that in the hundred years since Shaka, we still have not found a way for ordinary peace-loving people to assert themselves when warmongers wreck their lives." - Nomavenda Mathiane ná 'n besoek aan Pietermaritzburg

"It was a new thing then to have a white friend. I had never before had a white friend. You said those words, 'a white friend' very slowly, because people couldn't understand it." - John Kani oor sy vriendskap met Athol Fugard

"Dit is nodig om 'n afskrikmag teen hulle te vorm. 'n Situasie moet ontstaan waarin as 'n rot oor die straat hardloop, almal moet skree: 'Maak hom vrek.'" - Die goewerneur van die Ganzu-provinsie in China oor die oproerige studente

"Om vir die galg te wag, is erg, maar die dodesel is iets verskrikliks - ons kan nie toelaat dat een van ons seuns dit beleef nie." - Andries Kriel, een van die sewe beskuldigdes in die teer en veer-saak op Welkom, oor Barend Strydom

"The fascist plans of Verwoerd et al, to turn young South Africans into brain dead cannon fodder, have failed - at least with the important creative section of the youth." - Times of Namibia.

"Ek is nie bereid om 'n dronk nasie te lei nie." - President Daniel Arap Moi van Kenia, na sy verbod op die brou van bier.

Bloedspoor van ekonomiese uitbuiting

P Lourens van Quellerina skryf:

U beriggewing oor Barend Strydom en die ope brief aan Terre'Blanche is voorbeelde van beheersde, verantwoordelike joernalistiek.

Daar loop 'n bloedspoor deur ons geskiedenis, deur die ontdekkingsreise, slawerny, die uitroei van die Boesmans, die verknegting van die Khoi-Khoi, Bulhoek, Sharpeville, Soweto, die dood van Steve Biko en talle ander aangehoudenes, tot by Strijdomplein.

So smartlik soos dié bloedspoor is, is die spoor van ekonomiese ongelykheid en uitbuiting nog veel breër, al is dit nie so sigbaar nie. Ekonomiese uitbuiting in ons land beteken verkorte lewensduur, tering, hongersnood, kwasjiorkor, die sterftes van duisende suigelinge...

Nietemin is die DP, NP en KP kop in een mus wat ekonomiese onderdrukking betref. Geen herverdeling van eiendom nie, volgens dié partye, want dit sal "doeltreffendheid" (lees: die welvaart van die rykes) ondermyn.

Ons land het leiers nodig wat ons skuld onder oë neem en ons kort-kort daaraan herinner - nie sodat ons in sak en as krepeer nie, maar sodat ons kan vry word. Solank ons onsself belieg met woordjies soos "doeltreffendheid", kan ons nie vry word nie.

SA kwel Amnestie Internasionaal

Ingeborg Seidel from Amnesty International writes:

As members of the worldwide, impartial and independant human rights organization Amnesty International we are deeply concerned at reports on the high number of restriction orders placed, in the Republic of South Africa, on many people's freedom of movement, association and expression. Such restrictions have been imposed on a lot of persons immediately after their release from long term imprisonment without charge nor trial.

The reports on this situation and the influence it has on the fates of the persons concerned have induced us to address ourselves to the South African Government and authorities appealing for the withdrawal of restrictions imposed on persons who have not been charged with criminal acts and who have not been duly convicted by an ordinary court at a fair trial.

For your information we enclose a copy of our letter to the South African Minister of Law and Order, Adriaan Vlok.

Hoping that the present situation may soon be changed in a positive manner, we remain, yours sincerely.

Onthou 16 Junie

Wilhelm Liebenberg, publisiteitsekretaris van Jodac, Johannesburg, skryf:

Ons wil graag die historiese betekenis van 16 Junie onder lesers se aandag bring. Dit was op die dié dag in 1976 dat die polisie op 'n vreedsame studente-optog in Soweto begin vuur en vir Hector Peterson en drie ander doodgeskiet het.

Dié dag simboliseer nie net die brutaliteit waarmee die staat bly antwoord op die wettige eise van die mense nie; dit het ook die begin aangekondig van 'n nuwe fase in die stryd teen apartheid waarin die rol van buite-parlementêre opposisie nie meer ontken kan word nie. 16 Junie word veral onthou vir die rol wat die jeug begin speel het in die bevrydingstryd en staan vandag as Nasionale Jeugdag bekend.

In townships reg oor die land sal 16 Junie weer vanjaar herdenk word. Ook in die wit gebiede is daar diegene wat hul solidariteit sal toon. Al hoe meer organisasies, sakeondernemeings en vermaaklikheidslokale sal gesluit wees op die dag.

Dit mag nie vir almal moontlik wees om weg te bly nie. Nogtans versoek ons elkeen om na te dink oor wat hy of sy gaan doen op 16 Junie, en die betekenis van die dag met ander te bespreek.

Solidariteit met 16 Junie is solidariteit met die stryd teen apartheid en die ideaal van 'n toekomstige, nie-rassige Suid-Afrika.

Dit is vandag een van die belangrikste dae op die Suid-Afrikaanse kalender. Soos 1 Mei behoort dit 'n openbare vakansiedag te wees.

Demp die geesdrif:

WJ Boshoff van Pretoria skryf:

Gewoonlik is dit glad nie in my aard om mense se pret te bederf nie. As konserwatiewe Tukkie en gereelde leser van Vrye Weekblad (dit is soms sulke verbredende leesstof) wil ek egter na aanleiding van die uitgawe van 26 Mei teen my aard optree.

Die groot voorbladartikel beskryf geesdriftig die gees van protes wat posvat en hoe dit broei op Afrikaanse kampusse. As voorbeeld word vertel dat 'n regse aanslag om die SDS van ons kampus te verbied, misluk het. Selfs die NP-bestuur, word tereg gesê, was teen die mosie gekant. Die KP sou dan nou geïsoleer wees op die Tukkiekampus.

Dit mag alles waar wees. Tog was die getalsverhouding 53 persent teen die verbod en 47 persent ten gunste daarvan. As dit die soort steun is wat 'n geïsoleerde KP op die Tukkiekampus geniet, sou ek my geesdrig effens demp as ek 'n Vrye Weekbladverslaggewer was.

Briewe

Vrye Weekblad plaas alle briewe wat nie die wet oortree of lasterlik is nie, mits die korrespondent se naam en volledige adres bygevoeg word as 'n skuilnaam gebruik word. Die redakteur behou die reg voor om briewe te verkort. Skryf aan: Die Redakteur, Vrye Weekblad, Posbus 42637, Fordsburg 2033.

Plattelandse Dingaansfees

Xenos van Johannesburg skryf:

Teen die einde van sy ope brief aan die Groot Ariese Teutoon het mnr Max du Preez die woord "volksvreemde" gebruik om afkeer uit te druk. Die hele paragraaf waarin hy dié woord gebruik, klink vir my asof ek dit al by 'n plattelandse "Dingaansfees" in die sestigerjare gehoor het.

In sy geheel laat die brief my vermoed dat Du Preez straks sy volkome lofwaardige sentimente wou inklee in 'n idioom wat tot die Ariër se hart sou spreek. Kyk, soos koesisterstroop moet die woorde op die tong smaak opdat die gedagtes soos doodgooivetkoeke in die tawwe maag onder die groot Boerehart moet maal.

Fyn. Maar dan moet Du Preez hom nie beroep op die tradisionele Afrikanerwaardes nie. Waar skyn dié waardes soos "blomgroot sterre" bo die "wit gevaar" van die see van ons geskiedenis? En die Christenskap wat vroeg in die brief opgehaal word, kon

Nog briewe op bladsy 18

Pik en die Ongereformeerde Blues Band ...

WAT ís Pik Botha se konneksie met die Marx-egpaar van Johannesburg? Brolloks se skinderbek-vriende wonder al meer hieroor noudat daar soveel spanning is tussen die Natte se Mafia in die weste van Johannesburg - dis nou Pik, Roelfie Meyer, die Marxe en so aan.

By Linden se uitslag was daar glo nie so 'n lekker gevoel tussen Alwyn Marx en Pik nie.

Dit gaan nie so goed met die egpaar Marx nie. Alwyn het verlede week as verkiesingsvoorsitter van die NP in Johannesburg bedank ná druk op hom uitgeoefen is om sy kandidatuur in Bezuidenhout terug te trek. Kort tevore is vroulief Mariëtta (oud-LPR in Pik se kiesafdeling) uitgestem as voorsitter van die Johannesburgse bestuurskomitee.

Miskien lê 'n deel van die verklaring in die volgende sappige verhaaltjie.

So 'n jaar of wat gelede het Pik sy vriende onthaal by sy sakevriend Neels Swart - die man wat onder meer Summer Place aan Chiavelli verkoop het, vir die Sjah in Iran 'n paleis wou bou en meer onlangs 'n mislukte internasionale handelsentrum naby Jan Smuts gebou het.

Dit was 'n partytjie om te onthou. 'n Soort masker-affêre. Daar was genoeg om te geniet - veral toe dit kom by die inwyding van vriend Neels se nuwe Kaaps-Hollands-Middeleeuse wynkelder op sy landgoed Klein Zebediela buite Johannesburg.

Onder die gaste was bekende politici, regters, sakemanne, regslui, mynmagnate.

Pik, in Van-Riebeeck-gewaad, slaan toe met 'n swaard die eerste bottel kopaf. En toe vang die manne gees! Al wat toe nog kort, is die troebadoer.

En wie beter as Pik! Die man wat 'n slag het met 'n wysie en 'n versie.

Die versie? Opgedra aan die lieflike Mariëtta. Daar begin Pik sing: "O, die gevoel van haar ...."

Selfs Brolloks gaan dit nie herhaal nie. Vrye Weekblad is tog 'n gesinskoerant.

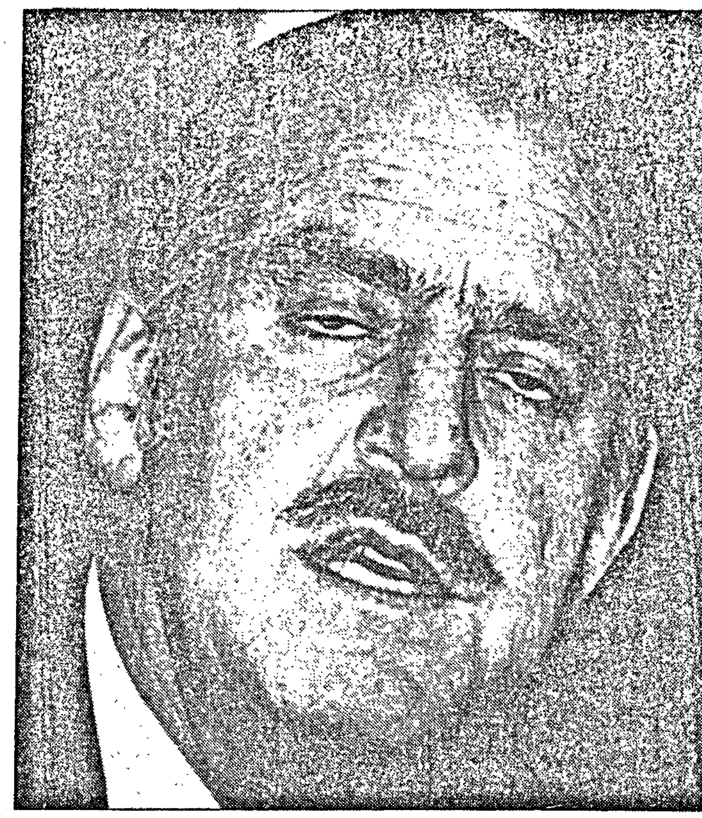

Pik die romantiese toebadoer

Foto: Laughing Stock

Brolloks se informant, wat self daar was, sê die statige mev Danie Hough was só geskok dat sy met 'n bloedrooi gesig aan die Agbare Minister se baadjie getrek het en vir hom gesê het om te gaan sit.

* Red nou 'n nasie met sulke ministers!

Ek ry 'n BMW!

Brolloks hoor amptenare van die Ontwikkelingsbank by hul hoofkantoor tussen Pretoria en Johannesburg het onlangs 'n vreemde omsendbrief ontvang.

Hulle word glo versoek om hul BMW's meer diskreet te parkeer om nie die "verkeerde" indruk te wek by swartes uit die tuislande wat daar kom besoek aflê nie.

Al wat amptenaar is, selfs dié in die meer junior range, ry glo BMW's.

* Smaak Brolloks al wat dié manne ontwikkel, is hul eie bankrekenings.

Ich bin...

Daar trek Mikhail Gorbatsjof toe amper 'n Kennedy met sy besoek aan Duitsland dié week.

"Dit voel net soos om op die Rooi Plein te wees tussen my eie mense," het hy gesê toe duisende vriendelike Duitsers hom op Bonn se dorpsplein verwelkom het.

* Maar voor Gorby kan sê "Ich bin ein Berliner" sal hy eers moet sorg dat daardie nare muur platgeslaan word!

Wakker word, Wynand!

Wynand Malan het vriend en vyand verbaas met sy driftige verdediging van Willem de Klerk se onseremoniële vertrek uit die DP. Aan dié wat sê "The Wimp" se optrede het die DP skade berokken, sê hy hulle is só vervreem van die gewone Afrikaner dat hulle nie meer weet wat in dié geledere aangaan nie.

En daar kom 'n "gewone Afrikaner", nogal 'n regserige een daarby, en skryf dieselfde ding in verlede week se Transvaler. Dis nou die verkiesingsontleder Harry Laurie, wat skryf Wimpie was 'n aanwins vir die DP: "Dat hy die party verlaat het, en veral die redes wat hy aangevoer het, dui egter daarop dat iemand wat kan oordeel en 'n hele aantal maande in die DP se binnekringe beweeg het, nie 'n blink toekoms vir die party sien nie."

* Nou wonder Brolloks hoekom Wynand so erg skerm?

Mikespeak

Die gebeure op Stellenbosch het darem weer aanleiding gegee tot 'n pittige graffito of twee. "Mikespeak is not Vries speech," het die muur by die parkeerterrein oorkant die Ou Hoofgebou dié week gelees, en op die oorkantste muur: "Mikey Mouse!"

Twee kruisies

Die swart sakeman moet in Boksburg oornag en gaan toe na die enigste hotel wat voorgee om "internasionaal" te wees.

"Trek jou kruisie hier," sê die ontvangsdame ewe vir hom en stoot die besoekersboek nader.

Die man trek twee kruisies.

"Waarvoor is die tweede kruisie?" vra die vrou.

"Dit staan vir PhD Oxford," antwoord die man.

Demokrasie steier op die rand

FOEITOG vrinde, dis eintlik roerend hoe Staatmaker van Buitelandse Gekonkel, RF Both, opkom vir die kosbare reg van vryheid van spraak. Hy mag nie met jou saamstem nie, maar hy sal tot die dood toe veg vir jou reg om dit te sê, sien.

Daarom kan Dr Treurnog en stalmaat ET sê wat hulle wil, dis immers hulle kosbare reg. En daarom kan Oliver Tambo en vrinde, en Tony Heard, en Vrye Weekblad nie sê wat hulle wil nie.

Die ding werk mos so: as dié spul toegelaat word om te sê wat hulle wil, druis dit in teen Stof-all Both se reg om stil te maak wie hy wil. Kompeterende regte, sien, en daar is geen reg so kosbaar as die reg om jou te laat swyg as ek nie met jou saamstem nie.

En so, soos ware plesierige Afrikaners, voer ons die demokrasie stappie vir stappie verder tot dit op die rand van waansin steier.

'n Mens wonder darem nietemin wat die verkrampte doktor in Frankryk wou gesê het: hy was so geheimsinnig by sy terugkeer,

'n Span perde kon nie die name van sy sponsors of dié van sy buitelandse kontakte by sy waardige keelgat uitsleep nie.

More's the pity.

Hand in eie boesem

Intussen gaan dit nie te goed met die Party nie, lyk dit my. Kwinkslae van alle kante, en selfs ministers moet nou hand in eie boesem steek, pleks van in ander boesems (en darem seker nie pleks van in die staatskas nie).

Egbertus wonder wat sal gebeur as die stomme party omtrent al sy setels na links en na regs afstaan in die ou Transvaal: sal iemand nog onthou om vir Madam de Klerk se man Volksheld te maak?

Bevrees die aandele van Agbare Finansies kan ook nie te bright wees nie; soos die armsalige PW-daalder sy eie Rubicon oorsteek en nou bynabyna zero tref op die internasionale skaal, daal Onse Barend se Volksheldaandele seker ook ooreenkomstig.

Dié arme wese kan eintlik heel Bybels geweeg word voordat hy te lig bevind word - sy aansien is so nou gekoppel aan die prys van 'n fynons goud. All that glitters is not gold, en dit geld beslis die gepolishde kroonprins ook.

Ach! Wie geeft dan nog voor menschen Troost? Die Party gaan nou van flater tot flater.

Ons weet wie jy is

Laat Egbertus julle 'n storietjie vertel, dis te sappig om te verswyg. Lank, lank gelede was daar 'n verkrampte koshuis op Stellenbosch, en sy naam was Huis Marais.

Maar in dié koshuis het daar ook andersdenkendes gewoon, en dit kon

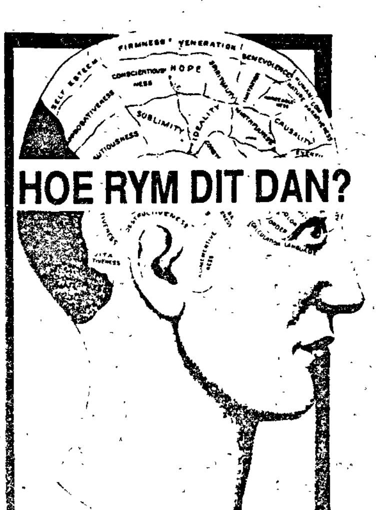

Egbertus Klaagvoort

natuurlik nie geduld word nie, ek meen te sê, jy kan mos nie dink wat jy wil nie? Iedergeval, een donker nag, toe almal rustig slaap, word 'n andersdenkende aan sy bed vasgebind en liederlik aangerand deur 'n span boewe, ondersteuners van die Party en sy denke.

Aan die spits van die boewery was 'n vent wat vandag prominent in die rade van die regering, prominent in die Party, en na Egbertus van Moeder verneem, heel waarskynlik ook 'n kandidaat vir die Party in die witter than thou verkiesing.

Die boef het ook intussen sy rekord 'n bietjie uitgebrei, 'n man kan darem nie net in aanranding spesialiseer nie, en het 'n lieflike veroordeling vir 'n verkiesingmisdryf van alle dinge.

Skaamteloos dra hy egter die Party se vaandel voort, die roeping tot naastediens in hom te groot om te weerstaan. Ons weet van jou, Mister Candidate, en ons sal jou se naampie op die strategiese oomblik bekend maak.

Intussen moet jy ligloop vir Miesies Klaagvoort, sy kan paaiboelies nie duld nie.

En of dit nie genoeg onverdraagsaamheid vir een dag is nie, is die arme Huis Marais sommer weer in die nuus: beboet deur die evenhanded Mike the Knife, heerser van all Stellenbosch, vir hul boewery toe hulle 'n aanval op vreedsame betogers op die kampus geloods het.

Darem geen skorsings uit die verkrampte geledere nie, 'n mens kan darem nie só evenhanded wees nie.

Wie het die siel in gedagte?

Sterveling! De weg door't leven, door't donkere tranendal is nie deur verantwoordelik te wees vir besluite by die SAUK nie, dis gewis.

Op sy sjarmante diktatoriese wyse het die Volksheld glo nie net met arme Riaan Eksteen (Riaan who?) ingemeng nie; nou hoor ons van briewe waarin hy probeer om paneelsamestellings te bekonkel!

Kyk, as die arme Volksheld meen dat Sakkie Burger en Otto Krause (en durf mens dit sê, selfs Lawrence Schlemmer) nie die regering genoegsaam goedgesind is wanneer hulle verkiesingsuitslae bespreek nie, wonder jy wie die ou siel nou eintlik in gedagte kon gehad het?

Miesies Klaagvoort meen dat 'n militêre teenwoordigheid op so 'n paneel darem seker onontbeerlik is, after all word ons mos deur 'n junta of sorts bestuur van agter die skerms, iewers vanuit die duisternis.

Nou wie sal 'n mens dan benoem vir die paneel? 'n Ware presence is natuurlik Magnus Pl, na bewering minister van verdediging.

Sy vlymskerp analise van die politieke tendense deur die verloop van 'n verkiesing kan net die landsburger baat. 'n Laggende gepeupel kan tog nie wil revolusie maak nie.

Of dalk het die Volksheld in gedagte gehad dat Hyself die uitslae evalueer: daar is tog geen groter kenner van die kieser se gemoed nie. As hy sê jy stem vir dit of dat, dan maak jy mos so. Inderdaad is sy kennis so omvangryk dat hy ook weet dat swartmense nie werklik stemreg wil hê in hul eie land nie. Daarvoor is ons hom natuurlik dankbaar.

Wie anders is daar om voor dankbaar te wees?

'Skryf is nie heeltemal ordentlik nie'

Harry Kalmer se bundel kortverhale Die Waarheid en Ander Stories verskyn eersdaags by Taurus. Dit is sy eerste boek, en volg op sy toneelstukke Bloed in die strate (Truk 84/ Mark 85), Hartland (Baxter 86) en Die oë van hulle wit (Truk 88). VICTOR MUNNIK het met hom gesels

boeke blad

Onder redaksie van VICTOR MUNNIK

"EK is nie my oupa wat op sy plaas gesit en dink het, hey! ek is die centre van die universe nie," sê Harry Kalmer en bedoel dit, al het sy oupa waarskynlik nooit so gedink nie.

Harry het 'n manier om heeltyd met homself te spot - en so nou en dan 'n bietjie te oordryf.

Maar in die skraal wintersonnetjie van Yeoville, bier in die hand, vertel hy met groot erns hoe hy ontdek het hoe groot die wêreld regtig is.

Harry en Sanpat - sy vrou - was êrens in Europa, na ses maande se reis "regtig mense wat getravel het". Hulle het hulle roete op die kaart bewonder. Kruis en dwars oor Europa.

Toe draai hulle die kaart om en... Europa was maar 'n baie klein deeltjie van die wêreld.

"Goed, hier sit ons met dié intense politieke ding wat in ons land aan die gang is. Maar daar is Beiroet, daar is Nicaragua, daar is El Salvador, daar's werkloosheid in Londen, die bom... Jy moet net check hoe ons daar inpas, want ons is deel van die global village."

- Global village?

"Ek dink wat ek doen is baie beïnvloed deur global awareness. Ek weet die oorlog in Viëtnam was immoreel, ek was aan die Sandinista-regering se kant gewees, totdat hulle - soos Salman Rushdie, of een of ander Wes-Europese leftie gesê het - "a government of poets became a government of censors". Poets het die land begin en nou f... hulle dit op. Sure, die Amerikaners steek elke nou en dan 'n stok in die wiel, maar as iemand my nou kom geld vra vir die Sandinistas sal ek dink aan die ouens, ouens soos ek... jy weet van die koerant wat die Sandinistas gesteun het, en toe hulle die regering word, maak hulle die koerant toe...

"Ek dink alles is relatief, daar is nie solutions nie, niemand anders gaan jou red nie."

- Dis die wêreld. Wat van die Afrikaner in hierdie global village?

"Hey, daar was 'n tyd, veral na '76 toe ek paranoid was oor die toekoms van die Afrikaner. Sou hulle nie dalk net 'n voetnota word in 250 jaar se Encyclopedia Brittanica: 'Afrikaners: people mainly of Dutch descent, who dominated the blacks through apartheid. See APARTHEID.'

"Daai vrees was nogal baie real by my, dat ons net iets k... was, soos

Harry Kalmer - 'n boorling van die 'global village'. *(Fotoo: Andrea Vinassa)*

die Nazi's - jy hoef nie veel meer van die Nazi's te weet as wat nodig is om hulle net te haat nie.

"Die Afrikaner hou aan om my teleur te stel. Ek verwag dat die Afrikaner iemand moet wees wat weet wat is reg en wat is verkeerd.

"Ek sien dit om my, ek ken mense, my oudste broer, ons stry soos kat en hond, maar ek check daai goedheid, daai compassion, wat hulle net nooit geleer het om te deel nie.

"Dit het baie te doen met die huis waaruit ek kom. Ek bedoel toe ek die eerste keer oor 'n rooi robot ry, was dit vir my 'n moerse emosionele ding: don't break the law, you don't lie, you don't steal, you don't cheat your wife.

- Jy's 'n Dopper, nè.

"Ja."

- Dink jy aan jouself as Afrikaans?

"My pa is Engels, ons praat baie Engels met mekaar. Maar ons het 'n soort argaïese Afrikaans in die huis gepraat, 'n geslag ouer Afrikaans as my vriende. Ek verdien my geld in Engels (Harry is 'n kopieskrywer) en ek doen net partykeer Afrikaans, as 'n kliënt 'n biezondere Afrikaans wil hê.

"Maar dit is so dat ek soms baie lekker met Afrikaanssprekende mense kliek. Seker omdat ek die kodes in die gemeenskap beter verstaan."

- In jou werk is daar, in Die Waterwyser, Hartland, Die Piet Joubert Boer War Show, Jakobus III, nogal 'n intense belangstelling in lotgevalle van die Afrikanergemeenskap.

"Ek dink dit het baie te doen met 'n begeerte om myself te justify, te clarify, in verhouding met wat om my aangaan. "By redeeming the Afrikaner I redeem myself".

- Wou jy altyd 'n skrywer wees?

"Ja, ek het nogal gescheme om te skryf is cool, en ek het nog altyd gescheme ek gaan 'n famous poet word - soos brandweerman of popster is skryf een van die dinge wat jy doen, maar met 'n special consciousness soos 'n predikant.

Aanvanklik was ek baie bekommerd dat ek nie iets nuttigs was nie - soos 'n ingenieur of 'n dokter nie. Skryf is vir my nogal 'n indulgence, 'n bietjie soos met jouself speel - jy weet, nie heeltemal ordentlik nie."

- Voel jy verantwoordelik vir wat jy skryf?

"Nee, maar ek is nogal bang vir wat met my kan gebeur oor wat ek skryf. (Lag). Soos ouens wat met knuppels in 'n teater inloop en actors begin moer omdat hulle goed sê wat ek skryf. Maar ek dink nie ek gaan iemand beïnvloed nie... after all is ons nie besig om te preek nie. Kuns beteken net iets van waar jou kop is."

- Waar het jy grootgeword?

"Florida. Baie middelklas, toegang tot drie koerante 'n dag, sessions in die stadsaal, pinball... al was ek nooit goed met pinball nie.

"Tot op 16 het ek baie gelees - my ma het die hele gesin biblioteek toe gevat. Dit was Sias en Mias, Emil en die speurders, sulke goed. En ek was ingeskryf op Mark Condor, my pa was nog kwaad want hulle het dit gestuur aan 'Harold Koekemoer'.

"Toe ek 9 was, het ek Etienne le Roux gelees. Jy kan self dink wat het ek daarvan gemaak. Ek onthou net die seks.

"Toe op 16 kry ek 'n motorfiets. Gaan jaag ons teen die mynhope. Daardie tyd het ek baie ernstig musiek geluister. Popmusiek, ek kon jou sê so en so speel tromme op hierdie snit. Ek het ook baie gefliek. Ek was baie bewus van die sixties: van Woodstock, van die studente-opstande van 1968.

"Op 21 het ek weer begin lees."

- Watter skrywers het jou beïnvloed?

"Wel, Breyten. Toe ons op skool was, was ons Afrikaanse hippies, met vredestekens en so aan. Maar ons was nie skaam om Afrikaans te praat nie, want Breyten was nie.

"Sy poësie het ek in die Groot Verseboek ontdek, want in ons tyd op Tukkies het hulle nie aan Breyten gevat nie. Toe word hy gebust, wat 'n soort Baader-Meinhof-mitologie om hom gehang het.

"Breyten en Johan van Wyk is die enigste twee poets wat ek serious gevat het.

"Ek was 'n groot fan van Etienne le Roux, tot met Onse Hymie.

"Ek het JM Coetzee se Vietnam Project in die army gelees. Ek kry altyd iets by hom - partykeer kruip hy sommer in my consciousness in.

Gordimer se Burger's Daughter is 'n amazing boek. Brink se Lobola vir die Lewe, destyds...

- Internasionaal?

Borges. Marquez, Vargos Llosa, John Irving. Op 21 het Kurt Vonnegut gelees en ek was baie beïndruk.

- Die kultuurboikot?

"O wel, solank hulle my goed uit die land uitlaat," lag hy. "Nee ernstig, ek steun die boikot. Ek scheme 'n kunstenaar moet daai tipe beheer oor sy eindproduk hê.

"Ek dink hierdie is goue dae vir Afrikaans."

Prontuit deur Gerrit Olivier

Woorde, en die dinge wat verbygaan

'N PAAR jaar gelede het die Franse tydskrif L'Humanité 'n groot aantal skrywers van oor die hele wêreld gaan lastig val met die vraag: waarom skryf jy?

Soos wat 'n mens kon verwag, het die reaksies van 'n welhaas histeriese uiteenlopendheid getuig. Daar is byna geen antwoord wat 'n mens in 'n oomblik van waansin of dronkenskap kan bedink wat nié in die lys opgeduik het nie.

Niemand roep die loodgieter wat op 'n Maandag die toilet kom regmaak, nader om te vra waarom hy eintlik 'n loodgieter geword het nie.

Selfs die predikant en die politikus - tog hoogs eienaardige beroepe as 'n mens mooi daaroor nadink - word selde met 'n versoek om opheldering belas.

'n Mens kan alleen aanneem dat die gewone mense nie oortuig is van die praktiese nut van skryfwerk nie, en dus soos Leipoldt se vriend aan die skrywer se kop kom knaag: "Wat moveer jou?".

Geld verdien slegs die enkeling werklik deur boeke uit sy kop te hamer, anders sou die antwoord voor die hand liggend gewees het.

Ek sou graag twee dinge wil noem wat miskien deesdae al te maklik oor die hoof gesien word, twee motiverings vir die skryfdaad wat moeilik van buite af beïnvloed of voorgesê kan word.

Die eerste is 'n gefassineerdheid met woorde, of laat ek eerder sê: die spesifieke manier waarop dinge in taal gekonstitueer word.

By die boeiendste skrywers gaan dit byna altyd gepaard met die besef dat daar 'n onoplosbare spanning tussen taal en werklikheid is, wat 'n mens - al na gelang van jou spysvertering of persoonlike agtergrond - blymoedig of intens pynlik kan ervaar.

Achterberg het onvermoeid in die taalvoorraad gesoek na die een finale woord, die towerformule wat die aanwesigheid van die verlore geliefde en daarmee saam die samehang en geluk van 'n gebroke lewe kon herstel. Die poging moes herhaal word in gedig op gedig om die eenvoudige rede dat geen woord nog ooit aan die dood iets verander het nie.

Thomas Bernhard het in 'n onderhoud vertel hoe hy opstaan met weerstande, dorp toe gaan met weerstande, en in die agtermiddag voel hoe die verslawende ritme van sinne stelselmatig in sy eensame en verbitterde kop hoorbaar word. Dalk het geen skrywer die mag én die onmag van taal sterker as hy besef nie.

Ek wil nie die belang van relevante inhoude en stigtelike boodskappe ontken nie - net nou kom staan daar 'n ontstelde kultuurkommissaris voor my deur! - maar ek wil sê dat dit 'n professionele belangstelling in die potensiaal en tekortkominge van woorde is wat dit op die lange duur die moeite werd maak om jou met literatuur in plaas van iets anders op te hou.

Die tweede ding wat ek wil noem, lê op 'n tematiese en ietwat sentimentele vlak.

Dit het te doen met die verbygaan van tyd, onstuitbaar soos elkeen weet, en dat die skrywer hierdie feit as liefhebber nie kan of wil aanvaar nie en dus probeer om dit wat vir hom dierbaar is, in woorde vas te lê.

Daarvoor is die illusie en die geloof nodig dat die woord 'n keerwal teen die verganklikheid kan wees, of ten minste - as die skrywer eendag net soos alles waarop hy versot was, nie meer daar is nie - dat die nageslagte nog sal kan deel in sy vreugde en verdriet.

U kan dit alles gaan oplees in Shakespeare se weergalose sonnette.

Iemand wat aan dinge en spesifiek aan mense geheg raak, leef nie meer nie; hy neem slegs afskeid, sê een van die karakters in 'n boek van Nooteboom.

So iemand, indien hy meegevoer kan raak deur die keuse van woorde en die ritme van sinne, het die opsie om 'n boek te skryf. Daar is 'n hele tradisie daarvoor.

So 'n boek het altyd iets weg van 'n paradoks; dit is 'n poging om iets wat deur die skrywer se hande geglip het, te bewaar, maar die eindproduk bevestig dalk meer as enigiets anders dat hy dit self sodoende ook doodgemaak het.

Bekyk 'n mens die literatuur van baie eeue, dan sien jy dat baie groot boeke behep is met dit wat verbygaan en alles waarna daar gehunker word: 'n tragi-komiese kondisie, en nie iets waarvoor 'n mens uit alle oorde applous hoef te verwag nie.

Literatuur mag die volheid van ons bestaan tot uitdrukking bring, en daar is genoeg mense wat sou wil hê dat dit ons na 'n beter en blymoediger toekoms moet voer, onder andere deur krities te kyk na die verskrikkings wat daagliks om ons plaasvind.

In werklikheid het die letterkunde baie dikwels slegs tevergeefs geprobeer om iets wat gemis en ontbeer word toe te voeg of terug te kry; was dit die prisma van die menslike tekort.

Die storie agter die boek wat die polisie gekonfiskeer het

Casa was 'n mylpaal

Culture in Another South Africa (Reds. Willem Campschreur en Joost Divendal). Zed Cultural Studies, R36.00 + AVB, tans onbeskikbaar omdat die boeke deur die polisie gekonfiskeer is omdat dit "na bewering gelyste persone aanhaal". WILHELM LIEBENBERG bespreek die boek en sy agtergrond

DIE verslag van die Casa-kongres wat in Desember 1987 in Amsterdam gehou is, gee 'n beeld van een van die belangrikste gebeurtenisse in die geskiedenis van die Suid-Afrikaanse kultuur. Dit was skaars op die winkelrakke toe die veiligheidspolisie dit konfiskeer.

Culture in Another South Africa was 'n kongres waarby 300 Suid-Afrikaners van binne en buite die land bymekaar gekom het om 'n groeiende alternatiewe kultuur te bevestig en te vier. Dit is van besondere belang vanweë die rigting wat dit aangedui het en die invloed wat dit gehad het op progressiewe kulturele organisasies sedertdien.

Die boek slaag goed daarin om iets van die gevoel van progressiewe kultuur vas te vang. Dit is ryklik geïllustreer met foto's, gedigte en selfs bladmusiek. Dit bied kykies op toneelstukke soos Amandla deur die kultuurgroep van die ANC, Bopha van die Earth Players, en Sophiatown van Junction Avenue Theatre Company. Dit toon die vitaliteit van die Cosatu-koor en die bloedjonkheid van die kinders in die Student Youth Drama Society van Soweto. Daar is 'n volkleurafdeling oor volkskuns wat veral konsentreer op "peoples' parks" in die townships en die versiering van die woonkwartiere van trekarbeiders.

Foto's van Basil Coetzee, die Jazz Pioneers, die Genuines en Dollar Brand verskyn naas die melodieë van Nkosi Sikelel'iAfrika, en liedjies van Miriam Makeba en Dollar Brand.

Daar is gedigte van onder andere Serote, Kgositsile, Marius Schoon, Denis Brutus, Don Mattera, Sipho Sepamla, Breyten Breytenbach en Hein Willemse.

Heelwat van die boek word in beslag geneem deur 'n bestekopname van die ontwikkeling van progressiewe kultuur wat 'n waardevolle agtergrondgeskiedenis verskaf. 'n Mens lees van die geskiedenis van die teater van die eerste alternatiewe jazz-opera King Kong en Athol Fugard se Blood Knot tot die internasionale sukses van Sizwe Bansi is Dead, Woza Albert! en Bopha! en die ontstaan van die Space en die Markteater.

Die fotografiese bydraes van Jurgen Schadeberg, Bob Gosani, Peter Magubane, Alf Khumalo, Eli Weinberg en David Goldblatt word belig en daar word vertel van die rol van Drum en Staffrider en die ontstaan van Afrapix. Mens lees van die geweldige groei van die swart filmbedryf en die rol wat dit speel om tradisionalisme te bevorder, asook van die opkoms van die ANC se eie filmbedryf. Die ontwikkeling van 'n internasionaal erkende inheemse musiektradisie, gekenmerk deur die marabi, die kwela en die mbaqanga, word verduidelik.

Breytenbach, Ingrid Jonker en Stephen Gray word naas Dennis Brutus, Mazisi Kunene, Don Mattera, James Matthews, Oswald Mtshale en ander betrek by 'n beskouing van 'n progressiewe poësietradisie. Daar word gepraat van die poësie wat in die vorm van vryheidsliedere volksbesit word, en van die belangrikheid van 'n verskynsel soos Mzwakhe Mbuli wat die tradisie van die mondelinge poësie verder voer.

In 'n konteks waarin bykans 50 persent van die volwasse bevolking nie kan lees nie, is dit betekenisvol dat sy gedigte in kassetvorm versprei word.

Culture in Another South Africa bied 'n waardevolle oorsig vir enigiemand wat belangstel in die ontwikkeling van 'n nie-rassige, demokratiese, Suid-Afrikaanse kultuur.

Van spesifieke politieke belang is die sleuteltoesprake deur Pallo Jordan, bestuurslid van die ANC, en Barbara Masekela van die ANC se Kuns en Kultuurdepartement, asook die boodskap van die UDF en Cosatu en die resolusies van die kongres wat agterin die boek vervat word.

Dit gaan saam met die ANC se grondwetlike riglyne wat sedertdien verskyn het en die Vryheidshandves waarmee dit saamgelees moet word.

As 'n mens dit alles in oënskou neem, blyk dit duidelik dat die gees van Casa in die grondwetlike riglyne bevestig word. Die Vryheidshandves het in 1955 al by die volkskongres te Kliptown die strewe verwoord dat "die deure van kultuur geopen sal word". Die grondwetlike riglyne spesifiseer verder dat die groei van 'n enkele nasionale identiteit bevorder sal word waarbinne die linguistiese en kulturele diversiteit van die land se mense erken en aan geleenthede vir vrye taal- en kulturele ontwikkeling voorsien sal word.

Casa-resolusies stel verder voor dat die beste uit die kulturele erfenisse van al die land se mense by die bou van 'n demokratiese kultuur betrek moet word, en dat al die tale van die land gelyke status moet geniet.

Daar word spesifiek aandag gegee aan die rol van die vrou in kultuur en aan die rol van godsdiens. Die bydraes van wit, en veral ook Afrikaanse kultuurmense word sterk aangemoedig. Vanuit ANC-geledere blyk daar ook 'n duidelike besorgdheid oor die kwaliteit van progressiewe kultuur. Propaganda en agitprop is nodig, lui die argument, maar daar moet ook kuns van gehalte wees. Daar moet kuns wees wat mens tot die stryd inspireer, maar ook kuns wat uitdrukking gee aan wat dit is om 'n bevryde mens te wees.

Twee van die belangrikste riglyne is egter dié oor die bou van kultuurverenigings en die kultuurboikot.

Wat laasgenoemde betref gee Casa die sein dat 'n betekenisvolle nuwe rigting wat ingeslaan is - dié van die selektiewe boikot.

Die benadering is nog steeds dat die apartheidsbestel by wyse van 'n kultuur- en akademiese boikot geïsoleer moet word. Dit geskied egter nie net in die buiteland nie, maar ook binnelands, juis deur die opbou van 'n alternatiewe kultuur.

Die bevordering van 'n progressiewe kultuurbeweging word gesien as iets wat met die internasionale isoleringstrategie saamwerk. Internasionale kontak wat dié saak bevorder word daarom nie geboikot nie. Dit is 'n boikot van die apartheidsbestel, nie van die progressiewe binnelandse alternatief nie.

Oor hoe so 'n selektiewe boikot geïmplementeer moet word, is al baie vrae gevra en dit bly 'n moeilike saak. Die antwoord wat van Casa uitgaan, is dat daar gekonsulteer moet word - iets wat alleenlik na behore kan plaasvind as daar voldoende kanale daarvoor bestaan. Daarvoor, en vir die aanpak van 'n verskeidenheid praktiese probleme wat ook in die resolusie aangespreek word (soos die ongelykheid wat gehandhaaf word deur die besit van kulturele produksie- en verspreidingsmiddele, probleme met kopiereg, finansiering, opvoeding, en die afskeep van terreine soos handwerk en argitektuur) is organisasie nodig.

In Culture in Another South Africa is 'n aantal sleuteldokumente vervat met verreikende voorstelle wat wyd bespreek behoort te word. Dit is jammer dat dit nie meer vryelik beskikbaar is nie; die bepaling van hoe 'n demokratiese Suid-Afrikaanse kultuur daar gaan uitsien, is 'n proses waaraan almal deel moet neem.

Rive se blik van binne

Stanley Frielick

IN sy toespraak voor die Sestigers-konferensie by die Universiteit van Kaapstad in 1972, het Richard Rive gesê:

"The talks at this conference have confined themselves in terms of definition to the role of an internal group of writers and its relationship because of language limitations to a particular segment of an internal society, 'n blik van binne. But what of the view from outside, die blik van buite. For those who build city walls and not cities not only wall themselves in but everything else out."

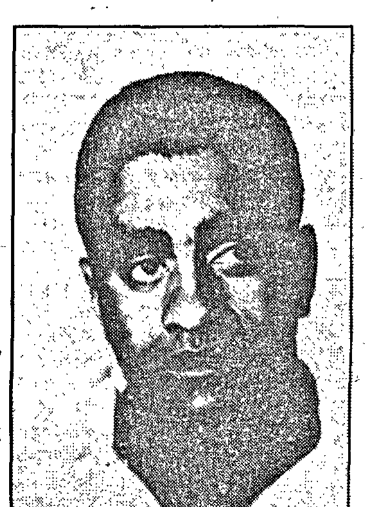

Richard Rive, wat verlede maand in sy huis vermoor is, vermoedelik deur diewe

Anders as baie swart skrywers van sy geslag, het Richard Rive nooit in ballingskap gegaan nie. Maar sy werk is steeds die "blik van buite", van die meerderheid van Suid-Afrikaners in binnelandse ballingskap - en deur na aan sy oorsprong te bly kon hy stem gee aan die gedwonge stiltes van gemeenskappe wat eenkant toe geskuif is.

Hoewel hy sy grootste krag vind in die medium van die kortverhaal, het Rive twee romans en 'n outobiografie, gedigte, drama's, en verskeie belangrike kritiese opstelle geskryf.

Hy is in 1931 in Distrik Ses gebore, waar hy ook grootgeword het.

Hy het 'n BA behaal aan die Universiteit van Kaapstad en 'n lewenslange loopbaan begin in die skryf en onderrig van Engels.

Hy het as student al kortverhale geskryf, maar eers literêre aansien verwerf met sy African Songs, 'n versameling kortverhale wat in 1963 verskyn het.

In 1964 verskyn sy eerste roman, Emergency, oor die onmiddellike gevolge van die Sharpeville-slagting.

Soos die meeste werk deur swart skrywers destyds, is albei boeke verbied, en het Rive, soos hy self ironies opgemerk het, deel geword van "the small elite of South African writers not allowed to read their own works in case they became influenced by them."

Rive het kontak behou met die hoofstroom van Suid-Afrikaanse protesliteratuur, terwyl hy in die vroeë sestigerjare deur Afrika en Europa getoer het. Hy het gesels met bannelinge soos Zeke Mphahlele, Alex la Guma en Ingrid Jonker. Maar hy het vroeg in sy omswerwinge besef wat 'n "terrible price they paid for wanting a glimpse of the world beyond the ghetto walls," en het besluit om in Suid-Afrika te lewe en te werk.

Daar was maar 'n dun stroompie skeppende werk van Rive in die res van die jare sestig en sewentig. Rive het in die tyd gekonsentreer op sy akademiese loopbaan.

Hoewel hy nooit seker was van 'n permanente paspoort nie, het hy in 1966 'n MA van Columbia, New York, behaal, en 'n doktersgraad oor die werk van Olive Schreiner in Oxford in 1974. In die proses het hy 'n internasionale reputasie as skrywer en kritikus opgebou.

Hy het daarna verder by Hewat College in Kaapstad onderwys gegee.

In 1977 het Rive sy Selected Writings gepubliseer, en in 1979 is hy genooi as sleutelspreker by die African Literature Association-konferensie in Amerika.

Sy toespraak, "The Ethics of an anti-Jim Crow", is later uitgebrei tot sy outobiografiese Writing Black - saam met Mphahlele se Down Second Avenue miskien die beste voorbeeld van dié genre in die Suid-Afrikaanse letterkunde.

'n Keur van sy verhale, Advance, Retreat, het in 1983 verskyn, en in 1987 het hy Buckingham Palace - District Six gepubliseer, 'n grootliks outobiografiese roman.

Rive het 'n belangrike aandeel gehad aan die sukses van die blyspel District Six, en het sy roman in 'n drama verwerk - wat binnekort in Kaapstad op die planke gebring word.

Hierdie onlangse opwelling van kreatiwiteit laat 'n mens vermoed dat Richard Rive op pad was na nuwe hoogtepunte as skrywer, en in die lig word sy dood nog sinloser.

Soos talle swart skrywers, het Rive nooit die aandag van plaaslike kritici gekry wat hy verdien het nie, en die omvang van sy bydrae tot die Suid-Afrikaanse letterkunde sal slegs besef word wanneer die kortsigtige polemiek en ideologiese beperkinge wat die akademiese debat verpes, gaan lê het - soos Rive self gesê het: "African literature can only be understood in terms of universal creativity, without allowances or concessions."

"I cannot be what the propounders of negritude or the African personality cult would have me be. I am Johannesburg, Durban and Cape Town. I am Langa, Chatsworth and Bonteheuwel.

I am discussion, argument and debate. I cannot recognise palmfronds and nights filled with the throb of the primitive. I am buses, trains and taxis. I am prejudice, bigotry and discrimination. I am urban South Africa."

Ravan Press

Organisation & Economic Change

A New Book from Ravan

Edited by Alan Mabin, these eight essays explore critical moments in the making of capitalism in South Africa and the relationship between politics and economics in the nineteenth and twentieth centuries. The contributors are Michael Crowder, Bill Freund, Stephen Gelb, Margaret Kinsman, Alan Mabin, Deborah Posel, Chris Rogerson and Leslie Witz.

Available from leading bookstores shortly or directly from Ravan Press, PO Box 31134, Braamfontein 2017.

Price: R22,95 (plus 13% GST)

HOU TRED MET 'N VERANDERDE GEMEENSKAP

Treffert: Extraordinary People R49.95

Kennedy: Rise & Fall of Great Powers R34.99

Tomaselli: Cinema of Apartheid R29.95

Peters: Thriving on Chaos R32.99

Wilson: The Misfits R24.99

Twerski: When do the Good Things Start? R17.95

En nog baie meer van

Campus Bookshop
Berthastraat 34
Braamfontein
Tel 339-1711

DIE DENKENDE MENS SE BOEKWINKEL

Breë beweging teen rassistiese welsynstelsel

Vanaf bladsy 14

ook maar bly. (Dis nou die dinge waarvoor Nietzsche sy handskoene aangetrek het.) Oor die aanroep van voorvadergeeste soos Kruger et al het ek ook my bedenkinge; laat hulle maar grysig skim in die verlede waar hulle hoort, want vir ons tyd het hulle nie juis baie te sê nie. (Oor De Wet byvoorbeeld: Het hy dan nie op die vooraand van die Rebellie in die veld in gebed gewroeg, later die dorp ingevaar en 'n swart man met 'n sambok afgeransel nie? Oh shades of our beautified forefathers to guide our latterday saints!)

En moet ons steeds steekpas op die maat van die Volkstrom onder die ou vaandels die verderf in marsjeer? Moet dit die maatstaf wees, wie se gedrag "volksvreemd" is en wie s'n nie? Stellig beskou die Ariër Du Preez se doen en late as volksvreemd. Krom winkelhaak, nè. Het ek my deur my lewe gehou by alles wat volkseie is, was daar seker weinig wesensverskille tussen die denke van Ariërdissipels en myne.

Verenigde welsynsbeweging

William Rowland, lid van die Aksiegroep oor Maatskaplike Dienste, skryf uit Pretoria:

Dankie vir u koerant se dekking oor onlangse gebeure op die welsynsterrein (Vrye Weekblad 26 Mei). Ek wil net graag die verskil verduidelik tussen verskeie groepe waarvan melding gemaak is.

Die Aksiegroep oor Maatskaplike Dienste bestaan uit direkteurs van welsynsorganisasies, vooraanstaande maatskaplike akademici, senior praktisyns en prominente vrywilligers.

Hulle poog om 'n spesifieke bydrae te lewer vanuit hulle leierskapposisie.

Die onlangse Nasionale Konferensie oor die Welsynsbeleid wat in Johannesburg plaasgevind het, is saamgeroep deur 'n breë alliansie bestaande uit die Koördinerende Komitee oor die Welsynsbeleid, wat vier maatskaplike organisasies verteenwoordig en in Johannesburg gebaseer is, sowel as die Social Workers' Forum in Kaapstad en die Welsynsbeleid Komitee in Durban.

Die organiserende liggame en deelnemers aan die konferensie verteenwoordig 'n massabeweging wat die huidige rassistiese en ondoeltreffende staatswelsynstelsel teenstaan, en wat 'n demokratiese alternatief vir welsyn in Suid Afrika probeer ontwikkel.

Dit is uit die breë beweging dat die inisiatief gekom het vir die opbou van 'n verenigde welsynsbeweging, en nie uit die Aksiegroep oor Maatskaplike Dienste nie.

Laasgenoemde groep beskou hulle as deel van die breër beweging, maar het in die geval nie die leiding geneem nie.

Gesonde dekonstruksie

Edward French van Parkhurst skryf:

Ek moes al lankal vir u geskryf het om u geluk en sterkte toe te wens met u moedige en genotvolle blad.

'n Aantal Engelssprekende lesers het alreeds my gevoelens jeens Vrye Weekblad in die briewekolom beskryf: 'n verligting om deel te voel van 'n breër gemeenskap, en 'n trots en plesier daarin dat ek Afrikaans magtig is.

Al het ek Afrikaans jare lank in 'n professionele konteks gebruik, en al is baie van my vriende Afrikaanssprekend, was dit selde vir my 'n plesier om Afrikaans te lees.

Dié spesifieke trots en plesier is dus 'n nuwe ondervinding, en 'n mens is mos lief vir nuwe ondervindings.

Saam met die taalgebruik en die gesonde gees van dekonstruksie (sigbaar in die ironie en humorsin, en baie konstruktief in die konteks), is die volgende ook lekker:

- Die feit dat Vrye Weekblad beslis nie 'n Afrikaanse weergawe van die Weekly Mail is nie, ondanks sekere gedeelde waardes;

- Die waardevolle "muckraking" (is daar 'n Afrikaanse woord hiervoor?) wat ontoereikend in die Afrikaanse pers voorkom.

Ek voel soms krities oor die neiging, veral in amptelike Afrikaans, om die standaard gebruik van "die" te misbruik. Ons hoor te dikwels van, bv. Dié rol van dié vrou/kind/swarte.

Ek sal nie nou al die aannames en implikasies wat verborge lê in die "korrekte" gebruik probeer ontleed nie, behalwe om te sê dit lyk baie outoritêr.

En dit versterk die stereotipering waarvan ons sukkel om weg te kom. Van tyd tot tyd is Vrye Weekblad nie genoeg op sy hoede teen die gebruik wanneer julle van die sondes van DIE AFRIKANER skryf nie.

Dit help ook nie. Skryf eerder van "sommige Afrikaners" of selfs "baie Afrikaners."

Dieselfde geld ander mense natuurlik ook.

Tot en met die algemene verkiesing op 6 September mag geen briewe met 'n politieke inhoud sonder 'n naam en volle adres geplaas word nie.

Vrye Weekblad KLEINADVERTENSIES

Om 'n advertensie in hierdie kolomme te plaas, bel vir Gwynne of Karien (011) 836-2151, fax (011) 838-5901, of skryf aan Posbus 42637, Fordsburg 2033. Die spertyd vir kleinadvertensies is 5 nm op die Dinsdag voor publikasie.

Tarief: R10 vir 25 woorde of 'n gedeelte daarvan

PERSOONLIK

John, geluk met jou verjaardag. Jy word nou mooi groot - gedra jou sol Jou vrinne

Die Takhare vir Vrede lê dié week laag

WOONPLEK

Onafhanklike, stil persoon (verkieslike homoseksuele man) gesoek om 'n huis in Bezuidenhoudvallei met een ander persoon te deel. R350 (huur, elektrisiteit en skoonmaakdiens ingesluit). Skakel (011) 614 2989 na-ure.

Ek soek 'n huis te huur in Melville, Yeoville of Brixton. Bel my by 836-2151. Andrea.

DIENSTE

Probleme met rumatiek (artritis)? Skryf aan Rael Simanowitz, Delkloof Mansions 1, Kloofnekstraat, Tamboerskloof, Kaapstad 8001

Diensplig Adviesdiens. Vir gratis en onafhanklike advies op enige diensplignavrae. Skakel Durban (031) 301 5663 Richard (w), Pietermaritzburg (0331) 944079 Mark (h), Kaapstad (021) 689 1194 (5.30 nm tot 7.30 nm), Grahamstad (0461) 26067 Rudi (h), Oos-Londen (0431) 27713, Port Elizabeth (041) 56 1483, Pretoria (012) 320 2230 Alice (w), Johannesburg (011) 614 8106 Neil (h) of gaan na die Metodiste-Kerk, Pritchardstraat 79 op Dinsdae van 4.30 nm tot 7.00 nm.

POWA (People Opposing Women Abuse) is 'n ondersteunings- en inligtingsdiens vir mishandelde en verkragte vroue. Vir meer inligting skakel (011) 642 4345

Kry jy gereeld jou Vrye Weekblad? Indien nie, skakel Jan van den Bos (011) 836 2151.

Bondbuster. Is jou verband besig om jou dood te maak? Betaal jou grootste skuld af in die helfte van die tyd. Jou verband kán afbetaal word - gouer as wat jy dink. Vir verdere inligting bel Rhys Bridger by tel (011) 792 2693 (w) of (011) 792 2136 (h)

Soek vertaalwerk. Engels na Afrikaans. Redelike tariewe. Bel Annemarie by tel (011) 836 2151 (w) of 726 2285 (h)

Spesiale Aanbod: Stoomskoonmaak van Tapyte en Stoffeersel. Laat jou drie slaapkamers, sitkamer, eetkamer en gang of ses stuk -sitkamerstel professioneel diep stoomskoongemaak word vir net R55. Plus gratis vlekverwyderaar en reukverweerder. Bel tel: (011) 724 0784

Woordverwerking: Tik, edit, kwaliteit drukwerk. Tel: (021) 472919

Superleer: Leer 8 keer vinniger. Nuwe tegnieke vir algehele konsentrasie, geheue, doelwitrealisering. Vir toetse, eksamens, skoliere, studente, alle vakke. Effektiewe terugvoer en opvolgklasse. Ook korrespondensie. Skakel (011) 643 4659 of skryf aan: Federated Place 409, Berea 2198

Vir 'n alternatiewe transaksie op 'n alternatiewe motor deur 'n alternatiewe verkoopsman. Kontak Nick Wildeboer te Bill Troskie BMW, Welkom (0171) 52591

GEBEURE

Die DJ Opperman-klub vergader Woensdagaand in die Kruithuis op Stellenbosch en beoog om hulself in 'n koma in te drink. Bamboesstokke moet by die deur gelaat word

Vrye Weekblad se telefoonnommer het verander. Die nuwe nommer is 836 2151 en die faksnommer 838 5901

MARK

Hoekom kan Swapo nie eerlik wees oor die getal gevangenes nie? Ons is! JA-NEE! Sit hand by! Laat die poppe dans! Spesiale Aanbod Unieke Handgemaakte Porselein Handskoenpoppies teen R32 elk (Volledige stel (4) net R120) Stuur tjek/posorder na People's Puppets, Posbus 232, Judith's Paarl 2045 (2-4 weke vir aflewering) Dui aan (a)PIK (b)PW (c)TUTU (d)WINNIE. Ons maak ook u gunsteling karakter. Volgende aan die beurt: FW de Klerk

ZONA in Norwood verkoop eksklusiewe inheemse handwerk en kuns

Kashgar

Handgeweefde dhurries (gestreepte katoensakke) en silwer juweliersware van Nepal, Indië en Thailand te koop. Winkel 68, The Firs, Rosebank. Tel: (011) 880 3566

Yeoville Books, Cavendishstraat 36, Bellevue. Tel: 648 2002. Die volgende boeke is nou beskikbaar: Feministiese literatuur, Faber en Fabertoneelstukke, Suid-Afrikaanse poësie en Afrikaanse skrywers teen baie redelike pryse

Third World Spectator in Melville verkoop die pragtigste handgemaakte vroue en mansklere in die hele wêreld. Skakel Murray by (011) 726 6615

Die nuwe STET 5-4 het verskyn. Bestel nou by STET, Posbus 39400, Bramley 2018. Die prys is R3,50

Vir Mikro-rekenaars teen die beste pryse asook die beste opvolgdiens, bel vir Paul, Boet of Arrie by PC 2000 (011) 7265885/5919

Gedigte - Geloofsbelydenis van 'n Kluisenaar - Clinton V du Plessis, Hardeband R5 (alles ingesluit). Slegs 100 eksemplare. Bestel by Clinton du Plessis-uitgewers BK, Posbus 547, Cradock 5880. tel (0481) 4113

Te koop: draagbare, elektriese Olivetti tikmasjien. R400. Skakel (011) 487 1239

Vriendelike jong meisie soek 'n klein Staffiebullterrier. Verkieslik 'n teef. Skakel (011) 487-1239 na ure

WERK

Ek soek iemand om klein herstelwerkies aan my huis te doen. Skakel (011) 487 1239 na ure

'n Goed opgeleide en verantwoordelike kelner met etlike jare ondervinding in die restaurantbedryf soek dringend nuwe werk. Skakel Karien by 836-2151. en los 'n boodskap.

JACOB REGOP

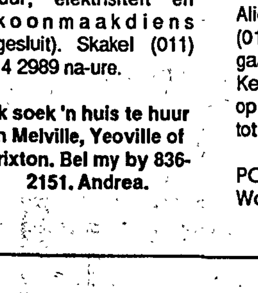

HELP OM VERLORE ENERGIE TERUG TE PLAAS DEUR DIE VOEDINGSVITAMINES WAT VIR NORMALE LIGGAAMLIKE FUNKSIES VEREIS WORD, TE VERVANG

Stuur R20 (AVB ingesluit) vir 30 kapsules, saam met die koepon hieronder, aan: EMCOR, Posbus 582, Milnerton 7435. Tel (021) 551-4360

Naam: ....

Adres: ....

.... Poskode: ....

Telefoon: ....

OOK VERKRYGBAAR BY JOU NAASTE APTEEK

Moenie jou gewilde strokieskarakters misloop nie!

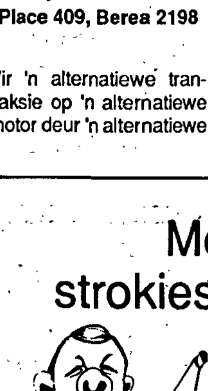

Vir R60 (AVB ingesluit) kry jy Vrye Weekblad 12 maande lank, en vir R30 (AVB ingesluit) 6 maande lank. Stuur aan Posbus 42637 Fordsburg 2033.

Naam: ....

Adres: ....

Tjek/poswissel ingesluit vir R60/R30

Vrye Weekblad

Kom reg of bly weg!

OPSTOPPERS deur Dirk Winterbach

OM te sê dat die gedugte Comrades-wedloop internasionale aansien en prestige het, is myns insiens nie oordrewe nie. Daarby is dit een van die min groot Suid-Afrikaanse skouspele wat betreklik nie-rassig is.

Maar TV-kommentaar op dié wedloop het veral vanjaar vir my afbreuk gedoen aan die status en waarde daarvan.

Twee, drie jaar gelede het 'n bekende omroeper in 'n pak met 'n mikrofoon 'n ent langs die vroue-atlete gedraf. Dalk was dit sy idee van lopende kommentaar. Eintlik was dit 'n chauvinistiese stelling en boonop hoogs onprofessioneel. Was daar 'n pistool byderhand, het ek op die vent gevuur.

Gelukkig is sulke foefies sedert die koms van Frith van der Merwe buite die kwessie. Sy's net te vinnig daarvoor. En so formidabel dat vroue ten minste vanjaar met respek behandel is.

Maar helaas, kom dit by swart atlete was die omroepers net nie in staat om hulle óf as gewone mense óf as nuwe sportsterre te benader nie. Terwyl Samuel Tshabalala 'n top-prestasie volgens wêreldstandaarde aan die behaal was, is daar met, en oor almal behalwe Tshabalala gepraat.

Willie Mtolo se stryd teen krampe is so histeries gedramatiseer dat Bruce Fordyce moes verduidelik dat dit met almal gebeur.

Die onderhoud met die verbete, later flambojante Tshabalala was pateties. Om van nêrens te kom en die Comrades te wen, is 'n mooi storie. En die emosie daarvan behoort aan ons almal, of ons "sportief" is of nie. Soms voel mens vlugtig saam met 'n sportmens wat die verrassende of bykans onmoontlike regkry. Maar die Comrades-kommentaar was dikwels 'n versperring tussen my en sulke meelewing.

In die wedloop is Mtolo en Tshabalala met Fordyce vergelyk. Dis te verstane. Bruce is die kampioen. Dit was nie rassisties of onprofessioneel om die publiek op 'n triomfantlike oomblik vir die swart atlete, daarop te wys dat hulle sleg afsteek by 'n Fordyce nie. Tough but true.

Maar in die onderhoud met Tshabalala het ek net gevoel daar word verwag dat hy ook soos Fordyce moet kan prâát, en dit was onregverdig en kortsigtig.

Hoewel beskeie, is Fordyce 'n welsprekende ekstrovert wat al baie wentoesprake afgesteek het. Hy het 'n oor vir dramatiese en selfs poëtiese stellings (verlede jaar: "I was racing against that young upstart of a few years back... myself").

Tshabalala gaan nooit só wil praat nie. Maar hy kán sê, onomwonde. En hy was gereed om dit te sê, maar die vrae wou nie kom nie.

Mens kon darem vir 'n man wat sê hy't nie verwag om te wen nie, vra wanneer hy soos 'n wenner begin voel het. Dis 'n doodgewone vraag wat die kyker inlaat op die atleet se ervaring. Jy kan vra hoe hy geoefen het, wat sy volgende doelwit is, hoe hy voel om Fordyce aan te pak.

Maar Tshabalala, 'n reaktiewe spreker wat op vrae wag, is omtrent daarvoor gediskwalifiseer. En daar waai die kyker se meelewing die Republiekdag in.

Die omroeper, wat in my boek soms heel goed vertoon, het gelyk of hy stom wag vir die Engelssprekende om die jaarlikse wentoespraak met flair te kom lewer. Die realiteit was Samuel Tshabalala en onopgesmukte Afrikaans. En weer eens slat ons bearings in 'n vreemde situasie rondom kleur. Tshabalala of Mtolo word dier of marsman, om die dood nie gewone mense wat iets besonders reg gekry het nie.

Verseker het die omroepers dit nie so bedoel nie. Maar dis juis hoekom dit nie dadelik opval nie, en ongemerk die status quo konsolideer. Die blatante rassisme van 'n Wit Wolf wek konsternasie en verkoop Sondagkoerante. Maar ons onvermoë om be-sliste gebare oor die kleurlyn te maak, duur ongemerk voort.

Die Republiek kan baie spoedig een van die wêreld se voorste sportlande word. Die gedagte klink dalk banaal. Maar onthou dis by uitstek 'n terrein waarop swart mense in Suider-Afrika en elders die selfvertroue en vaardighede kan kry om die Eerste Wêreld op eie werf aan te vat. 'n Prominente sportfiguur is vandag 'n rolmodel vir vele, en as sportskrywers en kommentators nie diepte en agtergrond kan gee nie, word die sportheld maklik vir veral jong mense eendimensioneel. Die spel se naam word wen ten alle koste, die wenner bloot die voortreflikste genetiese pakket.

Die kans is egter verbrou en kommentators moet daaraan dink om groot sportgebeure meer in die gees van deelnemers te benader. Hulle hoef nie sportsosioloë of -sielkundiges te wees nie. Maar moet ten minste die betekenis en dinamiek van 'n Comrades verstaan.

Vriendelik dog dringend wil ek waarsku dat ek nie wéér deur so 'n Comrades-kommentaar op Republiekdag wil sit nie. Nee, ons sal dit nie duld nie. Kom reg of bly weg!

Orakel werp lig op die verlede

WASHINGTON - 'n Antieke Chinese orakelbeen met die woorde "drie vlamme het die son geëet" daarop gegrafeer het moderne sterrekundiges 'n aanduiding van die spoed van die aarde se omwenteling 33 eeue gelede gegee.

Kevin Pang, 'n sterrekundige by Nasa se laboratorium in Pasadena, Kalifornië, sê volgens die inskrywing op die been - wat eintlik van skilpaddop gemaak is - kan afgelei word dat die duur van 'n dag vandag 0,0047 sekondes langer is as in 1 302 vC - die tydperk waaruit die been dateer.

Pang, wat by 'n vergadering van die Amerikaanse Sterrekundige Vereniging in Ann Arbor, Michigan, sy bevindings bekend gemaak het, sê die inskrywing verwys na 'n algehele sonsverduistering.

Op die ander kant van die been, afkomstig van Anyang, die hoofstad van die ou Shang-dinastie, staan daar geskryf: "Voorspeller Ko vra of dit die volgende dag sonnig sal wees of nie."

Die antwoord, op die anderkant van die been geskryf, lees so: "52e dag, mis tot die volgende sonsopkoms.

Drie vlamme het die son geëet en groot sterre was sôn."

Volgens Pang verwys die drie vlamme na kroonstrale van die son wat slegs sigbaar is gedurende 'n algehele sonsverduistering.

Hy en sy span het met rekenaars probeer uitwerk of daar enige sonsverduisterings tydens die Shang-dinastie in China plaasgevind het.

Dit het geblyk dat sonsverduisterings op twee verskillende datums - wat volgens die inskrywing beide op die 52e dag van die ou Chinese maand van 60 dae plaasgevind het - wel moontlik was.

Die span het probeer om elke datum met ou rekords van sonsverduisterings gedurende die tydperk te bevestig.

Die datum is as 5 Junie 1305 vC vasgestel.

Die finale stap was om 'n rekenaarmodel van die aarde se omwenteling te gebruik om vas te stel hoe vinnig die aarde moes omwentel om 'n sonsverduistering by Anyang op daardie datum moontlik te maak.

MY WÊRELD!

As die aarde se omwenteling vinniger of stadiger was, sou die verduistering oos of wes van Anyang plaasgevind het en sou die algehele verduistering nie daar sigbaar wees nie.

Volgens die navorsingspan se berekenings moes dié dag 0.0047 sekondes korter wees as daglengtes vandag.

Die been is deel van 'n versameling wat tydens uitgrawings by Anyang, sowat 500 kilometer suidwes van Beijing, gevind is en is nou in die besit van die Chinese Akademie vir Wetenskap in Taiwan.

Ongeveer 160 000 orakelbene is sedert die begin van die twintigste eeu in die gebied opgegrawe - AFP

Eerder dood as oujongnooi

NIEU-DELHI - Drie vroue in die suidelike staat van Kerala het selfmoord gepleeg, en volgens die polisie was dit 'n geheime sameswering.

Die vroue - twee 20 jaar oud en die ander 19 - het in 'n woud in die Trichur-distrik gif gedrink. Hul lyke is die volgende dag deur inwoners van die dorpie Wadakkancherry gevind. Tradisioneel moet vroue in die Kerala-staat self hul bruidskat insamel, wat beteken dat van hulle arm bly en oujongnooiskap in die gesig staar.

Marcos se vrou dalk gou op treffersparade

HONOLULU, Hawaii - Die voormalige presidentsvrou van die Filippyne, Imelda Marcos, het haar eerste langspeler uitgereik en werk nou aan 'n video.

Dié plaat is 'n versameling van liefdesliedjies aan haar man, oud-president Ferdinand Marcos, wat sedert Januarie in 'n kritieke toestand in die St Francis-kliniek is.

"Dit is nog alles baie nuut vir my, maar dit is wonderlik om erkenning te ontvang vir iets positief, iets moois, soos musiek," het sy met die bekendstelling van die langspeler gesê. Imelda Papin, 'n bekende Filippynse sangeres, sing ook op die plaat.

Die langspeler, Imelda Papin featuring songs with Mrs Imelda Romuladez Marcos, sal in die Filippyne, Oos-Asië, Europa en die VSA uitgereik word.

Marcos se winsaandeel sal aan die St Francis Foundation geskenk word. - AFP

Dié week in die nuus

Suider-Afrika

'N BRIEF van staatspresident PW Botha aan die voormalige minister belas met die SAUK, Alwyn Schlebusch, word gepubliseer waarin Botha sy ontevredenheid met die paneel van kenners tydens TV-verslaggewing van die 1978-verkiesing uitspreek. Dit word ook bevestig dat Botha dié aand self vir Sakkie Burger van die SAUK opgebel en gekla het. Dié gebeure het daartoe gelei dat Carel van der Merwe in Burger se plek as die SAUK se nuushoof aangestel is.

Die hoof van die SA Raad van Kerke, Frank Chikane, se onlangse siekte terwyl hy op besoek aan Amerika was, is te wyte aan vergiftiging. Die gif was in sy bagasie.

Die Britse ambassade verdedig sy beleid jeens Suid-Afrika ná 'n aanklag van Cosatu dat Brittanje kop in een mus is met die NP-regering. 'n Britse Sondagkoerant skryf dat Margaret Thatcher by die NP-regering gaan aandring dat Mandela onvoorwaardelik vrygelaat moet word.

Nelson Mandela sê aan nog 'n besoeker wat by hom toegelaat is, Amina Cachalia, hy dink nie hy gaan vanjaar vrygelaat word nie. Mandela se dogter, Zenani, ontvang namens hom die Ghadaffi-prys vir menseregte in Tripoli.

Die staatsadvokaat in die Barend Strydom-saak, Paul Fick, ontvang verdere dreigemente - dié keer dat die kop van 'n mens by hom afgelewer gaan word.

Drie voormalige lede van die Rhodesiese veiligheidsmagte word in Harare vir 40 jaar tronk toe gestuur weens hul hulp aan Suid-Afrikaanse aanvalle op ANC-geboue in Harare in Mei 1986.

Boland Bank sê in sy ekonomiese oorsig van Junie dat Suid-Afrikaners oormatig pessimisties is oor die ekonomie. Sankorp se Marinus Daling sê die werklike per capita bnp het sedert 1975 met 1,3 persent per jaar gedaal. Teen volgende jaar sal die lewenstandaard net 86 persent van dié van 10 jaar gelede wees.

'n Sleutelfiguur in die Natalse vredesinisiatief, die UDF se Archie Gumede, word ingeperk. Die inperkings op die UDF se Azhar Cachalia, ANC-veteraan Govan Mbeki en verskeie ander aktiviste is verskerp.

Die terugkeer van Namibiese bannelinge begin. Sowat 40 000 word in die volgende weke terugverwag.

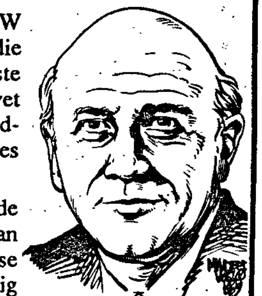

Die aangewese staatspresident, FW de Klerk, sê in 'n onderhoud met die Britse Financial Times sy eerste prioriteit gaan 'n nuwe grondwet wees "om 'n heeltemal nuwe Suid-Afrika daar te stel wat vry sal wees van onderdrukking."

Drie jong blankes - Damien de Lange, Ian Robertson en Susan Donelly - word in die Pretoriase streekshof weens terrorisme skuldig bevind.

Vier swartmense is gewond in 'n bomontploffing onder 'n polisiewa langs Duduza se sokkerstadion.

Twee leiers van die Zimbabwe Unity Movement verdwyn, en party-leier Edgar Tekere blameer die polisie. Zimbabwese weermagdokters word in hospitale ontplooi om dokters te vervang wat staak vir hoër salarisse.

Internasionaal

Meer as 500 aktiviste word in Beijing in hegtenis geneem tydens 'n wye veldtog teen die protes vir die demokratisering van China. Heelwat studenteleiers gaan ondergronds. Die Chinese polisie reik 'n lasbrief uit vir die inhegtenisname van die land se bekendste afvallige, Fang Lizhi en sy vrou wat in die Amerikaanse ambassade skuiling hou.

Samesprekings begin tussen Soedan se Moslem-regering en die Christene in die weerstandsbeweging van die suide.

Sowat 17 000 Meskethiaanse Turke word na veiligheid in die Russiese republiek geneem uit vrees vir die etniese geweld in Uzbekistan wat al tot die dood van meer as 100 mense gelei het.

Brittanje beloof beleggings van meer as R100 miljoen en 'n herskedulering van Pole se buitelandse skuld ná die aankoms van die Poolse leier, Wojciech Jaruzelski, in Brittanje.

Die Argentynse president, Raul Alfonsin, kondig aan dat hy einde vandeesmaand sal bedank en dat sy opvolger, Carlos Menem, vroeg in Augustus al ingesweer sal word.

President Mikhail Gorbatsjof van die Sowjet-Unie is op besoek aan Duitsland.

Hy is vol lof vir president George Bush se voorstelle om Amerikaanse en Sowjet-troepe in Europa te verminder. Gorbatsjof en Helmuth Kohl onderteken 'n verklaring wat hulle verbind aan pogings om die na-oorlogse verdeling van Europa te beëindig.

Vrye Weekblad word uitgegee deur Wending Publikasies Beperk van Breëstraat 153, Newtown, Johannesburg. Die telefoonnommer is 836 7236. Die posadres is Posbus 42637, Fordsburg 2033.
Die blad word gedruk deur Excelsior Drukkers (Edms) Bpk van Lautreweg 2, Stormill.

TENNIS:

Jong Turke kondig nuwe era aan

Jakkie Pentz

MENSE wat nog na Madonna luister en skaars die draadjies van hul tande af het, is nou die voorste rakketswaaiers in wêreldtennis.

Chang

Dié Jong Turke is besig om die tennisbane van die wêreld oor te neem. Michael Chang en Arantxa Sanchez is met hul oorwinnings in die Franse Ope aan die voorpunt van dié aanslag. 'n Nuwe era het begin.

Chang - 17 jaar en vier maande oud - het die jongste speler geword om die Franse Ope te wen deur die Sweedse Wimbledon-kampioen, Stefan Edberg, te klop.

Dit is ses maande jonger as Wilander wat ook as 17-jarige die Franse Ope in 1982 die eerste keer gewen het.

Sanchez het ook as 17-jarige die jongste vrou geword om die Franse Ope te wen. Sy is ses maande jonger as toe Steffi Graf die Ope in 1987 gewen het.

Dit het dié week duidelik geword dat tennis 'n sport vir jongmense geword het.

In die een halfeindstryd het die 15-jarige Joego-Slaaf, Monica Seles, byna vir die opskudding van die jaar gesorg toe sy in drie taai stelle teen die 19-jarige "veteraan" Steffi Graf verloor het.

Vroeër is die 19-jarige en tweede gekeurde Gabriela Sabatini deur die 17-jarige Mary-Joe Fernandez uitgeskakel, wat op haar beurt weer teen die 17-jarige Sanchez verloor het.

Hoe lyk dit in Suid-Afrika? Is ons jong spelers deel van die Jong Turke, of raak ons mense se tekkies pap as hulle teen die groot name moet speel?

Van die Suid-Afrikaners by die toernooi het die junior Amanda Coetzer die beste gevaar deur die vierde rondte te haal. En daar het dit ook opgehou.

Uit die ouderdomme van die internasionale tenniswonders is dit duidelik dat dit te laat is om ná matriek of voltooiing van militêre diensplig te begin konsentreer op beroepstennis.

Amerika

Doen Suid-Afrika genoeg om jong talent te bevorder en om hul voor te berei vir die strawwe mededinging waaraan hulle op die internasionale kringloop blootgestel word?

Johan Barnard, president van die Suid-Afrikaanse Tennisunie, sê jong spelers neem aan provinsiale oefengroepe deel waar hulle gekeur word. Daarvandaan word hulle dan jaarliks na die Orange Bowl in Amerika gestuur waar hulle teen hul onderskeie ouderdomsgroepe deelneem.

Satu eksperimenteer in die stadium ook met die o/12-ouderdomsgroep om talent op 'n nog jonger ouderdom te begin ontwikkel.

Vir jong manspelers is daar ook die probleem van die weermag wat reg aan die begin, of dikwels in die middel van hul tennisloopbane staan. Johan Kriek het sy loopbaan met welslae oorsee gaan voortsit nadat hy moes kies tussen sy loopbaan of diensplig.

Nie-rassig

Nie-rassige tennis sukkel nog meer. Daar is 'n gebrek aan fondse as gevolg van die Suid-Afrikaanse Tennisvereniging se politieke standpunt. Dit word as buitengewoon beskou as 'n junior soos Yusuf Mohammed oorsee gestuur word vir afrigting.

Tennis is een van die sportsoorte wat die minste deur die sportboikot teen Suid-Afrika getref word omdat spelers professioneel oorsee gaan deelneem en feitlik nie "gepla" word deur die boikot nie.

Dit lyk tog asof ons jong spelers òf nie die mas kan opkom, òf nie die hoë standaard as jong spelers kan handhaaf nie.

In die sewentigerjare reeds het Schalk van der Merwe, net soos Ivan Lendl, die junior Wimbledon-titel verower, maar mettertyd gevind dat die druk van internasionale tennis te groot was.

Talent blyk nie meer genoeg te wees nie. Suid-Afrika sal sy juniors ook geestelik moet bystaan om die druk van internasionale tennis te kan verwerk, voordat ons 'n Botha of Ntuli in dieselfde asem as Chang en Sanchez kan noem.

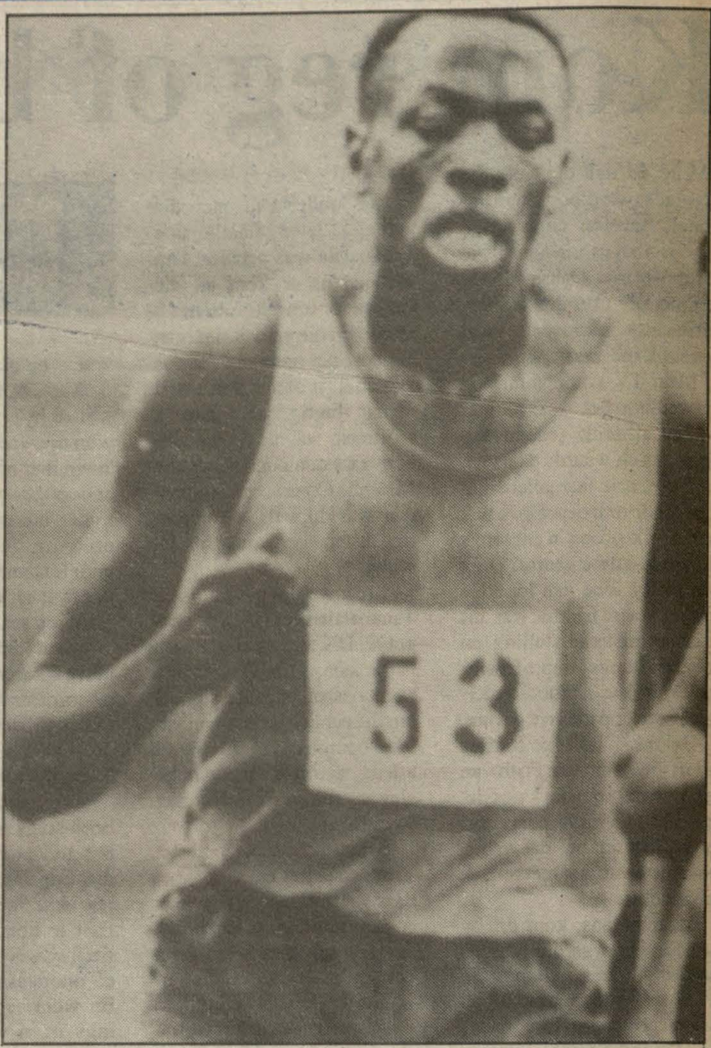

John Ngugi

LANDLOOP:

Ngugi het die wêreld aan sy voete

JOHN NGUGI van Kenia se voete het hom 'n plek besorg in die Guinness Book of Records. Nie omdat hulle groot of klein is nie, of omdat hy dertig tone het nie.

Dié voete het hom in vier wêreld landloopkampioenskappe eerste oor die wenstreep gedra en hom die eerste persoon gemaak om dit vier keer agtereenvolgens te wen.

Ander atlete, insluitend Jack Thomas Holden, die Algeryn Alain Mimoun O-Kacha, en Gaston Roelants het die item vier maal gewen, maar nie na mekaar soos dié Keniaan nie.

Die beroemde Carlos Lopes van Portugal het die wedren drie maal gewen. Sedert 1986 is John Ngugi egter onkeerbaar.

Sy mees onlangse oorwinning in Stavanger, Noorweë, is 'n voorbeeld daarvan.

Dit was die eerste keer dat die kampioenskap so ver noord gehou is - die Arktiese sirkel is 'n halfuur se vlug daarvandaan. Hoewel warm seestrome die stad se klimaat matigend beïnvloed, is gemeen dat die koel klimaat Ngugi sou verhoed om sy 1988 Auckland-oorwinning te herhaal.

Nie Ngugi of die organiseerders kon voorspel hoe erg die toestande sou wees nie. Op die dag van die wedloop het dit vir ses ure lank gereën en die baan is omskep in 'n nat, taai en gevaarlike roete. Dit vereis voortdurende aanpassings van pas, balans en ritme en stel enorme eise aan die atleet se stamina.

Dit was 'n geveg van die vasbyters en die groot vraag was: Sal Ngugi, wat altyd broos lyk, die staal hê om uit te hou tot die einde?

Die Keniaan het al dié vrae op sy eie uitsonderlike wyse beantwoord. Hy het aan die begin agter rondgehang om spykers in sy hakke te voorkom en om sy voetwerk uit te werk vir die verraderlike roete. Skielik het hy versnel na die voorste posisie en daar gebly tot die einde.

Ondanks Ngugi se buitengewone oorwinnings, bly hy ietwat van 'n geheimsinnige kêrel. Dié lang, effens slungelagtige Keniaan is saggeaard en kies sy woorde versigtig.

Hy is een van 'n arm kleinboergesin van 16 kinders. Sy atletiekloopbaan het op laerskool begin. As seun het hy talle wedlope gewen en bruikbare artikels soos wasbakke, skottels, en handdoeke gewen. Hy was so suksesvol en het op 'n keer gesê hy kan 'n klein winkeltjie begin met al sy pryse.

Hy is nou 22 jaar oud en het reeds 'n reeks internasionale titels agter sy naam. As alles goed gaan lê daar minstens nog agt jaar se hardloop voor.

Sal Ngugi hom bewys as die grootste hardloper van alle tye? Die tyd sal leer. - New African (Londen)

RUGBY:

Weeskinders kry wéér die agterspeen

Chris van Vuuren

DIE weeskinders van Suid-Afrikaanse rugby, die Curriebeker B-afdeling en Santambank Trofee-unies (die ou Sport Pienaar), gaan vanjaar weer eens aan die agterspeen suig wanneer die sewe wyses bymekaarkom om 'n Springbokspan te kies.

Toegegee, daar gaan wel 'n B-afdelingspan gekies word wat in die hoofvoorwedstryd met die Noord-Suid-stryd op 1 Julie op Ellispark, teen die Santambank Trofee-unies te staan kom. Dit is bloot om hulle te paai.

Wie dink die keurders bluf hulle nou eintlik?

Met die uitsondering van die B-afdeling-dag in Kimberley - waar dit in elk geval só gereën het dat niemand iets kon wys word nie - was nog net Abé Malan by een van hul wedstryde gesien.

Dougie Dyers sien darem ook dié spanne wat teen sy Westelike Provinsie Liga speel.

'n Mens aanvaar dat dit 'n onbegonne taak vir die sewe keurders is om by al die wedstryde uit te kom, maar dit is seker nie nodig om net by die A-afdelingwedstryde saam te koek nie!

Soos sake nou staan, is die spel besig om onheilspellend op die platteland te kwyn. Regstreekse beeldsending van A-afdelingwedstryde hou die gemaksugtige rugbypubliek - wat ook veels te lekkerbekkig geword het - voor die kassie.

Dit is dan ook hul verdiende loon as hulle deur wedstryde moet worstel wat so opwindend soos 'n Sondagmiddaguitstappie in Bloemfontein is.

Aanvaar dit nou maar - wedstryde in die B-afdeling ís opwindend.

Kyk net na die nuwe held van Loftus-Versfeld - Deon Oosthuysen. Dié sensasie is grootgemaak in die B-afdeling toe hy vir Wes-Transvaal gespeel het.

Almal, die media inkluis, staar hulle blind teen die sogenaamde groot kanonne. In die proses word die kleiner bonde afgeskeep en dít is waar die rowwe diamante geslyp word, voordat hulle weggelok word.

Suidwes en Noord-Vrystaat is uitstekende voorbeelde. Verlede seisoen het die Biltongboere die A-afdeling vanuit die B-afdeling betree en derde geëindig.

Vanjaar het Noord-Vrystaat uit dieselfde oord tussen die grotes beland en hulle afgeslag. Vra maar vir WP én OP.

Dit lyk of die nasionale keurders al lankal hul padkaarte na plekke soos Potchefstroom, Springs, Kimberley, Sasolburg en Witbank verloor het. Ek kies 'n span wat hulself deeglik in enige geselskap sal laat geld.

Neem kennis wyses: Wessel van der Merwe (WTvl); Michael van Tonder (SOTvl), Nico Botha (GW), Ertjies Durheim (OTvl), Jan du Toit (WTvl); Chris Maree (WTvl), Eugene Hare (WTvl) (k); Dolf Jonker (WTvl), Tjaart van der Walt (OTvl), Flip van der Merwe (WTvl); Leon Stapelberg (SOTvl), Dennis van Zyl (GW), James van Rensburg (Vaal), Braam Botes (Vaal), en Don Berry (WTvl).

VRYDAG

Bylaag tot Vrye Weekblad, 15 Junie 1989

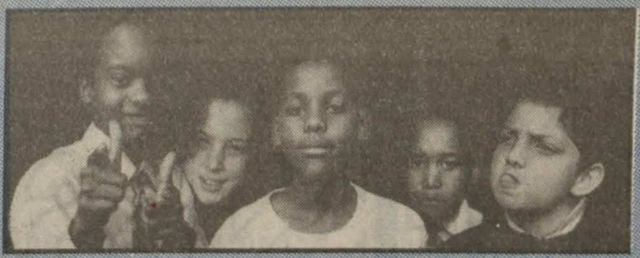

Die jong sterre van die People's Theatre se opvoering van Charlie and the Chocolate Factory wat op 29 Junie in die Intimate Theatre, Braamfontein begin: Leon Torres, Bonnie Hill, Mokhele Mohapi, Flora Mtolo en Regan Ryan. The Chocolate Factory is 'n werk van Roald Dahl

Moedig AA Vita en M-Net sensuur aan?

WAYNE BARKER, een van die opwindendste jong kunstenaars in Suid-Afrika, stal tot 8 Junie uit in die Markgalery.

Baker, wat in 1963 in Pretoria gebore is en aan die Universiteit van Kaapstad in die skone kunste gestudeer het, het al aan verskeie groepsuitstallings deelgeneem: by die Markgalery, die Art House, die Kunsstigting, Gallant House en verskeie privaatgalerye. Hy woon en werk in die midel van Johannesburg en is bekend vir vernuwende hantering van onkonvensionele materiale.

Barker sê van sy eie werk:

"Ek werk met beelde wat kom uit die alledaagse Suid-Afrikaanse lewe. Omdat ek in die middel van Johannesburg leef en werk, is ek omring deur straat- en mediaverwysings wat ek in my werk inkorporeer. Daar is beide 'n oppervlakkige en 'n subliminale interaksie tussen teksture, produkname, stereotipes en argetipes. Hopelik sal dit vir die kyker voel of hy of sy in 'n spieel kyk."

SOOS die benoemings vir die omstrede rolprentpryse wat deur AA Life en M-Net (ook bekend as die Vita-pryse) geborg word, word al meer vrae oor die geloofwaardigheid van die toekennings gevra.

Die eerste benoemings is reeds bekend, waarvan een van die prente verbied is. Twee van die regisseur Darrell Roodt se prente, Jobman en The Stick, het die eindronde gehaal, maar The Stick is deur die Publikasieraad se Appèlraad verbied.

Die organiseerders moes spesiale verlof kry om The Stick, 'n oorlogsprent wat, hoewel name en plekke nie genoem word nie, iewers op die "grens" afspeel, aan die beoordelaars te vertoon. Maar sou die prent wen, sal probleme ontstaan omdat die prys vir die beste rolprent (wat R200 000 beloop) 'n vertoning op M-Net insluit en sonder 'n sertifikaat van die raad kan 'n prent nie vertoon word nie.

Anant Singh, die vervaardiger van The Stick, weier lank reeds om die sewentig snitte te maak waarvoor die Appèlraad gevra het.

Die raad was selfs nie bereid om toestemming te gee om die prent op rolprentfeeste te vertoon nie.

Singh sê die snitte sal die prent se anti-oorlogboodskap meer as bloot afwater... dit sal dit soos 'n gewelddadige aksieprent laat lyk.

Singh sê hy redigeer aan nog 'n weergawe van The Stick vir Kanadese en Amerikaanse televisie. Indien die prent wen, is dit die weergawe wat Singh aan M-Net sal voorlê.

Dus sal die prent wat mense op televisie sien, nie die prent wees wat die beoordelaars aangeprys het nie.

M-Net se betrokkenheid by die pryse besorg van die beoordelaars hoofbrekens.

ANDREA VINASSA

Hulle meen deur deel te hê aan 'n prysstelsel wat sensuur as 't ware aanmoedig, hulle geloofwaardigheid op die spel geplaas word. Toevallig is van die beste prente dié soort waaraan die publikasieraad 'n afkeur het.

Die vervaardigers en regisseurs van verbode prente soos Shot Down en The Shadowed Mind het nie eens moeite gedoen om hulle prente in te skryf nie.

'n Interessante geval is Mapantsula, wat verbied is, maar op video uitgereik mag word.

Die vervaardiger, Pierre Montocchio, het besluit om die prent te sensureer sodat dit in aanmerking vir die prys kan kom en ook versprei kan word.

Die regisseur, Oliver Schmitz, die hoofspeler, Thomas Mogotlane, en die Australiese vervaardiger, David Hannay, het hulle van Montocchio se optrede gedistansieer.

Montocchio sê hy het lank en hard gedink voor hy besluit het om die sewe minute te sny omdat hy meen "dit is belangrik dat Suid-Afrikaners die prent te sien kry".

Schmitz meen egter dat die snitte die betekenis van die prent fundamenteel sal aantas en die anti-apartheidboodskap vernietig.

Die saak kan nie opgelos word nie want Schmitz, Montocchio en Hannay is op die oomblik in die buiteland.

Daar is egter geen beswaar teen Darrell Roodt se prent Jobman nie. Dit is gegrond op 'n kortverhaal van Achmat Dangor en handel oor 'n doofstom man wat deur die bruin en die wit gemeenskap verwerp word.

Kevin Smith speel die hoofrol en die draaiboek is deur Greg Latter en Roodt geskryf.

Mahlathini en Art of Noise - 2

Die mistieke snykant van kuns - 3

Townshipteater: minder preek, meer plesier - 3

Die Lappe se eerste rolprent is 'n legende - 5

Die twee gesigte van David Bowie - Haakvas - 2

Alf Kumalo se uitstalling Women: photographs from a press photographer's files, is 'n huldeblyk aan Suid-Afrikaanse vrouens. Die foto's wissel van die plattelandse vrou op die landerye, tot die toegewyde politieke aktivis in die stad.

Kumalo - wat nou vir The Star werk - het 36 jaar gelede begin werk as deeltydse verteenwoordiger vir die koerant The Bantu World.

Hy het daarna gewerk saam met topskrywers van die Drum-era soos Henry Nxumalo, Can Themba, Bloke Modisane, Es'kia Mphahlele, Stan Motjuwadi en die fotograwe Bob Gosani, Jurgen Schadeberg, Peter Magubane, Walter Pitso, en Ernest "Cole" Kole. Hy werk tans aan sy eerste fotografie-boek.

Die uitstalling duur tot 8 Julie by die Markgalery.

HAAKKAS

Verkleurmannetjie terug met 'n brul

Plate word beoordeel op 'n skaal van 0 tot 10

TIN MACHINE - TIN MACHINE (9)

Die verkleurmannetjie is terug. En dié keer is hy die kleur van betonharde rockmusiek.

Die kaleidoskoopmens David Bowie is die leier van 'n vierstuk rockgroep genaamd Tin Machine en dié gelyknamige

rock.

Byna elke langspeler daarna het hy 'n ander rol gespeel. Van somber Orwelliaanse profeet op Diamond Dogs, die "is dit 'n wit ou wat daar sing?" Young Americans, die rietskraal benewelde Thin White Duke, die gesiglose Berlyniet met die opgeslaande kraag, skrikwekkende monster, die skoon gesonde danser met die versoek wat niemand kon weier nie: Laat ons dans!, tot en met voorverlede jaar se belofte wat hy nie nagekom het nie: Never Let Me Down.

En hier is Bowie nou terug. Onvoorspelbaar soos altyd.

Bebaarde, bedonderde rock met besorgdheid.

Bowie gebruik die broers Tony en Hunt Sales as die ritme-seksie. Hulle het saam met hom Iggy Pop op dié se 1977-langspeler, Lust For Life, wéer op sy voete teruggehelp.

Reeves Gabrels, kitaartowenaar, voltooi die viermanskap.

In 'n onderhoud met Q-magazine het hy nie verniet hul musiek "pinstripes and Purple Haze" genoem nie. Die Jimi Hendrix-gees wandel hardnekkig in sy verstommende solo's rond.

David Bowie se beeld, voor.... en na

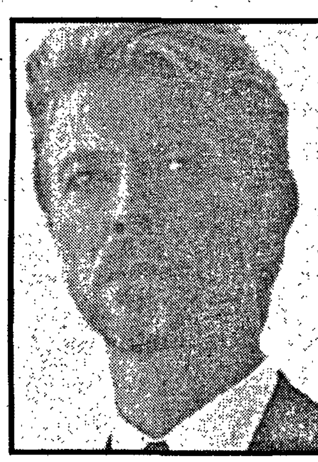

langspeler is hul vuurwarm debuut.

Die wêreld is die eerste keer aan die genie, Bowie blootgestel in 1967 met sy langspeler vernoem na een van die afgelope twee dekades se invloedrykste kunstenaar - David Bowie.

Dié plaat is weer in 1973 vrygestel as Images 1966/67.

Dit was egter eers in 1969 wat hy as Major Tom - wie nie kontak kon maak met Ground Control nie - met Space Oddity kommersiële sukses behaal het.

Die Orwelliaanse wêreldvisie van The Man Who Sold The World en die swaar kitaarwerk van Mick Ronson was vir 'n rukkie kenmerkend van Bowie se musiek. Dinge was soort van ligter en "okay" met Hunky Dory en toe tref een van die klassieke rockplate van alle tye die musiekpubliek se ore: The Rise and Fall of Ziggy Stardust and the Spiders from Mars.

Teatraal, glansend, androgeen, futuristies en rewolusionêr binne in die sewentigs - het dit nie net van die oranjekop Bowie 'n superster gemaak nie, maar ook dié toonaanduier van

Dit bots kop-aan-kop met donderslag dromme en maagskop baskitaar. Bowie se vokale is opreg, sonder nonsens en uit die hart uit.

Hy sing hartstogtelik teen dwelms, stedelike verbrokkeling, verdinging, oor romantiese liefde en begeerte.

Tin Machine doen ook 'n puik weergawe van John Lennon se Working Class Hero.

Bowie sê dat Tin Machine nie net 'n "one-off" is nie. Ons sou so hoop ja! 'n Woordvoerder van die platemaatskappy EMI sê die SAUK het reeds agt van die tien snitte op die plaat verbied.

Glips van laasweek: Dit was toe nie Lloyd Cole op die foto nie.

Jameson's
95A COMMISSIONER ST. JHB

Ons is op 16 Junie oop, maar daar sal geen musiek wees nie

Tel: 836-6002/838-1769

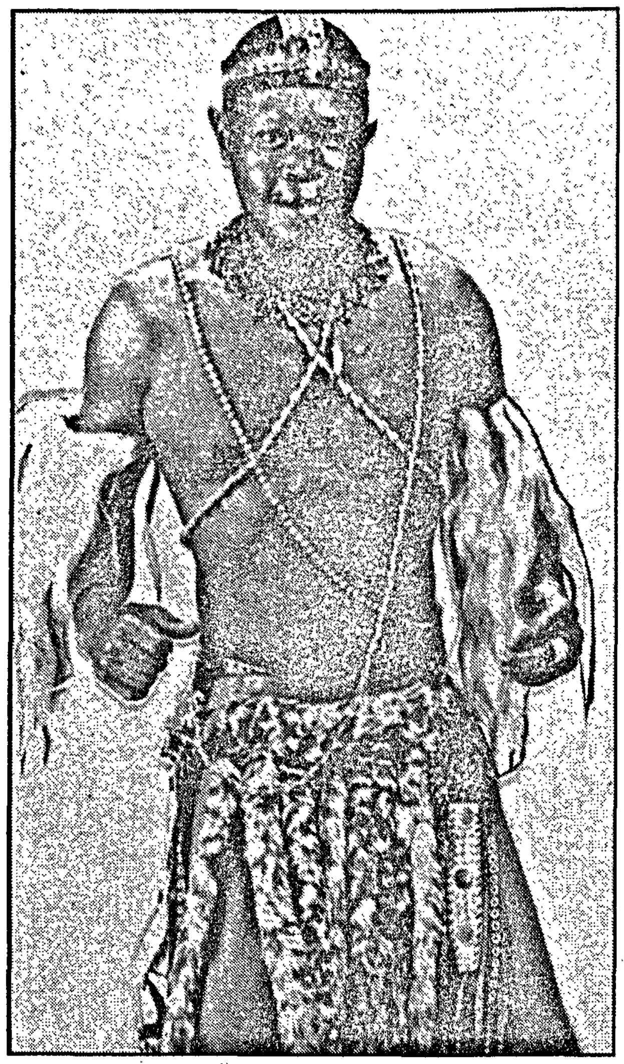

Die oorspronklike "groaner", Meneer Mbaqanga, Die Leeu van Soweto: Simon Nakabinde Mahlathini en sy Mahotella Queens het nou saam met die Britse Techno-pop groep Art of Noise gewerk om 'n paar snitte (drie om presies te wees) van die Engelse groep se nuwe langspeler met hulle unieke agtergrond zomqashiyo te betower.

Mahlathini en die Queens se optrede verlede jaar by die Mandela-herdenkingskonsert by Wembley het nou al wat pop-sukses is op hulle spoor. Kool and the Gang en Stevie Wonder is die jongste mense wat hulle genader het om hulle in die ateljee te help.

Die groep maak hulle op die oomblik gereed om hul debuuttoer deur Kanada en Amerika aan te pak. En hulle nuwe langspeler, Rhythm And Art, sal volgende maand hier op die rakke verskyn.

Hulle het verlede week vertrek vir 'n kort toer deur Frankryk (waar hulle 'n reuse sukses is), Duitsland, Italië, en Engeland waar hulle hierdie naweek by die bekende jaarlikse Glastonbury Festival sal optree, voordat hulle oor die Atlantiese oseaan vlieg om Amerika aan te pak.

Berkoff skok en vermaak

From my Point of View

Deur Steven Berkoff. In die Nico-Arena tot 24 Junie.

CATHERINE DU PLESSIS

STEVEN BERKOFF, omstrede Britse dramaturg, is bekend vir werke soos Greek en Kvetch, waarin hy die gehoor skok en vermaak terwyl hy met 'n vlymskerp mes emosies oopvlek. From my Point of View, wat nou vir die eerste keer in Suid-Afrika opgevoer word, is so reg in die Berkoff-tradisie.

Eensaamheid en die soeke na liefde - oeroue simptome van die menslike toestand - word deur hom ondersoek in sy geliefkoosde milieu, die Britse werkersklas. In tipiese Berkoff-styl wissel die poëtiese en die kru mekaar gedurig - soms skokkend - af.

Onder Johan Esterhuizen se regie word drama, beweging en musiek tot 'n indrukwekkende geheel saamgevoeg, wat lei tot baie bevredigende teater. Dit alles met twee akteurs en 'n bedraam.

Bo Petersen lewer 'n tour de force as die werkersklasmeisie wat met terloopse seks vanuit haar eensame bedsitter probeer ontsnap. Haar patetiese verhaal word ontvou deur middel van monoloog, vertelling en beweging. Jeanette Ginslov se ekspressiewe choreografie is 'n integrale deel van die stuk en Bo Petersen laat meer as reg daaraan geskied.

Mark Hoeben se ondersteunende karakter druk homself meer in beweging en mimiek as in woorde uit en ook hy is tuis in sy rol.

Spel, choreografie, musiek, dekor en beligting werk alles saam om hierdie relatiewe kort stuk kragtig te maak.

Nie vir diegene wat "verfynde" teater verkies nie.

Saamwerk met filmsubsidies?

'n DEBAT oor die regering se nuwe subsidieskema vir speelprente word Saterdag 17 Junie in Johannesburg gehou.

Die Film and Allied Workers Organization (Fawo) bied 'n debat/bespreking aan oor samewerking in die konteks van die staat se nuwe subsidieskema.

Die debat begin om 2 uur Saterdagmiddag op die 11e verdieping van University Corner, op die hoek van Jan Smuts en Jorissenstrate.

Die sprekers wat genooi is, is Willie Currie van Jodac se Cultural Forum, Bill Faure van M-Net, wat die regie van Shaka Zulu gedoen het, Jeremy Nathan wat die regisseur was van die verbode plaaslike speelprent Shot Down en Cecil Sols van Dynamic Images. William Kentridge, kunstenaar en filmmaker, sal die voorsitter wees.

Die publiek word uitgenooi om aan die debat deel te neem. By 'n vorige debat, wat gegaan het oor dokumentêre filmwerk, was die gevolgtrekking dat dokumentêre filmmakers huiself behoort te verantwoord aan die gemeenskap saam met wie hulle werk.

Dis hout se maand by die Kunsgalery

DIE Vita Art Now-uitstalling eindig hierdie naweek by die Johannesburgse Kunsgalery.

Die uitstalling bestaan uit meer as 100 kunswerke deur 49 van ons beste en mees belowende kunstenaars.

Dit sluit die wenwerke deur Tommy Motswai, Philippa Hobbs, Joachim Schönfeld en David Brown in.

Aanhangers van die klassieke kan ook die Architechture in Print wat verlede week geopen het by die gallery sien.

Die uitstalling ondersoek die gebruik van argitektoniese beelde in drukwerk en sluit 6 groot werke van Giovanni Battista Piranesi (1720-1778) uit sy bekende reeks Vendutti di Roma (Views of Rome) in.

Die beeldhouer Joachim Schönfeldt se wenstuk, The Good Cowherd

En op 28 Junie begin 'n reeks uitstallings wat die geskiedenis van houtbeeldwerk in Suid-Afrika, met al die kruis-kulturele invloede wat tot vandag se unieke Suid-Afrikaanse estetika gelei het, naspoor en visueel verduidelik.

Joanna Weinberg, Steve Walsh, en Barbara Tillinger tree tot die einde van die maand by die restaurant After Dark in Pretoria op in die "cover"-kabaret, Legends. Hulle word deur drie musikante, Didi Kriel (klavier) wat ook die musikale regie behartig, Reuben Samuels (dromme) en Kai (bas),begelei. Hoewel die repertoire slegs bestaan uit goed-bekende "covers" deur almal van Marley en Jim Morrison tot by die Supremes en Shirley Temple, het die span die vertoning met tussenwerpsels, kostuums en eiesoortige lirieke en musikale verwerkings gekrule, om dit meer die moeite werd te maak. Bespreek vooraf. Toegang R10.

Die mistieke snykant

Christopher Johnson

MICHAEL VAN ENTER, wat by die Crake Galery in Norwood uitstal, lê hom as skilder en beeldhouer veral toe op die menslike figuur.
Van Enter het meer as vier jaar gelede van skilder na beeldhou oorgeslaan en die klein bronsfigure wat hier uitgestal word, wys met hoeveel gemak hy by die nuwe dissipline aangepas het - liries en vol uitdrukking.

Hy skryf hul lewendigheid toe aan die gebruik van lewende modelle, eerder as fotografiese hulpmiddels.

Daar is 'n sterk sensuele verwysing en 'n mistieke snykant wat netjies saamgaan met Van Enter se diep respek vir die akkurate waarneming van die figuur en sy begrip vir anatomie.

Die pastel- en houtskoolstudies is goeie illustrasies van die beeldhouwerke. Vir 'n eerste enkeluitstalling is daar 'n deurlopendheid en stewigheid wat reeds aansienlike belangstelling uitgelok het. As gevolg van die belangstelling word die uitstalling met 'n week verleng.

By die Everard Read-galery stal Michael Pettit drie jaar se werk uit onder die titel Light and Dark. Die titel verwys na die lig en donker in ons persoonlikhede en Pettit probeer met 'n aantal style en temas deur sy respek vir die onderbewuste te dring.

Vaardige vakman

Hy is 'n baie vaardige vakman, wat altyd van die lewe werk, maar hy reguleer sy interpretasie deur die driedimensionele teen die tweedimensionele af te speel en skoon komposisie te gebruik, wat altyd swanger is met visuele metafore.

Elke werk is sorgvuldig gekomponeer en uitgevoer en sy gebruik van lig wissel van dramaties soos in The Dark Table, tot misterieus soos in The White Collar, 'n baie knap portret van 'n adolessente meisie.

Die werke wat baie sterk uitstaan teen die res van die uitstalling is die verwronge, Bacon-agtige portrette wat die donkerte in die persoonlikheid probeer uitdrukking gee. Ten spyte van tegniese vernuf en 'n sorgsame kleur-aanwending, is hulle te ingehoue en beperk deur sy aandag aan die afgerondheid eerder as die uitdrukking van sy bedoeling.

Breër gesproke is die enigste ernstige kritiek wat teen hierdie uitstalling uitgespreek kan word, dat ten spyte van die balans in style, temas en visuele spanninge deur metafoor, 'n mens lus is dat die kunstenaar balans moet verloor en sy hande net effens vuil moet kry.

Die skilder Claudia Cooper stal by die Karen McKennon-galery in Bryanston uit. Haar snydende blik op die landskap beantwoord aan die eise wat in die jare tagtig op die landskapskilder gemaak word. Haar talent vir interpretasie sorg dat sy nie verlei word deur maklike reportage nie, maar, in pleks daarvan, 'n hoogs persoonlike visie skep.

Dit word gekenmerk deur vrolike, helder, liniêre landskappe wat tot verskillende grade geabstraheer is. Hulle wissel tussen die uitdrukking van wat visueel werklik is, en 'n innerlike werklikheid wat benadruk word deur 'n sin vir kleur wat die buitewêreld baie intens waarneem.

Mixed media

Die wisseling in gemoedstoestand loop deur haar werk. Dis in mixed media landscapes I, II, III wat haar preokkupasie met die landskap sy beste uitdrukking vind. Maar haar kleiner doeke het ook 'n strekking en lewendigheid wat weerspieël word in haar groter werk op papier, soos Palm Tree en Spring Landscape.

Sheila Nowers en Linder Jooste, *albei van Kaapstad, stal* saam met Claudia Cooper uit.

Mutloatse wil te veel sê en sê dan te min

Lakhutshon' Langa

met Owen Sejake, Sol Rachilo, Patrick Shai en ander

Regie deur James Mthoba

Geskryf deur Mothobi Mutloatse

By die Markteater

CHRIS DU PLESSIS

MOTHOBI MUTLOATSE het agt jaar gevat om hierdie stuk op die planke te bring en dit voel met tye asof dit agt jaar neem om tot 'n einde te kom. Dis asof die skrywer te veel goed op te veel maniere probeer sê het en almal in die proses onderspeel.

Vir 'n stuk wat beloof om die musiek en sy helde van ons land te verheerlik, was daar heeltemal te min nostalgiese note en heeltemal te veel retoriek. Die amper-grootorkes agter die skerms moes maar tevrede wees om vir die meeste van die tyd die lang sketse met net die openingsnote van die deuntjies in te vul.

Nietemin is dit 'n stap in die regte rigting. Die dogma van die self-behepte "protesteater"-era is oënskynlik aan die kwyn, hoewel 'n paar van die meer plesierige tegniese elemente, soos die masjinerie-mimiek, nog daarvan geleen word.

Die tydloosheid, die humor en die hantering van die tema herinner meer aan Gibson Kente se township-teater.

Die stel-konsep (twee tronkselle - een vir die mans en een vir die vroue) werk. Maar byna sonder afwisseling word die een na die ander belig om die verskillende groepe (mans/vroue) se heimwee en ideologieë uit te wys.

Dit is miskien 'n welkome wending uit die uitputtende politieke "ham-acting" wat die teater so lank gedomineer het - hier word ons aan twee sienswyses blootgestel. Maar waarom is die potensiële drama tussen die twee groepe nie ondersoek nie?

Nog 'n interessante tema wat baie potensiaal het en nog veel meer aandag kan geniet, is dié van die genarasie-gaping onder township-bewoners. Tydens die interaksie tussen jonk en oud, veral onder die mans, word humor en ernstige "issues" goed gebalanseer.

Maar die feit is dat Mutloatse te veel gehad het om te sê. Daar word te veel gepraat en te min gesê. Of gedans en gesing. Met die regte redigering en knapper regie kan dit in 'n goeie progressiewe stuk omskep word. Nou is dit eerder 'n pragmatiese of "oorgangsstuk" na 'n nuwe tipe "swart" teater.

Arthur Molepo en Owen Sejake in 'n toneel uit

Die potensiaal (akteurs, musikante ensovoorts) is daar, maar dit word nie ten volle ontgin nie.

Die karakters bly karikature van Mutloatse se verbeelding.

Die energie kom eers aan die einde as die musikante in die tronk bymekaar kom en mens 'n blik van Sophiatown in die vyftigerjare met sy Monkey Jive, gemeenskapsgevoel en swing kan sien.

Truk stil op 16 Junie

DIE bestuur van Truk-Toneel het aangekondig dat, soos dit die gebruik oor die afgelope paar jaar was, asook uit respek vir die gevoelens en beginsels vir lede van die nie-rassige toneelgeselskap, daar geen opvoerings môre - 16 Junie - sal wees nie.

Die produksies wat geraak word is Hard Times, The Little Foxes, Die Storm, Christine, en Two Singers Khuluma. 'n Ekstra opvoering van Hard Times is vir Donderdag 15 Junie om 2 nm geskeduleer. Diegene wat reeds vir hierdie Truk-opvoerings op 16 Junie bespreek het, kan hul kaartjies by Computicket omruil of terugbetaling eis.

Amampondo se tweede nou hier

AMAMPONDO, die Kaapstadse marimba-groep wat 'n paar jaar gelede as straatmusikante van die klippe van Groentemarkplein na Internasionale roem geswiep is, se tweede langspeler is verlede week vrygestel.

Feel the Pulse of Africa sluit die treffer Sibyele 915 (die nou bekende adres in Langa waar hulle as groep begin oefen het) en talle "nuwe tradisionele deuntjies met invloede oor die hele Afrika" in.

Die groep wat nuwe lewe gegee het aan tradisionele Afrika-instrumente soos die Zimbabwiese marimba, mbira (handklavier), die Ugandese akadinda ('n tipe xilofoon), Koras van Bo-Volta, die koedoe-horing, en ratels, was sedert April verlede jaar heel besig.

Nadat hulle by die Edinburg toneelfees opgetree het, is hulle uitgenooi om by die Mandela-herdenkingskonsert by Wembley te speel.

Hulle het ook deur Frankryk, Denemarke, Swede en Engeland getoer waartydens hulle onder meer kennis gemaak het met Miraim Makeba en Hugh Masekela.

"Hulle is vol heimwee," het die leier Dizu Plaatjies van die ontmoeting met ons bekendste musiek-bannelinge gesê. Die Cockroach-Click Song Qongqothwane, seker Makeba se bekendste lied, is deur die groep verwerk en vir die nuwe langspeler opgeneem.

TRUK TONEEL

CHRISTINE

met Cobus Rossouw en Sandra Prinsloo

Momentum, Staatsteater Pta 26 Mei - 17 Junie

THE LITTLE FOXES

deur Lillian Hellman regie: Terrence Shank

met Dorothy-Ann Gould, Jacqui Singer & Sean Taylor

Alexander-Teater, Braamfontein 23 Mei - 17 Junie

DIE STORM

(The Tempest) deur William Shakespeare regie: Dieter Reible

met Louis van Niekerk, Peter Se-Puma

Drama, Staatsteater Pta 24 Mei - 17 Junie

Bespreek by Computicket

Ou kreef en gaar kersies

AS jy nie van my vorige storie oor die tannie se 'goeie' kombuis gehou het nie, sal ek hierdie een beter probeer vertel.

Eendag, redelik onlangs, was daar 'n 'goeie' kombuis in 'n dorp nie ver van Kaapstad nie.

Die kombuis het baie jare lank 'n goeie naam onder die voorste burgers van die dorp geniet, en die voorste burgers was baie voor - professore, akademici, hoëkoppe in die drankbedryf, boere, en baie van hulle was snobiste.

Dit was 'n mooi restaurant, in 'n pragtige ou gebou, en die kombuis was goed ingerig. Die restaurateur/sjef was 'n man van oorsee, wat met 'n dik vreemde aksent gepraat het sodat dit omtrent onmoontlik was om hom te verstaan.

Hy het baie van jenewer gehou en die wêreld was maar altyd dof vir hom.

Die restaurateur was selde in sy kombuis, miskien 'n uur oor middagete, en 'n uur en 'n half in die aand. Hy het altyd saam met sy kliënte gesit en drankies maak.

Die kombuis was skoon, die kakkerlakke is gereeld deur 'n buite-firma uitgeroei, en elke aand is die kombuis deeglik skoongemaak.

Die inloop-yskas was egter 'n ander storie. Nie dat dit vuil was nie. Die vleis en vis het egter weke daarin gelê. Soms moes een of ander nare kleur met water afgewas word. En tog is dit elke keer vir die gaste voorgesit.

Dikwels is genoeg van 'n voorgereg gemaak om 'n maand lank te hou. Ek onthou die haring met roomsous en agurkies - na 'n maand lyk dit nie goed nie.

Ek het 'n rukkie vir hom gewerk nadat ek van oorsee teruggekom het. Hy het my eendag gevra om 'n beesstert te kook. Beesstert is heerlik.

Ek het 'n goeie resep gebruik, en toe dit klaar is, sê die oubaas ek moet 'n blik ondergraad tamatieboontjies bygool.

Dit het my hart gebreek.

Die beesstert het 'n maand in die yskas gestaan, en is nooit op die spyskaart gesit nie.

Wie dit uiteindelik geëet het, weet ek nie.

Die oubaas het altyd wonderlike vrugte gekoop, maar dit dan laat verrot voordat hy dit op die spyskaart sit.

Ek onthou die bokse aarbeie wat gewag en gewag het om geëet te word en later weggeggooi moes word.

Ek onthou die heerlike vars, pers kersies. Die oubaas het vir my gesê ek moet dit in suikerwater opkook. Dit het ook my hart gebreek.

En die groot vet springlewendige krewe wat hy in die yskas vergeet het totdat hulle dood is.

Die krewe is wel gaargemaak en voorgesit, maar ek wil Vrye Weekblad se lesers nie naar maak nie.

Hy het soms ook dooie krewe by een of ander skelm gekoop, wat gesê het hy het die kreef die oggend in vars water verdrink.

Die krewe was reeds lank dood, maar het wel as 'n kreefcocktail op tafel verskyn.

Die oubaas se vrieskaste was altyd heeltemal vol, en van die vleis en vis moes jare daar gelê het. Hy het waarskynlik honger grootgeword, want hy het altyd opgegaar, en meer gekoop as wat nodig was.

Daardie oubaas (soos die tannie oor wie ek geskryf het), het 'n verskriklike humeur gehad. Hy het dikwels aan sy kombuiswerkers geslaan. Ek weet nie waarom hy nooit by die polisie verkla is nie, hoewel 'n paar werkers by die Departement Mannekrag gaan kla het toe hy weier om hulle te betaal nadat hulle afgedank is.

Sy kombuiswerkers het die voorbeeld van die baas gevolg en die heeltyd op mekaar gevloek en geskel.

Die kombuis was chaos. Daar was geen werkverdeling nie.

Op spitstye het almal soos mal hoenders rondgehardloop in 'n poging om op sy bevele te reageer.

As iets uit die yskas gehaal moet word, hardloop drie yskas toe. As hy sê: Maak chips, hardloop drie na die diepbraaier toe.

Ek onthou dat daar een aand sewe kelnerinne was, en net 15 mense het opgedaag.

Die oubaas het nogal 'n flaire vir groot dinees gehad en sy kosrangskikking was aantreklik.

Soms het snaakse dinge gebeur. Een keer is klein versnaperings vir 'n funksie gemaak.

Een of ander rooi spesery is op die versnaperings gegooi om dit te laat mooi lyk. Toe ek vra wat dit is, sê een van die werkers dis rooipeper.

Die paprika is op, en die oubaas het gesê gebruik rooipeper.Hierdie versnaperings het ongeëet teruggekom kombuis toe.

Gelukkig lyk al ons goeie kombuise nie so nie.

KOOS COETZEE

ETE EN DRINKE

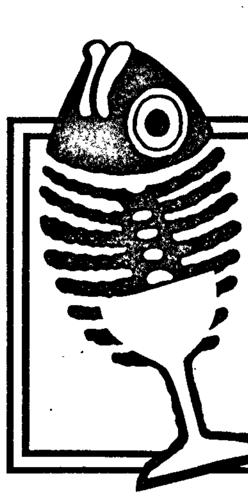

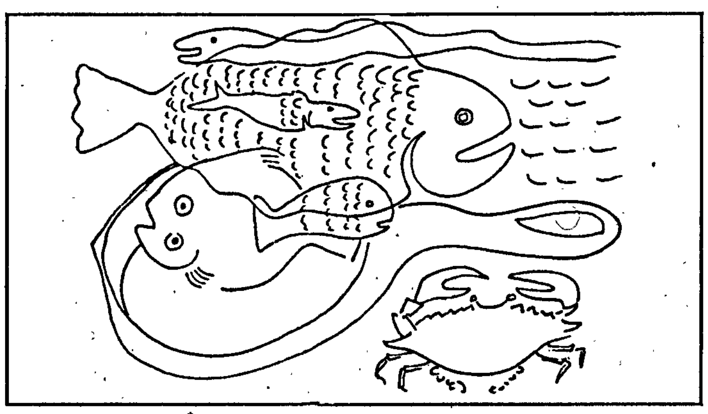

Bertrams verras met wyne van hoë gehalte

BJ Lankwarden

BERTRAMS is steeds 'n bekende naam by die algemene publiek, wat gelukkig is, omdat dié naam sonder twyfel die volgende paar maande tot lang gesprekke aanleiding sal gee.

Die afgelope jare het Bertrams op die punt gestaan om hul geloofwaardigheid te verloor, toe die vaal etikette op die bottels vervang is met nuwes, maar die wyne net so vaal gebly het.

Bertrams was 'n naam wat bestem was om in die vergetelheid te verdwyn totdat Gilbeys daarteen besluit het.

Inderdaad 'n ingrypende besluit omdat hulle baie dapper was om die verkope van wit wyn te staak en rooi druiwe te plant waar wit variëteite gegroei het.

Hulle verdere planne het uitgewerk en verlede week was die verstommende resultaat te sien met die vrystelling van 'n nuwe wyn wat Bertrams Wines ewe skielik van die grond af gelig het.

Dié wyn is 'n klassieke rooi versnit wat vir vyf jaar perfek verouder is en genoem word: 1984 Bertrams Robert Fuller Reserve.

Die wyn is 'n versnit van Cabernet Sauvignon en Merlot uit die oesjaar 1984. Dis twee jaar lank in groot hout verouder, en toe na klein hout oorgeplaas. Hierdie klein 225 liter Neversoak-vaatjies het die wyn verhef van 'n aangename rooi versnit tot een van die top vyf rooiwyne in die land.

Hier is 'n wyn met 'n vol robynkleur. Die neus is aantreklik in die klassieke cabernet-styl met 'n merkbare sweem van eik en seder. Wellustig.

Die smaak is onberispelik en nogal presies wat die neus beloof. Goeie vrugte en goeie tannien met 'n deeglike soet smakie van nuwe hout wat 'n verdere bottellewe van nog vier of vyf jaar beloof.

Die nasmaak is heeltemal skoon en die lieflike balans verseker dat 'n mens meer en meer daarvan wil drink. Ongelukkig is daar nie veel van die eerste vrystelling oor nie, so praat maar baie mooi met jou wynhandelaar sodat jy 'n kis of twee in die hande kan kry.

Die drie superieurwyne uit die oesjaar 1984 waarmee Bertrams vorendag gekom het

Die tegniese bestuurder van Bertrams se wyne, Martin van der Merwe, is so opvallend uitgeknip vir sy werk dat die toekoms van Bertrams se wyne seker moet wees. Hierdie lieflike wyn was egter nie die enigste vrystelling nie. Tegelyktydig met die Robert Fuller Reserve het twee ander wyne uit die oesjaar 1984 op die mark gekom; die Bertrams Cabernet Sauvignon en die nuwe Bertrams Shiraz.

Eersgenoemde is 'n aangename wyn wat baat sou gevind het by nuwe eikehout. Die ander is vol en ryk en 'n klassieke voorbeeld van die beste Shiraz-wingerde wat ons het.

Hierdie wyn kan maklik nog vyf jaar hou omdat die konsentrasie van wyn en vrugte indrukwekkend is. Regtig 'n goeie wyn in die nuwe baadjie.

Nodeloos om te sê, al drie wyne word as superieur bestempel en dié slag moet ek saamstem!!

So lyk die wyne van Drostdy-hof in die nuwe 340 ml-bottels. Volgens produkbestuurder Johan du Plessis behoort die wyne R2 in die winkel te kos, en is dit reeds gewild in restaurante. Dit behoort ook byval te vind by piekniekmakers, stappers, roelers en ander dorstige reisigers.

HARRIDANS RESTAURANT
JANET TELIAN
JACQUI CRAIG
By die Mark-teater
Breëstraat, Newtown
Tel: 838-6960

THE COMPANY
Vegetariese en seekos-restaurant
Oop elke dag behalwe Maandae
11vm - 3.30nm en 6.30nm - 12.30
Rockeystraat 9a
Bellevue
648-0801
THE COMPANY IS SO LEKKER

ONTHOU
Koala Blu Restaurant
is elke middag en aand oop
482-2477/8
Ons bedien besondere kos uit Suidoos-Asië

Beste restaurante in die Kaap

Die restaurant Buitenverwachting is deur beoordelaars van American Express Gold Card/Style/ Fedhasa aangewys as die luukse Kaapse restaurant van die jaar.

Buitenverwachting het in November verlede jaar heropen na 'n verwoestende brand.

Die beste populêre restaurant was Rozenhof in Tuine. - Sapa

Nog 'n dom dansfliek?

Tap

Met Gregory Hines, Suzanne Douglas, Sammy Davis Jr.

Draaiboek/regie deur Nick Castle

CHRIS DU PLESSIS

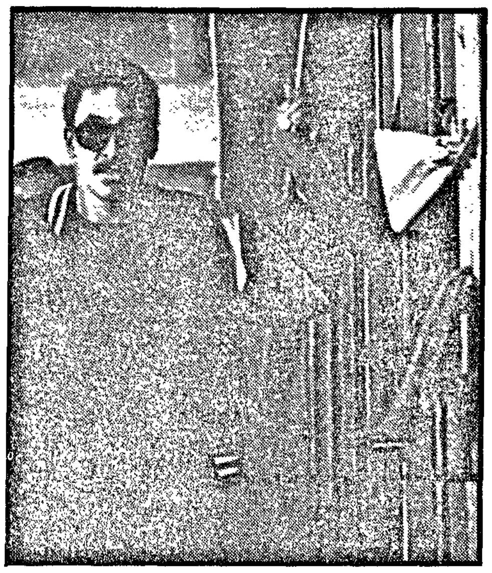

Gregory Hines

AL die beste ou "hoofers" uit die goue era van klopdans verskyn vir die eerste keer saam op film vir 'n nostalgiese klopsessie in Taps, al is dit net vir 'n paar minute.

Bunny Briggs (danser met die destydse Duke Ellington Bigband), Steve Condos, Arthur Duncan, Harold Nicholas, Sandman Sims, Jimmy Slyde is almal hulleself wanneer hulle mekaar "uitdaag tot die dans".

Gregory Hines (White Nights) is Max Washington. Klopdans was sy lewe, en dié van sy meisie Amy (vertolk deur nuweling Suzanne Douglas), todat hy beter betaling ontvang het as die beste klouterdief in die omgewing.

Hy keer terug na sy vader se ou Tap-studio (Sonny's - side of life) ná 'n paar jaar in die tronk. Amy en haar pa, Little Mo (gespeel deur Sammy Davis Jr) is in beheer van die ateljee. Little Mo het groot planne vir Max. Hy wil die twintiger dans-fenomeen weer laat herleef in 'n moderne mileu. Met funk, jazz en rock-musiek. Hy ken 'n klank-ingenieur wat klopskoene se klanke deur 'n sintiseerder van eh... toon, klank en volume kan laat verander.

Maar Max tob nog tussen sy twee "loopbane". Hy is egter seker dat hy graag vir Amy by sy toekomsplanne sou wou insluit. Sy is om die beurt net bereid om die ou romanse te laat opvlam as Max die dans-deel van sy toekomsplanne wil ontgin. En so aan.

Taps is dus bietjie meer as net nog 'n dom dansfliek. Dit is 'n poging om die klopdans te verheerlik en dalk 'n toekoms daarvoor te bewerkstellig.

Maar die gewone Amerikaanse "we shall overcome"- cliches en die blymoedige "grande finale" ondermyn ongelukkig juis hierdie poging.

Draaiboekskrywer Nick Castle jr is die spruit van die wêreldbekende choreograaf, Nick Castle Sr, wat baie van Gene Kelly en Fred Astaire se debonaire passies vir hulle uitgewerk het.

Sy hart was in die projek: "Jong mense vandag besef nie dat klopdans van die strate afkom nie. Dit was die breakdancing vna die twintigerjare," sê hy.

Volgens Hines is die jong Savion Glover (Amy se seun Louis in Taps) die een wat die kunsvorm se voortbestaan gaan verseker. Hy word allerweë beskou as die die erfgenaam van die tradisie wat begin is deur Sammy Davis en voortgesit is deur Hines (wat met briljante jazz-tap improvisasies vorendag kom).

Sammy Davis jr vier sy sestigste jaar in Shobizz met Taps. Hy het sy rolprentdebuut in Rufus Jones for President gemaak op vierjarige ouderdom - as 'n "hoofer".

Eerste prent in Laps

Toentertyd se Ninjas

Pathfinder

Met Mikkel Gaup, Nils Utsi

ANDREA VINASSA

AL is Pathfinder se vertelling en sy visuele aanbieding so naby aan 'n schlock Ninja, is daar meriete in die prent as etnografiese dokumentasie.

Dis gegrond op 'n legende oor 'n jong Laplandse seun se geveg om homself en sy mense te red van die Tchude - 'n stam van oorlogsugtige invallers. Die legende is vir byna 'n duisend jaar van geslag tot geslag onder die Laplanders oorvertel.

Pathfinder druk die geveg uit tussen goed en kwaad en die keuse tussen goed en kwaad in Lap-terme.

'n Duisend jaar gelede was die Tchude-invallers 'n gevaarlike werklikheid: hulle het uit die hedendaagse Noord-Rusland en Finland gekom en Lapp-nedersettings in puin gelê. Omdat niemand weet watter taal hulle gepraat het nie, is 'n spesiale taal uitgedink, gebaseer op 'n kombinasie van grammatikale konsonante van Russies en Fins. Ongelukkig is die film in Engels oorgeklank vir ons.

Hoewel die verloop van die verhaal nogal simplisties is - en baie geweldadig - het die prent waarde uit 'n etnografiese oogpunt.

Die regisseur en draaiboekskrywer lê die Lappe se mondelinge oorlewings op film vas. The Pathfinder and the Torch is een van die laaste Lap-stories wat nog oorgebly het, en die eerste prent wat in Laps gemaak word. Gaup is 'n lid van dié minderheidsgroep in Noorweë.

Wanneer net die logistieke afmetings van die film in ag geneem word, is dit 'n verstommende prestasie. Toe met die produksie begin is, was die temperatuur veertig grade onder vriespunt.

Spesiale film moes gebruik word en 'n yskas moes gebruik word om die kamera-toerusting te beskerm teen skade aan die elektroniese en meganiese deeltjies.

Die filmspan moes deur moeilike terrein reis - onder andere skerpgetande berge - om sekere skote te kry.

Selfs die dood stuit nie 'ware' liefde

The Princess Bride

Met Peter Valk, Robin Wright, Carey Elwes, Peter Cook, en Mel Smith.

Regie deur Rob Reiner

CHRIS DU PLESSIS

THE PRINCESS BRIDE se draaiboek is geskryf deur die dubbele Oscar-wenner William Goldman, wat ook verantwoordelik was vir die "Bybel" vir aspirant-draaiboekskrywers, Adventures in the Screen Trade, asook 'n blitsverkopernovelle met dieselfde titel as die prent.

Goldman se storie besit al die tradisionele elemente van die klassieke "High Adventure Tale": swaardgevegte, marteling, wraak, monsters, jaagtogte, ontsnappings, wonderwerke, REUSE, en... ware liefde - soos dit in die ou tyd was.

Maar hy transponeer die romantiek briljant in 'n kontemporêre milieu. Miracle Max die goëlaar - Billy Crystal - en sy vroutjie verskyn as twee Jode van Brooklyn, Vizzini die bendehoof wat die Prinses ontvoer word voorgestel as 'n beterwetende Wall street "exec" ens.

Fantasie word werklikheid vir 'n bedlêende seuntjie waneer sy oupa (Peter "Columbo" Falk) vir hom uit die boek "The Princess Bride" begin lees.

Die komper-generasie seuntjie is eers skepties - veral oor die meer soetsappige dele - maar teen die einde wil hy selfs hê sy oupa moet die... YUGHHH!...soentonele voorlees.

Die verhaal gaan oor Buttercup, blykbaar die mooiste vrou ter wêreld, en die plaaswerker Weseley, wat verlief raak in die Fee-koningryk, Florin.

Weseley moet op die hoogtepunt van die paartjie se verliefde chemiese choas "weggaan". Hy word deur seerowers gevang. Ná vyf jaar kies die bose koning van Florin, Prince Humperdinck, haar as sy bruid... maar Weseley staan letterlik uit die dood op en trotseer alles van elektriese pynbanke tot R.O.U.S (Rodents Of Unusual Size) om die situasie te "red".

Tony-toekenning wenner Mandy Patinkin (Ragtime, Yentl), gee 'n goeie komiese vertolking van die Spaanse swaardgeveg-veteraan Inigo Montoya wat na die ander kant oorstap, en Carey Elwes is goed gekies as 'n jong Errol Flynn.

Die satirisering van die romantiese wêreld ook aangehelp deur die insluiting van Britse "off-beat" komediante Peter Cook as die "Impressive" priester en Mel Smith (van Not the Nine o' Clock News en Smith and Jones) as die albino folteraar wat besluit om in sy gewone stem te praat, nadat sy poging om "evil" te klink, misluk het.

Robin Wright en Carey Elwes

dié week by die MARK-TEATER

MARK-TEATER

Maan - Vry: 8nm
Sat: 6.00nm & 9nm
MY CHILDREN! MY AFRICA!
Regie deur Athol Fugard
Met John Kani, Kathy-Jo Ross en Rapulan Seiphemo. Open 27 Junie om 8.00nm

UPSTAIRS-TEATER

MAN TO MAN
met Elsabé Zietsman
Maan - Vry: 8.15nm
Sat: 6.15nm & 9.15nm

DIE LAAGER

Maan - Vry: 8.30nm
Sat: 6.15nm & 9.15nm
BIG BOYS
Regie deur Gerrit Schoonhoven

WAREHOUSE BY DIE MARK

LAKUTSHON' ILANGA
Maan - Vry: 8nm
Sat: 5.30nm & 9.15nm

KIPPIES BY DIE MARK

Dins - Don: 8.30 (Ingangsfooi R6)
Vry - Son: 8.30nm (Ingangsfooi R8)
TANANAS

MARKGALERYE

Groot Galery
Wayne Bather
Beelde op metaal
Klein Galery
Alf Khumalo
Foto's van vroue uit 'n fotograaf se portefeulie

Telefoon 832-1641
Bespreek by enige Computicket, tel 28-3040
Onthou die snuffelmark elke Saterdag van 9vm tot 4nm op die Mary Fitzgerald-plein

Ons verkoop die allerbeste inheemse handwerk en kuns

ZONA

Ons rare artikels is 'n fees vir die oog én die sak

Grantlaan 64, Norwood.
Tel: (011) 728-4154

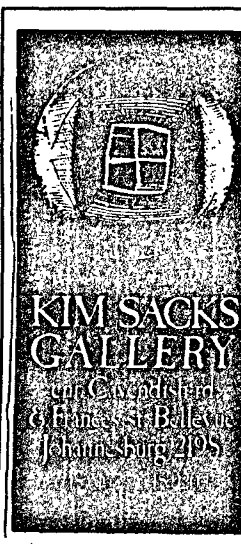

MUSIEK

Simba Morri op die jol

The Base: Simba Morri is op die jol tot Donderdag-aand. Sondag is weer Jazz Denn en Woensdagaand is reggae.
Villa Revue: Workforce speel hier. Saterdagmiddae is daar 'n paar ernstige jazz-sessies.
Tatler's, Silversands: Dinsdae tot Donderdae tree die groep Rumour op. Vrydae kan die liefhebbers van laserstrale, John Travolta en alles wat met disko te make het, die groep Collage gaan geniet en Saterdagaand is dit weer Rumour. Sondagaand is dit jazz met Jeff Weiner en Mainstream.
Idols, Loopstraat: Verskeie musieksmake kan, so lyk dit, hier bevredig word. Van acid house, funk en old soul tot die nuutste treffers word gespeel.
Arties Cellar Pub, Riebeeckstraat 34: Verskeie jazz-groepe tree elke Saterdagmiddag tussen 2 en 6 hier op.

Jameson's Bar, Commissionerstraat: 'n Wye verskeidenheid SA musiek: van mbaqanga tot pseudo-samba. Jazz by die Saterdagmiddagete, geen toegangsgeld. Groep genaamd Wired to the Floor van Dinsdag tot Sondag. Hierdie Vrydagaand oop, maar geen musiek nie.

Koala Blu, Melville. Jazz elke Sondag in die binnehof aangebied deur die Transvaalse Jazzklub.

Roxy Rhythm Bar, Mainstraat, Melville: Luidrugtige bierpens-studenteplek. Vanaand: Dave Lithins with Satchmo. Saterdag: The Jive. Maandag: Vinnie and the Viscounts. Dinsdag: Little Sister. Woensdag: Shifty Henry. Donderdag: Mike Faure and Steam Machine.

The Junction, h/v Breë- en Claimstraat: "Ouer" rock en new wave, beter as die disko-twak op ander plekke. Chris Prior en Neil Johnson is soms op Saterdagaande die platejoggies. Aanbeveel vir denkende jollers.

Kippies, Mark-teater, Newtown: Township-jive se meer voorstedelike gelyke. Rush Hour.

The Thunderdome, h/v Claim- en Noordstraat: "Mega"-disko, kroeë en groepe. Baie spieëls en hoë hakke. Oop van Dinsdae tot Saterdae.

Rumours, Rockeystraat: 'n Tipiese Rockeystraat laataand "joint" vir mense wat soms werk ook.

Late Nite Duke's, Melville: Laatnag-alternatief vir Rockeystraat. Oop van vyfuur smiddags tot baie laat saans en Saterdae vir middagete. Etes word sewe dae van die week tot laataand bedien.

Rake's Wine Bar, Ridgestraat 20, Parktown: Ou huis met groot tuin. Ligte etes op grondvloer, steak op boonste verdieping. Woensdag tot Vrydag: Martin Vee. Saterdag: Mike Anderson. Sondagmiddag: The Waldorf String Band.

Club Manzattan, Moletsane, Soweto: Hoër-inkomstegroep disko. Oop van 11 nm. Maandae en Dinsdae is toegang gratis.

•

Idols, bokant van Endstraat: Juppie-paradys! Lang toue van baie entoesiastiese jollers buite. Lede almal irriterend mooi.

Easy By Night, Natalspruit: Hoë-inkomstegroep jollers. Baie gewild onder Sowetane op Woensdagaande. Speel saam as jy 'n BMW het.

Club Status, Fun Valley: Disko met baie dansplek. Syndicate met Ronnie Joyce speel gereeld.

Hard Rock Cafe, Oxfordlaan 204, Illovo: Gewilde tiener-uithangplek wat so goed doen dat hulle selfs T-hemde (met hulle naam op) met welslae bemark. Middag- en aandete op die maat van bekende treffers.

King of Clubs, h/v Mark- en Von Wiellighstraat: Hi-NRG gemors op boonste verdieping op Woensdae, Donderdae, Vrydae, Saterdae en Sondae. Disko-mbaqanga op die onderste verdieping.

TEATER

Big Boys, Laager, Markteater. Regie deur Gerrit Schoonhoven.

A Trinity of Two, Leonard Rayne-teater, Doornfontein: Michael Atkinson en Neville Thomas speel in dié opvoering na die toneelstuk oor Oscar Wilde deur Ulick O' Connor. Tot 8 Julie.

Beyond Reasonable Doubt, André Huguenet-teater, Hillbrow: Who goes Bare met Errol Hart, Eleni Cousins en Malcolm Terrey begin 16 Junie. Duur tot 5 Augustus.

My Children! My Africa, Hoofteater, Markteater, Newtown. Met John Kani, Kathy Jo Ross en Rapulan Seiphemo.

Lakutshon' Ilanga by die Markteater se Warehouse.

One Moment In Time met Alida White en Christene Weir by No 58 in Hillbrow. Huldeblyk aan die jare 70's volg in die nuwe vertoning genaamd Thank You for the Music. Met Alida White, Christine Weir en Miles Shannon.

By die Black Sun is Naff Enuff? met Paul Savage, Clair Berlin en Sandy Schultz elke Woensdag- tot Sondagaand om 10.30 te sien. Tot 17 Junie.
Orgasmo Adulto Escapes from the Zoo deur Dario Fo and Franca Rama word Dinsdae tot Sondae in die hoofteater om 8.30 opgevoer. Met Michele Maxwell en Amanda Strydom. (Regtig iets besonders, tot 17 Junie). **Curl Up and Dye** deur Sue Pam begin 20 Junie in Orgasmo se plek. Tot 2 Julie. **Stand Up**, Ian Fraser se oorsig van die kabarettoneel tussen 1985 en 1989, elke Woensdag-, Vrydag-, Saterdag- en Sondagaand om 9.15, tot einde Junie. Op 7 Junie, 'n Woensdag, is **A Piece of Sky** te sien in die plek van Naff Enuff? Dit is 'n musikale blyspel deur Michelle Hill en Van Schoombee. Elke Woensdag, Vrydag en Sondagaand om 10.30.

Man to Man met Elsabé Zietsman by die Markteater se Upstairs.

Two Singers Khuluma, Dalro, Windybrow: Jazz van twee wêrelde. Met Tsidii Leloko en Gina Masland. Tot middel Junie.

Die Storm (The Tempest) deur William Shakespeare is tot 1 Julie by Alexander teater in Braamfontein te sien.

KAAPSTAD

Baxter-teater, Mainstraat: Dinner at the Monkey House deur Warrick Grier word by die Studio opgevoer. Dis 'n satiriese politieke komedie, oor vyf mense wat saam in 'n huis in 'n grys buurt intrek. Tot 17 Junie. In die Teater begin "Buckingham Palace" - District Six op 19 Junie. Tot einde Julie. Max Collie kan tot 24 Junie in die Concert Hall gesien word. Stagedoor: A Room with a Review.
Nico Malan, Strandgebied: Matriminio open Donderdag-aand in die Teater. Slegs 4 vertonings, tot 25 Junie. From my Point of View met Bo Pietersen en Mark Hoeben is in die Arena tot 27 Junie.
Theatre on the Bay, Kampsbaai: Beyond Reasonable Doubt, 'n hofdrama gegrond op die bekende Jefferey Archer-verhaal. Met onder andere Rex Garner en Vanessa Cooke.

GALERYE

Les Art International: Kunswerke van 20e eeuse meesters. Tot middel Junie.

Johannesburgse Kunsmuseum, Joubertpark, Kleinstraat: Vita Art Now, 'n uitstalling deur verskeie SA kunstenaars.

Kim Sacks-galery, Cavendishstraat, Bellevue: klere, krale- en handwerk uit Botswana. Kuns van die San, Herero en Mbukushu.

Markteater, Groot galery, Newtown: Beelde op materiaal deur Wayne Bather. Reliëf-afdrukke deur Pierre van der Westhuizen. Tot 27 Junie.

Markteater, Klein galery, Newtown: Alf Khumalo se Vroue uit 'n Fotograaf se Portefulje.

Galery 21: Groepuitstalling, insluitende vyf werke van 'n privaatversameling van skilderye deur Maurice Van Essche wat in 1977 oorlede is. Tot middel Julie.

Cassirer-galery, Mutualplein, Rosebank: Skilderye en tekeninge deur Nel Erasmus. Tot Saterdag. Algemene uitstalling van Japanese en Chinese kunswerk. Tot einde Julie.

African Magic: Inheemse handwerk en kunsartikels. Ongewoon en outentiek. Rockeystraat 20, Bellevue, Johannesburg, en Milkwoodsentrum 9a, Plettenbergbaai.

Zona. Naïewe Afrika-kuns en -appliek; inheemse handwerk en kuns. Grantlaan 64, Norwood, Johannesburg.

KAAPSTAD

Baxter-kunsgalery: Inner Life - kuns en handwerk deur verskeie kunstenaars. Tot 3 Junie. Groepsuitstalling van kuns en fotografie genaamd Hanover Street -oor Distrik Ses. Tot 1 Julie.

Gallery 709, Adderleystraat: Robin Mann, Pieter van der Westhuizen, Naama Nothmann, Ann Linsell-Stewart en andere. Beeldhouwerke deur Eduardo Villa.

Cape Gallery, Kerkstraat 60: Galeryversameling van onder andere Ruth Squibb, Nico Verboom en Douglas Treasure. Tot einde Junie.

Kunskamer, Bergstraat 14: Suid-Afrikaanse kunstenaars soos Pierneef, Maud Sumner, Maggie Laubser, Irma Stern, Preller, Welz, Kibel, Caldecott.

NU METRO THEATRES PRETORIA
Now Showing 16 June–22 June
OSCAR 341-7682 Jeppe Street, Sunnyside
The Princess Bride — A Comic Tale of Love and Adventure (A) Mandy Patinkin, Chris Sarandon DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
METRO 44-9867 Esselen Street, Sunnyside
A Cry in The Dark — Drama (2-14) Meryl Streep, Sam Neill DAILY: 9.30, 12.00, 2.30, 5.15, 7.45, 10.15
VILLAGE 44-6096
1 Tequila Sunrise — An Erotic Thriller (2-18) Mel Gibson, Michelle Pfeiffer DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00 June 21: 9.45 Sold Out
2 Kinjite Forbidden Subjects — Crime Thriller (2-18) Charles Bronson, Perry Lopez DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
MENLYNPARK 47-4568/348-8611 Atterbury Rd., Menlyn Park
1 Timothy Dalton James Bond 007 Licence To Kill (PG 2-10) DAILY: 9.30, 12.00, 2.30, 5.15, 7.45, 10.15
2 The Princess Bride — A Comic Tale of Love and Adventure (A) Mandy Patinkin, Chris Sarandon DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
3 A Cry in The Dark — Drama (2-14) Meryl Streep, Sam Neill DAILY: 9.30, 12.00, 2.30, 5.15, 7.45, 10.15
MIDRAND CONSTANTIA (011) 805-4266
400 The Accidental Tourist — Comedy (A) William Hurt, Geena Davis MON-SAT. 6.00, 8.30
150 The Rescue — Action (A) Kevin Dillon MON-SAT. 6.00, 8.30
BOOK AT COMPUTICKET

NU METRO THEATRES
Announcing an Exciting Venture in Screen Entertainment NU METRO CITY ★★★★★ 8 LUXURY CINEMAS will be screening the latest movie hits in the heart of Johannesburg from 30th JUNE
NOW SHOWING 16 JUNE – 22 JUNE BOOK AT COMPUTICKET
HILLBROW METRO 724-2511 1–7
The Princess Bride (A) Mandy Patinkin, Chris Sarandon DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
Call Me (2-18) Patricia Charbonneau, Stephen McHattie DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
Kinjite (2-18) Charles Bronson, Perry Lopez DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
Young Guns (2-10) Charlie Sheen, Kiefer Sutherland DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
Crossing Delancey (A) Amy Irving, Peter Riegert DAILY: 9.30, 12.00, 2.30, 5.15, 7.45
A Cry in the Dark Meryl Streep, Sam Neill DAILY: 9.30, 12.00, 2.30, 5.15
Salome's Last Dance Glenda Jackson, Stratford DAILY 9.45, 12.15, 2.30 5
BEDFORDVIEW METRO 616-6020 1–6 CLOSED FOR RENOVATIONS (CINEMA 1 ONLY)
The Princess Bride (A) Mandy Patinkin, Chris Sarandon DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
Young Guns (2-10) Charlie Sheen, Kiefer Sutherland DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
Call Me (2-18) Patricia Charbonneau, Stephen McHattie DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
Kinjite (2-18) Charles Bronson, Perry Lopez DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
A Cry in the Dark (2-14) Meryl Streep, Sam Neill DAILY 9.30, 12.00, 2.30, 5.15, 7.45, 10.15
MARKET ST. METRO 29-8493
Kinjite (2-18) Charles Bronson, Perry Lopez DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
The Princess Bride (A) Mandy Patinkin, Chris Sarandon DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
HYDE PARK METRO 447-3091
A Cry in the Dark (2-14) Meryl Streep, Sam Neill DAILY: 9.30, 12.00, 2.30, 5.15, 7.45, 10.15
The Princess Bride (A) Mandy Patinkin, Chris Sarandon DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
BALFOUR PARK METRO 887-8548
Licence To Kill Timothy Dalton as James Bond (PG 2-10) DAILY: 9.30, 12.00, 2.30, 5.15, 7.45, 10.15
Call Me (2-18) Patricia Charbonneau, Stephen McHattie DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
RANDBURG METRO 29-8493
The Princess Bride (A) Mandy Patinkin, Chris Sarandon DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
7 ARTS NORWOOD 728-1539
Goodbye Children Final week. A Film by Louis Malle (A) MON-SAT: 2.15, 5.30, 7.45, 10.00
ALBERTON METRO 2907-2362
Licence To Kill Timothy Dalton as James Bond (PG 2-10) DAILY: 9.30, 12.00, 2.30, 5.15, 7.45, 10.15
The Princess Bride (A) Mandy Patinkin, Chris Sarandon DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
SHARE THEATRES 835-1704 1-8 BARAGWANATH RD.
Licence To Kill Timothy Dalton as James Bond (PG 2-10) DAILY: 9.30, 12.00, 2.30, 5.15, 7.45, 10.15
LEBA KLERKSDORP (018) 24564
Nowhere To Hide (2-16) Amy Madigan, Michael Ironside DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
Kinjite (2-18) Charles Bronson, Perry Lopez DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
The Rescue (A) Kevin Dillon DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
Call Me (2-18) Patricia Charbonneau, Stephen McHattie DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
VAAL VEREENIGING (016) 21-1339
Young Guns (2-10) Charlie Sheen, Kiefer Sutherland DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
The Princess Bride (A) Mandy Patinkin, Chris Sarandon DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
April Fool's Day (2-18) Pat Barlow DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
Call Me (2-18) Patricia Charbonneau, Stephen McHattie DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
Nowhere To Hide (2-16) Amy Madigan, Michael Ironside DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
MIDRAND CONSTANTIA (011) 805-4266
400 The Accidental Tourist (A) William Hurt, Geena Davis MON-SAT: 6.00, 8.30
Police Academy III (A) Steve Guttenberg DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
150 The Rescue (A) Kevin Dillon MON-SAT: 6.30, 8.30
City Heat (A) Clint Eastwood DAILY: 9.30, 12.00, 2.30, 5.15, 7.45, 10.15

Kaapstad

NU METRO THEATRES
NOW SHOWING 16 June–22 June
STUTTAFORDS METRO 26-1818 TOWN SQUARE
1 The Princess Bride — Romantic Comedy (A) Mandy Patinkin, Chris Sarandon DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
2 A Cry in The Dark — Drama (2-14) Meryl Streep, Sam Neill DAILY: 9.30, 12.00, 2.30, 5.15, 7.45, 10.15
3 Young Guns — Outdoor Action (2-10) Charlie Sheen, Kiefer Sutherland DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
FISH HOEK METRO 82-2404 TOWN SQUARE, MAIN STREET
1 Timothy Dalton James Bond 007 Licence To Kill (PG 2-10) DAILY: 9.30, 12.00, 2.30, 5.15, 7.45, 10.15
2 The Princess Bride — Romantic Comedy (A) Mandy Patinkin, Chris Sarandon DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
3 A Cry in The Dark — Drama (2-14) Meryl Streep, Sam Neill DAILY: 9.30, 12.00, 2.30, 5.15, 7.45, 10.15
SEA POINT METRO 44-7951 MAIN ROAD
1 Timothy Dalton James Bond 007 Licence To Kill (PG 2-10) DAILY: 9.30, 12.00, 2.30, 5.15, 7.45, 10.15
2 The Princess Bride — Romantic Comedy (A) Mandy Patinkin, Chris Sarandon DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
3 A Cry in The Dark — Drama (2-14) Meryl Streep, Sam Neill DAILY: 9.30, 12.00, 2.30, 5.15, 7.45, 10.15
4 Crossing Delancey — A Heart-warming Comedy (A) Amy Irving, Peter Riegert DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
BRACKENFELL METRO 901-8100 CHECKERS WAREHOUSE CENTRE
1 The Princess Bride — Romantic Comedy (A) Mandy Patinkin, Chris Sarandon DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
2 Timothy Dalton James Bond 007 Licence To Kill (PG 2-10) DAILY: 9.30, 12.00, 2.30, 5.15, 7.45, 10.15
3 Young Guns — Outdoor Action (2-10) Charlie Sheen, Kiefer Sutherland DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
4 Kinjite Forbidden Subjects — Crime Thriller (2-18) Charles Bronson, Perry Lopez DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
OSCAR Adderley St. 45-2585
My Sweet Little Village — 7th Great Week A Film by Jiri Menzel (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
MITCHELL'S PLAIN 32-2040
1 The Great Outdoors — Comedy (A) Dan Akroyd, John Candy PLUS Licence To Kill — 007 Thriller (PG 2-10) Timothy Dalton MON-FRI 9.30, 2.00, 7.30. SAT: 11.00, 3.30, 8.00
RONDEBOSCH METRO 685-4569
A Cry in The Dark — Drama (2-14) Meryl Streep, Sam Neill DAILY: 9.30, 12.00, 2.30, 5.15, 7.45, 10.15
2 Red Heat — Action (2-19) Arnold Schwarzenegger PLUS The Fly II — Horror (2-18) Eric Stoltz MON-FRI: 9.30, 2.00, 7.30. SAT: 11.00, 3.30, 8.00
BOOK AT COMPUTICKET EXCEPT MITCHELL'S PLAIN

*** Sterk aanbeveel
** Sien gerus
* Vermy as jy nugter is.
Prente sonder sterretjies is nog nie beoordeel nie

CALL ME - Nog 'n grillerige prent met 'n mooi meisie in. Sy fantaseer heerlik in en om die foon en dinge raak lekker warm toe sy 'n swaar hyger se gereelde oproepe begin geniet. Met Patricia Charbonneau.

BAT 21 - Gene Hackman (van Mississippi Burning) speel die hoofrol in die oorlogsprent met 'n hele weermag op sy hakke. Ook met Danny Glover.

HAWKS - Anthony Edwards en Timothy Dalton speel die rol van twee pasiënte wat uit 'n hospitaal wegloop om die lewe te gaan geniet voor hulle sterf.

CHILD'S PLAY - 'n Riller oor 'n man wat af en toe besluit dat die liggaam van 'n pop beter as sy eie is en dit inneem. So pleeg hy 'n klomp moorde en die pop word daarvoor blameer... of so iets. Met Catherine Hicks en Chris Sarandon.

KINJITE (Forbidden Subjects) - Charles Bronson is nog nie dood nie. In Kinjite veg hy weer man alleen teen die boewe wat dié keer mense se lewens met dwelms verwoes.

MY STEPMOTHER IS AN ALIEN - Kim Basinger is 'n wese van die buitenste ruim (sy lyk soos 'n pragtige aardse meisie) en Dan Aykroyd 'n ruimtenavorser wat met haar trou.

***RIKKIE AND PETE - 'n Broer en suster (Stephen Kearney en Nina Laudis) besluit om die Australiese platteland saam aan te durf. 'n Komedie.

***YOUNG GUNS - 'n Nuwe generasie cowboys maak hul verskyning in Young Guns wat op die ware verhaal van Billy the Kid en sy bende desperados, The Regulators, gegrond is. Byna al die lede van die Hollywood Bratpack speel in die rolprent, en dit alleen behoort 'n ondervinding te wees.

***THINGS CHANGE - 'n Skoenpoetser genaamd Gino se lewe verander oornag toe hy 'n vriendelike boef Jerry ontmoet en deur hom vir 'n naweek in 'n duur hotel genooi word. Daar is natuurlik onderduimshede aan die gang, want die skoenpoetser moet tronk toe gaan en die boef moet sy aansien in die Mafia herstel. Met Don Ameche en Joe Montegna.

***THE NIGHT OF THE PENCILS - 'n Dramatiese prent oor Argentynse hoërskoolkinders wat in aanhouding sonder verhoor beland onder 'n militêre regering. Gaan konfronteer jou nagmerries.

***MISSISSIPPI BURNING - Drie jong menseregte-aktiviste word gedurende die 'Freedom Summer' van 1964 in Neshoba Country deur verregses vermoor. William Dafoe speel die rol van die liberaal Ward wat die moordondersoek lei. Gene Hackman is Anderson, Ward se regterhand wat tradisionele sekuriteitstruuks gebruik om die Klan-lede wat die moord gepleeg het, vas te trek.

***DANGEROUS LIAISONS - 'n Briljante rolprent. Glenn Close, Michelle Pfeiffer en die sjarmante John Malkovich lewer uitstekende vertonings in die rolprent waarin seksuele en emosionele speletjies tot tragedies lei.

***THE ACCIDENTAL TOURIST - 'n Romantiese komedie oor 'n man (William Hurt) wat 'n baie ongewone meisie (Geena Davis) ontmoet, en besef dat sy sy lewe drasties kan verander. Geena Davis het 'n Oscar vir haar spel losgeslaan en die fliek is ook aangewys as die rolprent van die jaar. Ook met Kathleen Turner.

***DIRTY ROTTEN SCOUNDRELS - Steve Martin en Michael Caine speel die hoofrolle in dié histeriese komedie, losweg gegrond op die swart komedie Bedtime Story, oor twee maltrappe wat ontmoet en besef dat een dorp nie groot genoeg is vir twee skelms nie.

**CRIMINAL LAW - Word beskou as die riller van die seisoen. 'n Moordenaar loop los op straat rond en die advokaat wat vir sy vryheid geveg het, moet hom weer agter die tralies kry. Met Kevin Bacon, Gary Oldman en Tess Harper.

**A CRY IN THE DARK - Meryl Streep is Lindy Chamberlain in hierdie Australiese drama oor 'n getroude paar wat slagoffers van die media word. Die gesin se babadogter word tydens 'n naweekkamp deur 'n dingo weggesleep en hulle word van moord op hulle kind aangekla. Sam Neill speel die rol van Michael Chamberlain. Meryl Streep is vir 'n Oscar in haar rol as Lindy benoem.

**THE FLY II gaan oor die man wat in 'n

Na bladsy 8

Au Revoir Les Enfants, Louis Malle se roerende verhaal oor 'n vriendskap tussen 'n Franse seun (Raphael Fejto) en 'n Joodse seun (Gaspard Manesse) wat vlug van die Nazi's. Hy word verskuil in 'n Franse klooster. Die puik prent draal nog in die Seven Arts in Norwood. Moet dit nie misloop nie.

Die Afrikaanse weergawe van die filmgidse kom ongelukkig te laat om te plaas

Kaapstad

SK NOW SHOWING 16th & 17th JUNE 1989
MOVIES

CONCESSION PRICES STUDENTS AND SCHOLARS AT ALL PERFORMANCES

CINEMAS ADVANCE BOOKING AT COMPUTICKET (ENQUIRIES (021) 21-4715)

Maynard Mall Wynberg

MAIN ROAD, TEL. 761-0131
DAILY: 9.45, 12, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm
• GREGORY HINES •
TAP CO-STARRING SAMMY DAVIS Jr.
SOMETIMES, NO MATTER WHERE, YOU CAN'T ESCAPE THE RHYTHM. (All)

DAILY: 9.30, 12.10, 2.30, 5.15, 8.00, 10.20 pm
• TIMOTHY DALTON •
AS JAMES BOND 007
LICENCE TO KILL
THE BEST BOND EVER! (2-10)

DAILY: 9.45, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm
GENE HACKMAN • DANNY GLOVER
BAT ★ 21
THE MOST IMPORTANT RESCUE MISSION EVER! — ACTION PACKED WAR DRAMA — (2-16)
★ SATURDAY at 9.45 am ONLY ★
ARISTOCATS

DAILY: 9.45, 12, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm
• LESLIE NIELSEN •
THE NAKED GUN
Laugh-a-minute comedy hit. (2-10)

Protea Claremont

MAIN ROAD, TEL. 61-7979
DAILY: 9.30, 12.10, 2.30, 5.15, 8.00, 10.20 pm
• TIMOTHY DALTON •
AS JAMES BOND 007
LICENCE TO KILL
THE BEST BOND EVER! (2-10)

MON-FRI: 10.30, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm
SAT: 9.45, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm
DAN AYKROYD • KIM BASINGER
MY STEPMOTHER IS AN ALIEN
— WAY-OUT COMEDY ADVENTURE — — OF COSMIC PROPORTIONS — (2-12)

FRI: 10.30, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm
SAT: 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm
MON-THURS: 10.30, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm
GARY OLDMAN • KEVIN BACON
CRIMINAL LAW
Tense Suspense Thriller. (2-18)
★ SATURDAY at 10 am ONLY ★
RETURN OF THE JEDI

Constantia Rosebank

MAIN ROAD, TEL. 686-6649
DAILY: 9.45, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm
GIANCARLO GIANNINI
— in —
I PICARI WITH SUB-TITLES
ADVENTUROUS LAUGHS — (2-16)

DAILY: 9.45, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm
TIMOTHY DALTON • ANTHONY EDWARDS
HAWKS
They found a funny way of looking at life ... just when they needed it most. (2-18)

DAILY: 9.45, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm
IMAGINE — JOHN LENNON
The man and his music (2-12)

Tyger Valley

Tyger Valley Centre, Bellville Tel. 97-6710
DAILY: 9.30, 12.10, 2.30, 5.15, 8.00, 10.20 pm
• TIMOTHY DALTON •
AS JAMES BOND 007
LICENCE TO KILL
THE BEST BOND EVER! (2-10)

DAILY: 9.45, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15
DAN AYKROYD • KIM BASINGER
MY STEPMOTHER IS AN ALIEN
— WAY-OUT COMEDY ADVENTURE — — OF COSMIC PROPORTIONS — (2-12)

DAILY: 9.45, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm.
GARY OLDMAN • KEVIN BACON
CRIMINAL LAW
Tense Suspense Thriller. (2-18)
★ SATURDAY at 9.45 pm ONLY ★
GREAT MOUSE DETECTIVE

DAILY: 9.45, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm
• MERYL STREEP •
A CRY IN THE DARK
Gripping and powerful emotional drama. (2-14)

Kine Parow

Sanlam Centre, Parow Tel. 92-5126
DAILY: 9.30, 12.10, 2.30, 5.15, 8.00, 10.20 pm
• TIMOTHY DALTON •
AS JAMES BOND 007
LICENCE TO KILL
THE BEST BOND EVER! (2-10)

FRI: 10.30, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm
SAT: 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm
MON-THURS: 9.45, 12, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15
GENE HACKMAN • DANNY GLOVER
BAT ★ 21
THE MOST IMPORTANT RESCUE MISSION EVER! — ACTION PACKED WAR DRAMA — (2-16)
★ SATURDAY at 9.45 am ★
CACTUS JACK

Golden Acre

CITY, TEL. 25-2720
DAILY: 9.30, 12.10, 2.30, 5.15, 8.00, 10.20 pm
• TIMOTHY DALTON •
AS JAMES BOND 007
LICENCE TO KILL
THE BEST BOND EVER! (2-10)

DAILY: 9.45, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm
DAN AYKROYD • KIM BASINGER
MY STEPMOTHER IS AN ALIEN
— WAY-OUT COMEDY ADVENTURE — — OF COSMIC PROPORTIONS — (2-12)

DAILY: 9.45, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm
GARY OLDMAN • KEVIN BACON
CRIMINAL LAW
• Tense Suspense Thriller (2-18)

Monte Carlo

FORESHORE, TEL. 25-3052
FRI: 10.30, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm
SAT: 9.45, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm
MON-THURS: 10.30, 2.30, 5.30, 8.30 pm
• GREGORY HINES •
TAP CO-STARRING SAMMY DAVIS Jr.
SOMETIMES, NO MATTER WHERE, YOU CAN'T ESCAPE THE RHYTHM. (All)

FRI: 10.30, 2.30, 5.15, 7.45, 10.15 pm
SAT: 9.30, 12.00, 2.30, 5.15, 7.45, 10.15 pm
MON-THURS: 10.30, 2.30, 5.30, 8.30 pm
GENE HACKMAN • WILLEM DAFOE
AN ALAN PARKER FILM
MISSISSIPPI BURNING
• If you only see one film this year ... see this one. (2-18)

Elite Sea Point

SEA POINT, TEL. 44-8941
FRI/SAT: at 2.30, 8.00 and 10.15 pm
MON-THURS: at 2.30 and 8.30 pm
TIMOTHY DALTON • ANTHONY EDWARDS
HAWKS
They found a funny way of looking at life ... just when they needed it most. (2-18)

DAILY: at 5.30 pm ONLY
MICHELLE PFEIFFER • MATTHEW MODINE
MARRIED TO THE MOB
Hilarious comedy. (2-16)
★ SATURDAY at 10.30 am ONLY ★
ARISTOCATS

Stellenbosch

TEL. (02231) 4464
FRI: 2.00, 4.30, 6.45, 9.00 pm
SAT: 10.30, 2.00, 4.30, 6.45, 9.00 pm
MON - THURS: 2.00, 4 30, 6.45, 9.00 pm
• MERYL STREEP •
A CRY IN THE DARK
Gripping and powerful emotional drama. (2-14)

FRI: 2.00, 4.15, 6.30, 8.45 pm
SAT: 11.00, 2.00, 4.15, 6.30, 8.45 pm
MON - THURS: 2.00, 4.15, 6.30, 8.45 pm
BE AFRAID — BE VERY AFRAID
THE FLY II
LIKE FATHER — LIKE SON (2-18)

FRI: 2.00, 4.30, 6.45, 9.00 pm
SAT: 10.30, 2.00, 4.30, 6.45, 9.00 pm
MON-THURS: 2.00, 4.30, 6.45, 9.00 pm
TIMOTHY DALTON • ANTONY EDWARDS
HAWKS
They find a funny way of looking at life ... just when they needed it most (2-18)

DAILY: 2.00, 4.15, 6.30, 8.45 pm
CHARLIE SHEEN • KIEFER SUTHERLAND
YOUNG GUNS
OUTDOOR ACTION (All)
★ SATURDAY at 10 am ONLY ★
CARE BEARS ADVENTURES IN WONDERLAND

Somerset West

TEL. (024) 2-5581
FRI: 2.00, 4.30, 7.00, 9.30 pm
SAT: 10.30, 2.00, 4.30, 7.00, 9 30 pm
MON-THURS: 2.00, 4 30, 7.00, 9.30 pm
• TIMOTHY DALTON •
AS JAMES BOND 007
LICENCE TO KILL
THE BEST BOND EVER (2-10)

FRI: 2 00, 4.30, 7.00, 9.30 pm
SAT: 4.30, 7.00, 9.30 pm
MON-THURS: 3 00, 6 00, 8 30 pm
GENE HACKMAN • WILLEM DAFOE
AN ALAN PARKER FILM
MISSISSIPPI BURNING
• If you only see one film this year... see this one. (2-18)
★ SATURDAY at 10.30 am & 2.15 pm ONLY ★
SHORT CIRCUIT 2

DRIVE-INS

★ NIGHTLY AT 7.30 pm ★
R9,50 per Car, Combi or L.D.V. for 2 Films

Goodwood - Tel 54-4339
TIMOTHY DALTON AS JAMES BOND 007
LICENCE TO KILL
THE BEST BOND EVER (2-10)
THE GREAT OUTDOORS
DAN AYKROYD, JOHN CANDY. Comedy (All)

Seabreeze - Tel 701-3309
THE RESCUE
KEVIN DILLION Action-Adventure (All)
CROSSING DELANCEY
AMY IRVING. Heart-warming comedy (All)

Skyvue - Tel 903-5130
YOUNG GUNS
CHARLIE SHEEN, KIEFER SUTHERLAND Action (All)
MESSENGER OF DEATH
CHARLES BRONSON. Action Thriller. (2-10)

• ADGRAPHICS •

STER-KINEKOR MOVIES

16 – 22 JUNE
ADVANCE BOOKINGS AT COMPUTICKET
ENQUIRIES (011) 331-9991 – ALL WELCOME

PRETORIA COMPUTICKET ENQUIRIES (012) 322-7460

CENTRAL

KINE ENTERTAINMENT CENTRE 331-3841/2

Daily: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm
TAP (A)
YOU CAN'T ESCAPE THE RHYTHM!

Daily: 9.45, 12.15, 2.30, 5.20, 7.45, 10.15 pm
LICENCE TO KILL (2-10)
007 – JAMES BOND IS BACK!

Daily: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm
BAT 21 (2-16)

MY STEPMOTHER IS AN ALIEN (2-12)

HAWKS (2-18)

CRIMINAL LAW (2-18)

THE FLY 2 (2-18)

TWINS (A)
Sat 24 June 10 am & 12.15 pm
E.T. (A)

Daily: 10.00, 12.20, 2.30, 5 20, 8.00, 10.30 pm
MISSISSIPPI BURNING (2-18)

COMING ATTRACTION
23 June – SING
UNDERCOVER PARKING AVAILABLE AT FRONT ENTRANCE TO KINE CENTRE

SOMETIMES NO MATTER WHAT . . . YOU CAN'T ESCAPE THE RHYTHM!
TAP
★STARRING TAP MASTERS GREGORY HINES & SAMMY DAVIS JR★
NOW SHOWING

STER CITY 1-8 337-3033

Daily: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm
YOUNG GUNS (2-10)
KIEFER SUTHERLAND, CHARLIE SHEEN, EMILIO ESTEVEZ, LOU DIAMOND PHILIPS!

TEQUILA SUNRISE (2-18)
MEL GIBSON, KURT RUSSEL, MICHELLE PFEIFFER, IN THIS ACTION SUSPENSE DRAMA!

A CRY IN THE DARK (2-14)
MERYL STREEP IN A REAL-LIFE DRAMA IN THE AUSTRALIAN OUTBACK!

CHILD'S PLAY (2-16)

THE ACCUSED (2-18)

BAT 21 (2-16)

Daily: 9.45, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm
FOREVER FRIENDS (A)

Daily: 10.00, 12.20, 2.30, 5.20, 8.00, 10.30 pm
RAINMAN (2-16

COMING ATTRACTION
23 June – POLICE ACADEMY 6

KINE HILLBROW 1-3 725-3134

Daily: 9.45, 12.15, 2.30, 5.20, 7.45, 10.15 pm
LICENCE TO KILL (2-10)
007 – JAMES BOND IS BACK IN EXPLOSIVE ACTION AND ADVENTURE!

Daily: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm
TAP (A)
Sat 24 June 10 am & 12.15 pm
THE FOX AND THE HOUND (A)

MY STEPMOTHER IS AN ALIEN (2-12)

COMING ATTRACTIONS
23 June – SING
30 June – THREE FUGITIVES

SK THE MECCA OF QUALITY FILMS

Pensioner concessions only applicable Mon to Thurs at 10.00 am, 12.15 & 2.30 pm only at Constantia and The Mall

COMING ATTRACTIONS:
BAGHDAD CAFE
1969
DEAD RINGERS
AN AFRICAN DREAM
THE GOOD MOTHER

NORTH

SANDTON CITY 1-7 783-4430/1

Daily: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm
TAP (A)
YOU CAN'T ESCAPE THE RHYTHM! WITH GREGORY HINES!

Daily: 9.45, 12.15, 2.30, 5.20, 7.45, 10.15 pm
LICENCE TO KILL (2-10)
007 – JAMES BOND IS BACK IN EXPLOSIVE ACTION AND ADVENTURE!

Daily: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm
MY STEPMOTHER IS AN ALIEN (2-12)

BAT 21 (2-16)
Sat 24 June 10 am & 12.15 pm
THE FOX AND THE HOUND (A)

CRIMINAL LAW (2-18)
Sat 17 June 10 am & 12.15 pm
AN AMERICAN TALE (A)

HAWKS (2-18)

Daily: 10.00, 12.15, 2.30 pm
DIRTY ROTTEN SCOUNDRELS (A)
Daily: 5.20, 8.00, 10.30 pm
MISSISSIPPI BURNING (2-18)

COMING ATTRACTION
23 June – SING

KINE RANDBURG 1 & 2 787-5446

Mon-Thurs: 9 45, 12.15, 2.30, 5.20, 7.45 pm
Fri-Sat: 9.45, 12.15, 2.30, 5 20, 7.45, 10.15 pm
LICENCE TO KILL (2-10)
007 – JAMES BOND IS BACK!

Mon-Thurs: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45 pm
Fri-Sat: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm
A CRY IN THE DARK (2-14)
Sat 24 June 10 am & 12.15 pm
WILLOW (A)

COMING ATTRACTION
30 June – OLIVER & CO

CRESTA RANDBURG 476-3802

Daily: 9.45, 12.15, 2.30, 5.20, 7.45, 10.15 pm
LICENCE TO KILL (2-10)
007 – JAMES BOND IS BACK!

Daily: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm
MY STEPMOTHER IS AN ALIEN (2-12)
A COMEDY OF COSMIC PROPORTIONS!

BAT 21 (2-16)
Sat 24 June 10 am & 12 15 pm
THE BLACK STALLION RETURNS (A)

COMING ATTRACTION
23 June – SING

NORTHCLIFF 1 & 2 782-6816

Daily: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm
TAP (A)
Sat 17 June 10,00 am
IRON EAGLE (A)

Daily: 10.00, 12.20, 2.30, 5.20, 8.00, 10.30 pm
MISSISSIPPI BURNING (2-18)
Sat 24 June 10.00 am & 12.15 pm
BIGFOOT AND THE HENDERSONS (A)

COMING ATTRACTION
23 June – POLICE ACADEMY 6

EAST

EASTGATE 1-6 622-3617/8

Daily: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7 45, 10 00 pm
TAP (A)
YOU CAN'T ESCAPE THE RHYTHM!

Daily: 9.45, 12.15, 2.30, 5.20, 7.45, 10.15 pm
LICENCE TO KILL (2-10)
007 – JAMES BOND IS BACK!

Daily: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm
MY STEPMOTHER IS AN ALIEN (2-12)

BAT 21 (2-16)
Sat 24 June 10 am & 12.15 pm
AN AMERICAN TALE (A)

CRIMINAL LAW (2-18)

THE FLY 2 (2-18)

COMING ATTRACTION
23 June – SING

KEMPTON PARK 1 & 2 975-5023

Mon-Thurs: 9.45, 12.15, 2.30, 5.20, 7.45 pm
Fri-Sat: 9.45, 12.15, 2.30, 5.20, 7.45, 10.15 pm
LICENCE TO KILL (2-10)
007 – JAMES BOND IS BACK!

Mon-Thurs: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45 pm
Fri-Sat: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm
YOUNG GUNS (2-10)
Sat 24 June 10 am & 12.15 pm
THE DARK CRYSTAL (A)

COMING ATTRACTION
23 June – POLICE ACADEMY 6

CONSTANTIA BENONI 422-3305

Mon-Thurs: 12.15, 2.30, 5.20, 7.45 pm
Fri: 12.15, 2.30, 5.20, 7.45, 10 15 pm
Sat: 9.45, 12.15, 2.30, 5.20, 7.45, 10.15 pm
LICENCE TO KILL (2-10)
007 – JAMES BOND IS BACK!
Sat 24 June 10.00 am & 12.15 pm
THE FOX AND THE HOUNDS (A)

COMING ATTRACTION
30 June – THREE FUGITIVES

350 BOKSBURG 52-4631

Mon-Thurs: 12.20, 2.30, 5.20, 8.00 pm
Fri: 12.20, 2.30, 5.20, 8.00, 10.30 pm
Sat: 10.00, 12.20, 2.30, 5.20, 8.00, 10.30 pm
MISSISSIPPI BURNING (2-18)
Sat 17 June 10.00 am & 12.15 pm
FLIGHT OF THE NAVIGATOR (A)

COMING ATTRACTION
30 June – OLIVER & CO

PALMSPRINGS 1 & 2 56-3223

Mon-Thurs: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45 pm
Fri-Sat: 10 00, 12.15, 2 30, 5.30, 7.45, 10.00 pm
MY STEPMOTHER IS AN ALIEN (2-12)
A COMEDY OF COSMIC PROPORTIONS!
Sat 17 June 10.00 am & 12.15 pm
FLIGHT OF THE NAVIGATOR (A)

BAT 21 (2-16)
Sat 24 June 10 am & 12.15 pm
THE GOONIES (A)

POTCH

KINE POTCHEFSTROOM 930378

Daily: 9.45, 12.15, 2.30, 5.20, 7.45, 10.15 pm
LICENCE TO KILL (2-10)
007 – JAMES BOND IS BACK!

Daily: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm
THE FLY 2 (2-18)
Sat 17 June 10.00 am & 12.15 pm
LEGEND (A)

TEQUILA SUNRISE (2-18)
Sat 24 June 10.00 am & 12.15 pm
BACK TO THE FUTURE (A)

WEST

WESTGATE 1-3 764-2530

Daily: 9.45, 12.15, 2.30, 5 20, 7.45, 10.15 pm
LICENCE TO KILL (2-10)

Daily: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm
MY STEPMOTHER IS AN ALIEN (2-12)

Daily: 9.45, 12.00, 2.30 pm
FOREVER FRIENDS (A)
Daily: 5.30, 7.45, 10.00 pm
TEQUILA SUNRISE (2-18)
Sat 24 June 10.00 am & 12.15 pm
THE EXPLORERS (A)

KINE FLORA 1 & 2 472-1658

Daily: 9.45, 12.15, 2.30, 5.20, 7.45, 10.15 pm
LICENCE TO KILL (2-10)

Daily: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm
BAT 21 (2-16)
Sat 24 June 10 am & 12.15 pm
THE FOX AND THE HOUND (A)

CINE HIGHGATE 1-5 474-2013

Tickets: Adults R5.00. Scholars R3.50

Daily: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm
TAP (A)

Daily: 9.45, 12.15, 2.30, 5.20, 7.45, 10.15 pm
LICENCE TO KILL (2-10)

Daily: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm
MY STEPMOTHER IS AN ALIEN (2-12)

YOUNG GUNS (2-10)
Sat 17 June 10.00 am & 12.15 pm
INDIANA JONES AND THE TEMPLE OF DOOM (A)

Daily: 10.00, 12.20, 2.30, 5.20, 8.00, 10.30 pm
MISSISSIPPI BURNING (2-18)
Sat 24 June 10 am & 12.15 pm
THE THREE AMIGOS (A)

KINE KRUGERSDORP 665-5330

Mon-Thurs: 12.15, 2.30, 5.20, 7.45 pm
Fri: 12.15, 2.30, 5.20, 7.45, 10.15 pm
Sat: 9.45, 12.15, 2.30, 5.20, 7.45, 10.15 pm
LICENCE TO KILL (2-10)
Sat 24 June 10 am & 12.15 pm
THE SECRET OF NIMH (A)

Mon-Fri. 2.30, 8.00 pm
Sat: 9.45, 2.30, 8.00 pm
FOREVER FRIENDS (A)
Mon-Thurs: 12.00, 5.30 pm
Fri-Sat: 12.00, 5.30, 10.15 pm
YOUNG GUNS (2-10)

VAAL △

RIVERSQUARE VEREENIGING 016-46928

Mon-Thurs: 9.45, 12.15, 2.30, 5.20, 7.45 pm
Fri-Sat: 9.45, 12.15, 2.30, 5.20, 7.45, 10.15 pm
LICENCE TO KILL (2-10)
Sat 24 June 10.00 am & 12.15 pm
AN AMERICAN TALE (A)

Daily: 10.00, 2.30, 7.45 pm
THE RESCUE (A)
Mon-Thurs: 12.15, 5.30 pm
Fri-Sat: 12.15, 5.30, 10.00 pm
CRIMINAL LAW (2-18)

KINE VANDERBIJLPARK 016-330072

Daily: 9.45, 12.15, 2.30, 5.20, 7.45, 10.15 pm
LICENCE TO KILL (2-10)
Sat 24 June 10 am & 12.15 pm
HOWARD – A NEW BREED OF HERO (A)

Daily: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm
MY STEPMOTHER IS AN ALIEN (2-12)

THE MALL ROSEBANK 880-2866/7

Daily: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm
HAWKS (2-18)

Daily: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15
PATHFINDER (2-12)

Daily: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm
RIKKY & PETE (2-16)

Daily: 10.00, 12.20, 2.30, 5.20, 8.00, 10.30 pm
MISSISSIPPI BURNING (2-18)

Daily: 9.45, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm
FOREVER FRIENDS (A)

Daily: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm
THINGS CHANGE (2-16)
FINAL DAYS

CONSTANTIA ROSEBANK 788-4300

Daily: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm
TAP (A)

Daily: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm
DANGEROUS LIAISONS (2-16)
FINAL DAYS

Covered parking available at back entrance of Constantia Centre

PRETORIA

STERLAND 1-8 341-7568/9

Daily 9.45, 12.15, 2.30, 5 20, 7.45, 10 15 pm
LICENCE TO KILL (2-10)
007 – JAMES BOND IS BACK IN HIS LATEST ACTION ADVENTURE!

Daily: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm
MY STEPMOTHER IS AN ALIEN (2-12)
A COMEDY OF COSMIC PROPORTIONS!

BAT 21 (2-16)

THE FLY 2 (2-18)

HAWKS (2-18)

CHILD'S PLAY (2-16)

Daily: 9.45, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm
FOREVER FRIENDS (A)

Daily: 10.00, 12.20, 2.30, 5.20, 8.00, 10.30 pm
MISSISSIPPI BURNING (2-18)

COMING ATTRACTION
23 June – SING

SUNNYPARK 1-3 44-4069

Daily: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm
TAP (A)
YOU CAN'T ESCAPE THE RHYTHM!

CRIMINAL LAW (2-18)

BABETTE'S FEAST (A)

COMING ATTRACTIONS
30 June – OLIVER & CO
30 June – THREE FUGITIVES

TRANSVALIA 26-8387

Mon-Thurs: 2.30, 8.00 pm
Fri: 2.30, 5.30, 8.00 pm
Sat: 10.00, 2.30, 5 30, 8.00 pm
DIRTY ROTTEN SCOUNDRELS (A)

VERWOERDBURGSTAD 663-2034

Mon-Thurs: 9.45, 12.15, 2.30, 5.20, 7.45 pm
Fri-Sat: 9.45, 12.15, 2.30, 5.20, 7.45, 10.15 pm
LICENCE TO KILL (2-10)
007 – JAMES BOND IS BACK IN HIS LATEST ACTION ADVENTURE!

Mon-Thurs: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45 pm
Fri-Sat: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm
A CRY IN THE DARK (2-14)

COMING ATTRACTION
23 June – SING

ICE-RINK 44-5253

PUBLIC SKATING
MONDAYS – SATURDAYS
1st Session: 10.00-12.30 pm
2nd Session: 2.00-5.00 pm
Sun. 2.00-5.00 pm – 7.30-10.30 pm

Sun City Theatres 014651-21174

NOW SHOWING:
OPEN 7 DAYS PER WEEK

CINE 3
SING (A)
THE RESCUE (A)

CINE 1
PRETTY PEACHES (Adult)
COVER GIRL (Adult)
THE BLONDE NEXT DOOR (Adult)

CINE 2
CRAZY . . . (Adult)
MY NIGHTS WITH MESSALINA (Adult)
HARD PARTIES (Adult)

SK STER-KINEKOR PRETORIA DRIVE-INS

FOUNTAINS 44-2454

ACTION THRILLER DOUBLE! NOT-TO-BE-MISSED!
KINJITE (2-18)
PLATOON LEADER (2-18)
23 June: SING/DIRTY ROTTEN SCOUNDRELS

SWARTKOPS 374-4902

DAN AYKROYD & KIM BASINGER IN . . .
MY STEMPMOTHER IS AN ALIEN (2-12)
DIRTY ROTTEN SCOUNDRELS (A)
23 June: NOWHERE TO HIDE/PLATOON LEADER

WONDERBOOM 57-1108

NEW 007 – JAMES BOND! MORE ACTION! MORE EXCITEMENT!
LICENCE TO KILL (2-10)
WILLOW (A)

LYNNWOOD 87-1633

STARRING TOM CRUISE AND OSCAR WINNER DUSTIN HOFFMAN IN . . .
RAINMAN (2-16)
THE ACCUSED (2-18)
23 June: POLICE ACADEMY/D.O.A.

UITSPAN 7-2515

BE AFRAID! BE VERY AFRAID!
THE FLY 2 (2-18)
THE EMISSARY (2-14)
23 June: KINJITE/A CRY IN THE DARK

JAKARANDA 54-9115 9

TERROR AND SUSPENSE! NOT-TO-BE-MISSED!
CHILD'S PLAY (2-16)
THE SERPENT AND THE RAINBOW (2-18)
23 June MY STEPMOTHER IS AN ALIEN/SHORT CIRCUIT 2

WITBANK 01351-81064

BE AFRAID! BE VERY AFRAID!
THE FLY 2 (2-18)
NO MAN'S LAND (2-14)
23 June: RAINMAN/BILOXI BLUES

RUSTENBURG 01421-29358

STARRING TOM CRUISE AND OSCAR WINNER DUSTIN HOFFMAN IN . . .
RAINMAN (2-16)
THE PRESIDIO (2-16)
23 June: MY STEPMOTHER IS AN ALIEN/VICE VERSA

SK STER-KINEKOR 16 – 22 June DRIVE-INS FOR A FUN NIGHT OUT

THIS WEEK'S DRIVE-IN SPECIAL!
007 – JAMES BOND IS BACK!
TIMOTHY DALTON IN . . .
LICENCE TO KILL
NOW SHOWING AT TOP STAR, VELSKOEN, ATLAS DRIVE-INS
BE ADVISED – COME EARLY!

CITY and COUNTRY

TOP STAR (CITY) 412-1843/493-5877
NEW 007 – JAMES BOND! MORE ACTION! MORE EXCITEMENT!
LICENCE TO KILL (2-10)
WILLOW (A)
BE ADVISED – COME EARLY!

STADIUM (MALVERN) 816-1444/615-1131
DANGER MIXES WITH DESIRE! MEL GIBSON IN THE SEXY SIZZLER!
TEQUILA SUNRISE (2-18)
FRANTIC (2-12)
23 June TWINS/NAKED GUN

VEREENIGING 816-1444/12-3211
THE 2 HIT MOVIES OF THE YEAR – A MUST SEE DOUBLE!
RAINMAN (2-16)
THE ACCUSED (2-18)
23 June: KINJITE/FORBIDDEN SUBJECTS

MEIRINGSPARK (KLERKSDORP) (018) 91060
FROM THE COMEDY TEAM OF 'FLYING HIGH' – THE NEW HIT FILM!
THE NAKED GUN (2-10)
MASQUERADE (2-16)
23 June: THE FLY 2/DIE HARD

KINANDER (EVANDER) 816-1444/24117
SUPER FAMILY COMEDY DOUBLE!
THE NAKED GUN (2-10)
TWINS (A)
23 June: RAINMAN/THE ACCUSED

JOHANNESBURG SOUTH

SPEEDYS (SOUTH HILLS) 816-1444/613-4129
A TIME OF VIOLENCE, RAGE, HATRED!
MISSISSIPPI BURNING (2-18)
DIE HARD (2-18)
23 June: POLICE ACADEMY 2/LITTLE SHOP OF HORRORS

PANORAMA (MONDEOR) 412-1843/682-3411
THE TWO FILMS THAT ARE TAKING SA BY STORM!
RAINMAN (2-16)
THE ACCUSED (2-18)
23 June: MY STEPMOTHER IS AN ALIEN/BIG

GERMISTON 816-1444/902-1607/8
SUPER ACTION AND ADVENTURE DOUBLE!
YOUNG GUNS (2-10)
MY AFRICAN ADVENTURE (A)
23 June: RAINMAN/ACCUSED

JOHANNESBURG NORTH and WEST RAND

VELSKOEN (RANDBURG) 412-1843/793-2812
MORE STUNTS! MORE SPECIAL EFFECTS! MORE ACTION!
LICENCE TO KILL (2-10)
WILLOW (A)
COME EARLY TO GET A PARKING SPACE!

5-STAR (HONEYDEW) 412-1843/795-1963
BROUGHT BACK BY POPULAR DEMAND! THE TWO HIT MOVIES OF 1989!
THE NAKED GUN (2-10)
TWINS (A)
23 June: RAINMAN/ACCUSED

STERLIG (ROODEPOORT) 412-1843/764-2468
THE 'WOMAN IN RED' KIM BASINGER IN THE NET HIT COMEDY!
MY STEPMOTHER IS AN ALIEN. (2-12)
COCOON 2 – THE RETURN (A)
23 June POLICE ACADEMY 6/SHANGHAI SURPRISE

HILLFOX (FLORIDA) 412-1843/679-1212
BE AFRAID! BE VERY AFRAID! IT'S SCARY! BRING THE DOLL. SHE'S GOTTA HOLD YOU TIGHT!
THE FLY 2 (2-18)
DIE HARD (2-18)
23 June: RAINMAN/THE ACCUSED

KRUGERSDORP 412-1843/953-1959
BLES BRIDGES IN HIS HIT MOVIE!
THE DEVIL AND THE SONG (A)
BLACK EAGLE (A)
23 June: RAINMAN/THE ACCUSED

EAST RAND

ATLAS (BRENTWOOD PARK) 816-1444/973-1017
IF YOU MISS THIS JAMES BOND MOVIE – DON'T BLAME US! BE ADVISED COME EARLY!
LICENCE TO KILL (2-10)
POLTERGEIST 3 (2-14)

KEMPTON PARK 816-1444/976-4905
BE AFRAID! BE VERY AFRAID!
THE FLY 2 (2-18)
DIE HARD (2-18)
23 June: MY STEPMOTHER IS AN ALIEN/MARRIED TO THE MOB!

BRAKPAN 816-1444/915-3907
CHARLES BRONSON – SEX AND ACTION!
KINJITE – FORBIDDEN SUBJECTS (2-18)
YOUNG GUNS (2-10)
23 June: POLICE ACADEMY 6/SHANGHAI SURPRISE

SPRINGBOK (SPRINGS) 816-1444/813-4138
THE 2 HIT MOVIES OF THE YEAR – A MUST-SEE DOUBLE!
RAINMAN (2-16)
THE ACCUSED (2-18)
23 June: KINJITE/A CRY IN THE DARK

NIGEL 816-1444/739-6616
ACTION – EXCITEMENT – ADVENTURE!
AMERICAN NINJA 3 – BLOOD HUNT (A)
PLATOON LEADER (2-18)
23 June: THE FLY 2/DIE HARD

FILMS

Van bladsy 7

monsteragtige vlieg verander het in The Fly, se seun Martin. Hy raak verlief en vir die eerste keer beteken sy lewe iets... maar toe neem Martin se insek-bloed oor... en nou wag ons vir The Fly III, seker oor Martin se seun.

**CROSSING DELANCEY - 'n Joodse ouma besluit dat dit tyd is vir haar liberale kleindogter om te trou en sy huur iemand om vir haar 'n man te vang. Met Amie Irving in die hoofrol.

**TEQUILA SUNRISE - 'n Polisieman, 'n dwelmhandelaar en 'n pragtige vrou raak bymekaar betrokke en die vonke begin spat.

*FOREVER FRIENDS - Bette Midler en Barbara Hershey is twee vriendinne met uiteenlopende karakters wie se jare lange vriendskap hulle deur lief en leed neem.

*TWINS - Arnold Schwarzenegger en Danny DeVito is twee identiese tweelingbroers, wat nie van mekaar weet nie.

ONAFHANKLIKE BIOSKOPE

KAAPSTAD

LABIA - Oranjestraat 68
Vanaand: 6.00 Things Change. 8.00 The Belly of an Architect. 10.15 Nightmare on Elm Street 111.
Saterdag: 10.00vm en 2.30nm Short Circuit 11. 5.30 Maurice. 8.00 Die Franse fliek, Under Satan's Sun. 10.00 Wolf at the Door.
Maandag: 6.00 Some like it Hot. 8.15 Under Satan's Sun. 10.15 A Man in Love.
Dinsdag: 6.00 The Belly of an Architect. 8.00 The Manchurian Candidate. 10.30 Pink Floyd: The Wall.
Woensdag:6.00 A Man in Love. 8.00 Under Satan's Sun. 10.00 Some like it Hot.
Donderdag: 6.00 The Manchurian Candidate. 8.15 The Belly of the Architect. 10.30 Maurice.

JOHANNESBURG

4AD FILM SOCIETY - Corlett City
Sondag-aand: Wise Blood. Beskryf as 'n briljante vertaling van Flannery O' Connor se "verhaal van hel en verlossing". Met Brad Dourif en Harry Dean Stanton.

MINI CINE - Pretoriastraat 49, Hillbrow. Vanaand en Saterdag-aand wys Pink Floyd se fantasie The Wall. Die berugte A Clockwork Orange kan van Maandag tot Saterdag (24 Junie) gesien word.

Gidse saamgestel deur DEBBIE AMOS

DIE WEEK SE TV

SONDAG 16

TV1
6.00 Goeiemôre SA
3.30 Take a Break
4.00 Santa Barbara
4.30 Fast Forward
5.00 Adventures of the Gummi Bears
5.25 Lion Series Bible Stories
5.30 Topsport
6.00 News
6.15 Sundowner
7.00 MacGyver
8.00 Netwerk
8.45 Police File
9.00 Die Wêreld van Dan Wilde
10.00 Laataandsessie
10.50 Kom tot Rus
12.20 Oordenking

TV4
6.03 Topsport
9.04 Rope - kyk onder hoogtepunte
10.22 It's Garry Shandling's Show
11.03 Trevor Nasser Special

M-NET
10.30 Something Wild
12.18 West 57th: Nashville
3.00 Telygames
3.30 Wild Geese II
5.25 Transformers
5.50 Care Bears
6.10 Telecat
Oop Tyd
6.15 Loving
6.50 Amen
7.15 Perfect Strangers
7.45 Golf
Intekenare
8.00 Supersport vervolg
8.30 Police Academy - kyk onder hoogtepunte
10.00 Howie Mandel's Watsuni Tour
11.00 Golf
1.00 Hot Hits

SATERDAG 17

TV1
5.57 Oggendboodskap
6.00 Opvoedkundige TV
6.30 Agriforum '88
7.00 Goeiemôre SA
9.00 Opvoedkundige TV
11.00 Beyond 2000
11.55 Beyond 2000
12.50 The Pink Panther and Sons
1.00 Sakkie en Thomas
1.05 Amigo
1.10 Skateiland
1.35 Spoelgoud
2.00 Topsport
5.57 Kompas
6.00 Nuus
6.15 Debuut
7.05 Spioen-Spioen
8.00 News
8.35 LA Law III
9.30 Lawman - kyk onder hoogtepunte
11.10 The Judge
11.30 Epilogue

TV4
6.03 Eisenhower and Lutz
6.30 Mr Belvedere
9.03 Benson
9.29 Hooperman
9.55 That's Hollywood
10.21 The Tracy Ullman Show
10.47 Raaisels in die Kluis

M-NET
12.45 Revue Plus
1.30 Hanky Panky
3.03 West 57th: Parking Problems
3.30 Rugby
5.00 Golf
5.30 Beyond 2000
Oop Tyd
6.15 Hot Hits
7.00 Beauty and the Beast
Intekenare
8.00 Fame, Fortune and Romance
8.30 Protocol - kyk onder hoogtepunte
10.00 Golf

Hoogtepunte

Hitchcock se tou

DIE fantasie The Neverending Story wat Donderdagmiddag om 1-uur op M-Net wys, moet nie misgeloop word nie. 'n Mens moet eenvoudig weet hoe die geluksdrakie lyk. Die jonge Bastian (Barret Oliver) reis in sy verbeelding na 'n fantasiewêreld vol wonderbaarlike wesens. Hy is vasbeslote om die wêreld van sy drome te red van die mag van Niks. Ook met Noah Hathaway en Tami Stronach.

'n LEKKER Cowboy-fliek, Lawman, wys Saterdag-aand op TV1 met Burt Lancaster in die hoofrol as die goeie ou. Terwyl Lancaster - as Jered MAddox - 'n moord probeer oplos, raak hy verlief. Met Robert Ryan, Sheree North en Robert Duvall.

DONDERDAG se laataand fliek op TV1 heet Man of the West en die aksie begin op 'n trein met 'n hervormde boef, 'n regte boef en 'n pragtige danseressie as die hoofkarakters. Die trein word natuurlik 'n teiken van 'n rooftog en die hervormde boef tel probleme op toe hy een van die groep boewe as sy oom erken. Drama, drama, drama. Met Gary Cooper en Julie London is die fliek 'n moet.

ROPE is 'n Alfred Hitchcock-treffer oor 'n professor wat sy studente vertel dat moord 'n kuns is. Hy trap klei toe twee van sy studente besluit om 'n vriend te vermoor. Beslis aanbeveel. Met James Stewart, John Dall en Farley Granger. Rope wys vanaand op TV4.

POLICE ACADEMY wys Vrydagaand op M-net en kan net goed wees sonder die I, II of III agter die naam. Met Steve Guttenberg, Kim Cattrall en Donovan Scott in die hoofrolle as rekrute vir 'n hervormde polisiediens. Chaos bars los wanneer die nuwelinge wys dat hulle vir absoluut niks goed is nie.

'n HOOGTEPUNT op die lys van M-Net rolprente die week is Protocol met die oulike Goldie Hawn in die hoofrol. Sy speel die rol van 'n kroegkelnerin wat uit haar vervelige bestaan geruk word en in die internasionale kollig beland.die Staatsdepartement aangestel om delikate onder

SCARECROW met Gene Hackman en Al Pacino in die hoofrolle wys Donderdagaand ook op M-Net en is die storie van 'n voormalige tronkvoël en matroos wat saam ryloop en so waardevolle lesse oor die lewe leer.

'n JONG kollege-professor, Leona Davis, bly in 'n vervalle huis buite die dorp en sy benodig dringend hulp om die plek weer leefbaar te maak. Sy nooi 'n man oor om haar te help en die poppe begin te dans. Hy is getroud. The Seduction of Miss Leona wys Dinsdagaand op TV4 met Lynn Redgrave en Brian Dennehy in die hoofrolle.

Andrew Stevens en Charlene Tilton in Dallas

SONDAG 18

TV1
1.30 Pinocchio
1.55 ZET!
2.05 Riding High - 'n Nuwe reeks oor die avonture van 'n tienermeisie en haar perd. Met Joanna Rowlands en David Sherwood.
2.30 Castle - 'n Tekenprogram oor 'n fort wat King Edward I in die 13e eeu gebou het.
3.30 Die Vialhe-sage
4.30 Collage
5.20 The Wonderful World of Disney
6.10 50/50
6.50 Kruis en Kroniek
8.00 Network
9.00 Hollywood Television Theatre II - Carola is die verhaal van 'n pragtige aktrise en haar stryd teen politiek en liefde. Met Leslie Caron.
11.00 Insight

TV4
6.03 Treasure Hunt
9.04 Highway to Heaven
9.57 227
10.24 Sing Country
10.59 Topsport

M-NET
7.30 Indian tier open
7.31 Feature Movie
10.00 Ramayan
10.30 Portugese tier open
10.32 Sunday Meditation
10.36 O Romance da Raposa
10.50 Duarte E Ca
11.55 Fim de Semana
12.00 Programa Musical
12.25 Rodo Do Fogo
Intekenare
1.30 The Dirty Dozen
3.00 Tennis - regstreeks uit Londen: Die Queens Club mans-eindstryd
5.25 The Adventures of Teddy Ruxpin
5.50 Heathcliff
Oop Tyd
6.15 Trapper John
7.05 Carte Blanche
Intekenare
8.00 Wildlife on One: The Private Life of the Barn Owl
8.30 The Great Santini - 'n Drama oor die konflik tussen 'n outoritêre vegvlieënier (Robert Duvall) en sy seun (Michael O'Keefe).
10.00 Golf

[illegible]

TV1
6.00 Goeiemôre SA
3.00 Teleschool
3.30 Opvoedkundige TV
4.00 Santa Barbara
4.30 Webster
5.00 Quaq Quoa
5.10 The Trap Door
5.15 Pumpkin Patch
5.30 Lion Series Bible Stories
5.35 The Valley Children
6.00 News
6.15 Graffiti
7.00 The Highwayman
8.00 Netwerk
9.00 Skoppensboer (slot)
9.30 Warmwaterbronne
10.00 Topsport
11.00 St Eligius
11.50 Oordenking

TV4
6.03 Butterfly Island
6.30 Topsport
9.03 Family Ties
9.32 Dynasty
10.23 21 Jump Street
11.15 The Beam

M-NET
10.30 The Last Metro
12.35 Travelling Gourmet - 'n Nuwe reeks oor kos en reisbeskrywings deur Mike Kalina
1.00 Heathcliff: The Movie
2.30 You're the Greatest, Charlie Brown
3.00 Telygames
3.30 Hanky Panky
5.15 The Adventures of a Mouse
5.25 The Spiral Zone
5.50 The Smurfs
6.10 Telecat
Oop Tyd
6.15 Loving
6.50 Murphy's Law
7.45 Fietsry
Intekenare
8.00 Fietsry
8.30 Something is Out There - Buiteruimse wesens kom kuier op die aarde
10.00 Streetlights
10.10 The Prime Minister
10.30 Evil under the Sun

DINSDAG 20

TV1
6.00 Goeiemôre SA
3.00 Teleskool
3.30 Opvoedkundige TV
4.00 Die Aarde en die Meul - 'n Groepie Franse boere moet 'n vriend aan die dood afstaan
5.00 Rompelstompelstories
5.10 Wielie Walie
5.30 Saartjie
5.57 Kompas
6.00 Die Nuus
6.15 Potpourri
7.05 Die ander Hollywood
8.00 Network
8.30 Dallas
10.00 Topsport
11.00 Open University
11.55 Evening Prayer

TV4
6.00 Fame
9.04 Seduction of Miss Leona - kyk onder hoogtepunte
10.44 The Hit Squad
11.09 Hondo

M-NET
10.30 The Killing Fields
12.35 Travelling Gourmet
1.00 Garfield on the Town
1.30 Island at the Top of the World
3.00 Telygames
3.30 Delusions of Gradeur
5.25 Children's Island
5.50 GI Joe
6.10 Telecat
Oop Tyd
6.15 Loving
6.50 Falcon Crest
7.45 Hoogtepunte op M-Net
Intekenare
8.00 Hollywood Squares
8.30 Something is Out There
9.50 Streetlights
10.30 Something Wild

WOENSDAG 21

TV1
6.00 Goeiemôre SA
3.00 Teleschool
3.30 Opvoedkundige TV
4.00 Silhouette
5.00 Quaq Quao
5.10 The Trap Door
5.15 ZAP MAG
5.25 Lion Series Bible Stories
5.30 Sea Hunt
6.00 News
6.15 No Jacket Required
7.00 Telly Fun Quiz - Die eerste program van 'n reeks waarin getroude en verloofde pare teen mekaar te staan kom en groot pryse kan wen. Natuurlik 'n oorspronklike plaaslike idee.
7.30 Louis Motors
8.00 Netwerk
9.05 Orkney Snork Nie
9.35 Diagonal Street
10.00 Topsport
11.00 Die Barok en sy Wêreld
12.00 Oordenking

TV4
6.03 Day by Day
6.30 Topsport
9.04 The Colbys
9.58 Vlug 827 na Odurië
11.36 My Two Dads

M-NET
10.30 The Dirty Dozen
12.05 Videofashion Monthly
12.30 Travelling Gourmet
1.00 Little Women - 'n Tekenprent gegrond op die klassieke verhaal van Louisa May Alcott
1.10 Phantom of the Opera
3.00 Telygames
3.30 Protocol
5.05 The Adventures of Teddy Ruxpin
5.25 The Flintstone Kids
5.50 The Adventures of the Galaxy Rangers
6.10 Telecat
Oop Tyd
6.15 Loving
6.50 The Oldest Rookie
7.45 The Miss Universe Pageant
Intekenare
8.00 Vorige program vervolg
9.30 Sex Symbols - Veranderings in die ideale mensbeeld sedert 1950.
10.20 Streetlights
10.30 Police Academy

DONDERDAG 22

TV1
6.00 Goeiemôre SA
3.00 Teleskool
3.30 Opvoedkundige TV
4.00 Die Aarde en die Meul
5.00 Niklaas
5.25 Tekkies
5.57 Kompas
6.00 Nuus
6.15 Uit en Tuis
7.05 Arende
8.00 Network
9.00 Hill Street Blues
10.00 Topsport
11.00 Man of the West - kyk onder hoogtepunte
1.00 Face to Face

TV4
6.03 TV4 Top 20
6.30 Muzik A La Carte
9.04 Life's Most Embarrassing Moments
9.52 Cheers
10.20 Oubaas Koster
11.27 Ripley's Believe It or Not

M-NET
10.30 Delusions of Grandeur
12.30 Travelling Gourmet
1.00 The Neverending Story - kyk onder hoogtepunte
2.30 The Bunjee Adventure
3.00 Telygames
3.30 The Vital Element
4.30 Perdewedrenne
4.50 Charlie Brown
5.25 Dr Snuggles
5.50 Inspector Gadget
6.10 Telecat
Oop Tyd
6.15 Loving
6.50 Designing Women
7.20 Empty Nest
7.45 Revue Plus
Intekenare
8.00 Revue Plus
8.30 Scarecrow - kyk onder hoogtepunte
10.30 Tennis - Wimbledon rolprent van 1988
11.30 The Grammy Lifetime Achievement Awards
1.30 Carte Blanche

Bertrams verras met goeie wyne - 4